

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Diplomová práce

Srovnání antimonopolní politiky ČR a Arménie

Bc. Sona Ghazaryan

© 2018 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Sona Ghazaryan

Provoz a ekonomika

Název práce

Srovnání antimonopolní politiky ČR a Arménie

Název anglicky

Comparison of the antimonopoly policy of the Czech Republic and the Republic of Armenia

Cíle práce

Cílem této práce je srovnání antimonopolní politiky v České republice a v Arménii s následným návrhem případných zlepšení pro některou z těchto zemí, přičemž hlavní důraz je kladen na antidumpingovou politiku. Dílčím cílem je na základě tohoto srovnání navrhnout opatření antimonopolní politiky pro oba uvedené státy. Je také proveden rozbor metod a nástrojů, pomocí čehož tyto země provádí regulaci a kontrolu protisoutěžních jednání.

Metodika

V rámci řešení diplomové práce bude shromážděna česká i zahraniční odborná literatura zabývající se problematikou hospodářské soutěže. Teoretická část práce bude zaměřena na srovnání legislativní soustavy hospodářské soutěže, představení nástrojů a cílů antimonopolní politiky a nakonec organizaci a působení samotných antimonopolních úřadů v ČR a v Arménii. Bude zpracována pomocí deskriptivní metody. Analytická část práce bude založena na komparaci antimonopolních politik v ČR a Arménii. Dále se praktická část zaměří na rozbor antidumpingové politiky ve firmě Zentiva, k.s., kde autorka pracuje a zabývá se kalkulací výrobních cen produktů. Informace pro zpracování praktické části budou čerpány z internetových stránek Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, z webových stránek antimonopolního úřadu Arménii (The State Commission for the Protection of Economic Competition of the Republic of Armenia) a také z výročních zpráv a informačních listů, které každoročně vydávají antimonopolní úřady.

Doporučený rozsah práce

60–80 stran

Klíčová slova

antimonopolní politika, monopol, konkurence, antimonopolní úřad, kontrola

Doporučené zdroje informací

BEDNÁŘ, Josef. Činnost Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže v letech 1999 – 2004 [cit. 2014-21-12].

Dostupné z: http://www.compet.cz/fileadmin/user_upload/Publikace/Prehl001.pdf

Česká Republika. Zákon o ochraně hospodářské soutěže. In: 143/2001 Sb. 2001. Dostupné z:

<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/ohs/cast1h1.aspx>

KINDL, Jiří. Kartelové a distribuční dohody: teorie a praxe. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2009, xviii, 305 s.

Beckova edice právní instituty. ISBN 978-807-4001-369.

KLIKOVÁ, Christiana a Igor KOTLÁN. Hospodářská politika. 1.vyd. Ostrava: Institut vzdělávání Sokrates, 2003, 275 s. ISBN 80-865-7204-8.

KOL, Pavol Vincúr a. Hospodářská politika. Bratislava: Sprint, 2001. ISBN 80-888-4867-9.

PETR, Michal. Zakázané dohody a zneužívání dominantního postavení v ČR. Vyd. 1. Praha: C. H., 2010, 607 p. ISBN 978-807-4003-073

SLANÝ, Antonín. Makroekonomická analýza a hospodářská politika. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2003, xiii, 375 s. ISBN 80-717-9738-3

Předběžný termín obhajoby

2017/18 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Roman Svoboda, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomických teorií

Elektronicky schváleno dne 12. 3. 2018

doc. PhDr. Ing. Lucie Severová, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 13. 3. 2018

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 24. 03. 2018

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Srovnání antimonopolní politiky ČR a Arménie" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 26.3.2018

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Romanu Svobodovi, Ph.D. za jeho cenné rady, trpělivost a především čas, který mi věnoval při tvorbě této diplomové práce. Zároveň bych ráda poděkovala paní Ing. Tatianě Gažovičové a panu Ing. Michalu Vaculovi za cenné rady a v oblasti stanovení výrobních a prodejních cen v Zentivě. Děkuji také slečně Michaele Uhrové a panu Ing. Arturu Kazarjanovi za pomoc při gramatické kontrole práce.

Srovnání antimonopolní politiky ČR a Arménie

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá zkoumáním a srovnáním antimonopolní politiky v České a Arménské republice. Význam antimonopolní politiky je zásadní pro fungování tržního hospodářství. V teoretické části jsou nejdříve popsány nekalé obchodní praxe a jednání, která omezují hospodářskou soutěž, a dále způsoby jejich regulace. Mezi způsoby regulace, které jsou používány oběma zeměmi, především patří antimonopolní zákony, a proto jsou v práci uvedena srovnání legislativních opatření v oblasti ochrany hospodářské soutěže u obou zemí. Práce obsahuje také historii antimonopolní politiky, která měla silný vliv na další rozvoj a na hospodářskou vyspělost obou zemí.

V praktické části jsou zkoumány činnosti antimonopolních Úřadů ČR a AR a jejich výsledky v boji proti nekalým obchodním praktikám podle nejaktuálnějších zdrojů a výsledků, které každoročně úřady vydávají. Praktická část práce je dále rozšířena na oblast dumpingu, který také patří mezi nekalé obchodní praxe. Jsou zde konkrétně ukázány a vysvětleny antidumpingová opatření ve společnosti Zentiva. Je blíže vysvětleno, jaká opatření společnost, působící ve farmaceutickém průmyslu, používá pro obcházení dumpingových cen, přičemž celá oblast stanovování výrobních a prodejních cen je názorně vysvětlena a ukázána na příkladě modelového produktu.

Klíčová slova: Konkurence, antimonopolní politika, hospodářská politika, antimonopolní úřad, dumping, regulace, opatření.

Comparison of the antimonopoly policy of the Czech Republic and the Republic of Armenia

Abstract

This diploma thesis deals with the study and comparison of antitrust policy in the Czech and Armenian republic. The importance of antitrust policy is crucial for the functioning of the market economy. In the theoretical part, unfair commercial practices and practices that restrict competition, as well as ways of their regulation, are described. Among the regulatory provisions that are used by both countries are antitrust laws, and therefore, there is a comparison of legislative measures in the field of competition protection in both countries. The paper also contains a history of antitrust policy which has had a strong influence on the further development and the economic development of both countries.

In the practical part, the activities of antitrust offices of the Czech Republic and the Armenian Republic and their results in the fight against unfair commercial practices are investigated, according to the most up-to-date sources and results issued annually by the authorities. The practical part of the thesis is further extended to the area of dumping, which also belongs to unfair commercial practices. Specific anti-dumping measures at Zentiva are shown and explained here. It is explained in more details what measures a company operating in the pharmaceutical industry uses to circumvent the dumping prices. The whole area of production and selling prices determining is explained and exemplified on the example of model product.

Keywords: Competition, antitrust policy, economic policy, antitrust policy, dumping, regulation, measures.

Obsah

1. Úvod.....	11
2. Cíl práce a metodika	13
2.1 Cíl práce	13
2.2 Metodika	13
3. Teoretická východiska	15
3.1 Antimonopolní politika	15
3.1.1 Zneužívání dominantního postavení.....	15
3.1.2 Kartelové dohody.....	17
3.1.3 Dumping	18
3.1.4 Regulace nesoutěžního chování.....	19
3.2 Historie antimonopolní politiky Arménie a Česka.....	19
3.2.1 Historie Antimonopolní politiky Arménie.....	20
3.2.2 Historie antimonopolní politiky Česka	21
3.2.3 Historie antimonopolní politiky EU	22
3.3 Legislativní soustava zaměřená na hospodářskou soutěž	24
3.3.1 Komunitární soutěžní právo.....	25
3.3.2 České soutěžní právo	26
3.3.3 Arménské soutěžní právo.....	27
4. Vlastní práce	30
4.1 Úřad pro ochranu hospodářské soutěže České republiky	30
4.1.1 Činnost ÚOHS	32
4.2 Úřad pro ochranu hospodářské soutěže Arménské republiky.....	40
4.3 Konkrétní případ na antidumpingovou politiku.....	47
4.3.1 Historie „Zentivy k. s.“	49
4.3.2 Specifika farmaceutického průmyslu.....	51
4.3.3 Kalkulace výrobní ceny	53
4.3.4 Kalkulační systém.....	56
4.3.5 Prodejní cena.....	62
4.3.6 Antidumpingové opatření v Zentivě	66
4.3.7 Neočekávané změny	70
5. Zhodnocení výsledků a doporučení	72
5.1 Základ pro antimonopolní politiku.....	72
5.2 Výsledky antimonopolní politiky.....	76
5.3 Antidumpingové opatření na příkladu společnosti Zentiva	79
6. Závěr.....	82

7. Seznam použitých zdrojů	84
7.1 Tištěné dokumenty	84
7.2 Elektronické dokumenty	85
7.3 Další zdroje	88
8. Přílohy	89
8.1 Důležité případy narušování hospodářské soutěže v ČR	89

Seznam obrázků

Obrázek 1 Logo ÚOHS ČR	30
Obrázek 2 Logo Světového ekonomického fora.....	38
Obrázek 3 Logo ÚOHS AR	41
Obrázek 4 Logo Společnosti Zentiva.....	49
Obrázek 5 Benjamin Fragner	50
Obrázek 6 Továrna Benjamina Fragnera	50

Seznam tabulek

Tabulka 1 Přehled uložených pokut ÚOHS ČR	34
Tabulka 2 Maximální obchodní přírážky stanovené Ministerstvem zdravotnictví ČR	53
Tabulka 3 Kalkulační vzorec společnosti Zentiva k.s.	54
Tabulka 4 Kusovník přípravku Sonidel 200 mg	58
Tabulka 5 Receptura přípravku Sonidel 200 mg	58
Tabulka 6 Sazby nepřímých nákladů pro výpočet výrobní ceny MZP.....	59
Tabulka 7 Kalkulace meziprojektu Sonidel 200 mg.....	59
Tabulka 8 Kusovník hotového výrobku Sonidel 200 mg	60
Tabulka 9 Receptura hotového výrobku Sonidel 200 mg.....	60
Tabulka 10 Kalkulace hotového přípravku Sonidel 200 mg	61
Tabulka 11 Účtování tvorby opravné položky	67
Tabulka 12 Zrušení OP Sonidel 200 mg	68
Tabulka 13 Zaúčtování škody	69

Seznam grafů

Graf 1 Počet vydaných rozhodnutí ÚOHS ČR podle jednotlivých oblastí.....	33
Graf 2 Počet vydaných rozhodnutí ÚOHS ČR v oblasti veřejných zakázek 2010-2016	36
Graf 3 Nejvyšší pokuty z oblasti veřejných zakázek v České republice (v mil Kč.)	37
Graf 4 Problematické oblasti české ekonomiky podle hodnocení WEF	39
Graf 5 Bodové hodnocení jednotlivých pilířů pro ČR podle WEF	39
Graf 6 Přehled přijatých podnětů pro posouzení o narušení pravidel hospodářské soutěže (Arménská republika)	43
Graf 7 Rozklad přijatých podnětů v oblasti ochrany hospodářské soutěže Arménské republiky	44
Graf 8 Problematické oblasti arménské ekonomiky podle hodnocení WEF	46
Graf 9 Bodové hodnocení jednotlivých pilířů pro Arménii podle WEF	47
Graf 10 Vývoj prodejní ceny přípravku Sonidel 200 mg	64
Graf 11 Porovnání Arménie a Česka podle 12 pilířů WEF	78

1. Úvod

Zdravá konkurence je velmi důležitým atributem tržní ekonomiky. Konkurence mezi firmami vede k tomu, že firmy usilují o udržení a zlepšování kvality výrobků – jinak ztratí své zákazníky. Zákazníci si zase mohou vybrat firmu, či produkt, který jim nejvíce vyhovuje. Jestliže existuje dokonalá konkurence na všech trzích, ekonomika vyrábí právě ty výrobky, které si spotřebitelé žádají, nejlepšími dostupnými technikami a z nejmenšího možného množství zdrojů.¹

Státy se proto snaží přiblížit se podmínkám dokonalé konkurence, kde žádný z účastníků trhu, tedy ani firmy, ani zákazníci, nejsou natolik silní, aby ovlivnili tržní cenu. Na těchto trzích dochází k efektivní alokaci zdrojů, ekonomika je na maximální hranici své produkční možnosti, jednotlivé ekonomické subjekty jsou ve svém rozhodování svobodné a nezávislé.

V reálném světě se však téměř v každém odvětví nedokonalá konkurence v určitém měřítku objevuje. Existuje vždy firma² nebo skupina firem³, které nějakým způsobem narušují pravidla hospodářské soutěže pro dosažení výsadního postavení na trhu. Jedná se většinou o ovlivnění tržní ceny, vytvoření bariér vstupů pro nové potenciální konkurenty a jiná narušení, což má svůj následek na kvalitě nabízených produktů.

Vlády se proto snaží nedokonalé tržní struktury kontrolovat a regulovat.⁴ Pro tento účel slouží speciální státní politika – politika ochrany hospodářské soutěže nebo antimonopolní politika, která má odhalovat nesoutěžní chování firem.⁵

Antimonopolní politika má zásadní význam pro fungování tržního hospodářství, koordinuje totiž činnosti v ekonomice, odstraňuje nekalé obchodní praktiky a zajišťuje rovné podmínky pro všechny soutěžitelé na trhu. Správně aplikovaná politika ochrany hospodářské soutěže má příznivé dopady na celkovou konkurenceschopnost státu. Právě

¹ HEISLER, H., VALENČÍK R. a WAWROSZ P., *Mikroekonomie: základní kurz*. 2010 s. 168.

² Monopol je taková tržní situace, kdy na trh daného produktu dodává jediná firma. Tato firma není vystavena konkurenci jiných firem, které by dodávaly stejný nebo podobný produkt. V tom i spočívá neefektivnost monopolu, kdy z důvodu chybějící konkurence, monopol může vyrábět menší množství zboží a prodat za vyšší cenu, než odpovídá efektivnímu stavu.

³ Oligopol je trh, na kterém existuje jen velmi málo firem. Neefektivnost oligopolů spočívá v tom, že těchto několik firem dohromady zabírá většinu nabídky a může docházet k jednáním na cenové politice a udávání vývoje celého odvětví.

⁴ HEISLER, H., VALENČÍK R. a WAWROSZ P., *Mikroekonomie: základní kurz*. 2010 s. 167.

⁵ SAMUELSON, P., NORDHAUS W., *Ekonomie: 18. vydání*. 2007. s. 36.

proto byla pro diplomovou práci vybrána tato oblast, která může zvýšit výkonnost celého hospodářství a přispět k příznivým ekonomickým výsledkům jednotlivých států.

2. Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem této práce je srovnání antimonopolní politiky v České a v Arménské republice, s následným návrhem případných zlepšení pro některou z těchto zemí. Bude proveden rozbor metod a nástrojů, pomocí čehož tyto země provádí regulaci a kontrolu protisoutěžních jednání. Bude analyzována zejména legislativní soustava regulující soutěžní politiku, a také historie antimonopolních politik obou republik, s cílem odhalit největší odlišnosti, klady a negativa aplikace politiky na ochranu hospodářské soutěže. Pro plnění cílů diplomové práce v praktické části budou dále uvedena srovnání činností antimonopolních úřadů obou zemí a jejich výsledky v boji s jednáními, narušujícími hospodářskou soutěž.

Praktická část bude dále rozšířena na oblast dumpingu, který také patří mezi nekalé obchodní praxe a to na mezinárodní úrovni. S cílem odhalit a vyhledat opatření, působící proti dumpingu, tzv. antidumpingových opatření ještě na úrovni jednotlivých podniků a firem, bude v práci popsán a vysvětlen systém stanovování cen a opatření proti dumpingu. Pro příklad bude použit konkrétní podnik, působící ve farmaceutickém průmyslu - společnost Zentiva, která působí na více než padesáti trzích a stará se o miliardy lidí na celém světě.

2.2 Metodika

V rámci řešení diplomové práce bude shromážděna česká i zahraniční odborná literatura, zabývající se problematikou hospodářské soutěže. Teoretická část práce bude zaměřena na představení antimonopolní politiky jako takové a jednání, která narušují hospodářskou soutěž. Teoretická část se dále bude zabývat historií antimonopolní politiky v České a v Arménské republice, a také srovnáním legislativních ustanovení, která regulují hospodářskou soutěž.

Analytická část práce bude založena na komparaci činností antimonopolních úřadů České a Arménské republiky a jejich výsledků v boji proti nekalým obchodním jednáním. Informace pro zpracování této části budou čerpány z internetových stránek Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, z webových stránek antimonopolního úřadu Arménie (The State Commission for the Protection of Economic Competition of the

Republic of Armenia), a také z výročních zpráv a informačních listů, které každoročně vydávají antimonopolní úřady.

Dále se praktická část zaměří na rozbor antidumpingové politiky ve firmě Zentiva, k. s. Pro odhalení a vysvětlení opatření proti stanovování dumpingových cen v práci bude zkalkulován modelový produkt „Sonidel 200 mg“. Nejprve se zkalkuluje výrobní cena produktu podle platné metodiky kalkulace výrobní ceny Zentivy, dále se stanoví prodejní cena podle metodiky firmy v kombinaci s platnými zákony o stanovení cen farmaceutických výrobků, a na základě těchto dvou cen vyplynou opatření, která firma používá pro předcházení stanovení dumpingových cen. Veškeré kalkulace a výpočty jsou ukázány na názorných příkladech. Data v příkladech jsou smyšlená a nereflktují skutečnost ve společnosti Zentiva.

3. Teoretická východiska

3.1 Antimonopolní politika

Každá tržní ekonomika trpí nedokonalostmi, které vedou k jevům, jako je příliš znečištěné životní prostředí, nezaměstnanost či extrémní velké bohatství a chudoby. Z tohoto důvodu je důležitá role vlády, která zasahuje do ekonomiky, reguluje a kontroluje tržní ekonomiku a subjekty, které v ní působí. Antimonopolní politika je jednou z nejstarších, a zároveň i nejdůležitějších forem vládního dohledu nad podnikáním, která usiluje o zvýšení konkurenčnosti tržního prostředí.⁶

Základním principem politiky hospodářské soutěže je ochrana zájmů všech subjektů trhu před dominantními firmami nebo firmami, které mají možnost obcházet pravidla hospodářské soutěže. Tato politika je tedy zaměřena na ochranu všech subjektů na trhu, v opačném případě, antimonopolní regulace ztrácí smysl a slouží jen úzkému okruhu zájmových skupin nebo samotným monopolům.⁷

Tato součást mikroekonomické politiky tedy má za úkol odhalit a trestat zneužívání dominantního postavení na trzích, bránit kartelovým dohodám a nekalé soutěži.

3.1.1 Zneužívání dominantního postavení

Firmy mohou získat dominantní postavení buď omezením konkurence, která je jedním z nejzávažnějších problémů tržní ekonomiky, nebo na základě lepšího výkonu a spojování s konkurenty. Přičemž samotné dominantní postavení není zakázané, protizákonné je až jeho zneužití.

K omezení konkurence dochází zejména překážkami vstupu na trh⁸, nebo když silnější konkurent nutí ostatní účastníky trhu k určitému chování.

Co se týče spojování firem, tak spojování prostřednictvím fúzí a akvizic, je běžnou součástí tržního vývoje a pro hospodářskou soutěž je v zásadě prospěšné.⁹ Fúze jsou totiž reakcí na ekonomickou „globalizaci“. Konkurenci v této době mohou obstát jen silné a efektivní firmy, a fúze umožňují snížení nákladů.¹⁰ Proto hodně firem se rozhoduje

⁶ SAMUELSON, P., NORDHAUS W., *Ekonomie: 18. vydání*. 2007. s. 350.

⁷ SLANÝ, A., *Makroekonomická analýza a hospodářská politika*. 2003, s. 189

⁸ Je-li vstup na trh volný, konkurence si najde cestu a prosadí se.

⁹ ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE., *Výroční zpráva 2016* [online]. s. 10.

¹⁰ Ve většině případů také vedou ke snižování počtu zaměstnanců

o spojování a hledání optimální velikosti firmy. Navíc nové informační technologie umožňují mnohem efektivněji než dříve řídit velké útvary.

Zákazy fúzi mohou mít za následek, že místo velkých a efektivních firem budou přetrvávat malé firmy, které pak nedokáží obstát v konkurenci se zahraničními výrobci. Nejlepší zárukou konkurence jsou otevřené trhy.¹¹ Jak uvádí Hollmann:

„Konkurence je tržní proces, ve kterém se prosazují nejlepší firmy. Konkurence nezávisí na momentálním počtu firem na trhu, ale na otevřenosti trhu. Je-li trh otevřený pro vstup nových firem, je to trh konkurenční, i kdyby na něm momentálně byla třeba jen jediná firma. Přičemž intenzita konkurence nezávisí na počtu a síle existujících konkurentů, ale především na počtu a síle potenciálních konkurentů.“¹²

Malý počet firem na trhu tedy ještě neznamená nedostatek konkurence. V neposlední řadě, úspěšné firmy, které dosáhly vysokého podílu na trhu, díky inovacím a snižováním nákladů a cen, nemají být trestány za svůj úspěch.

Na druhou stranu firmy, které mají velký podíl na trhu, ať je vzniklá spojováním s jinými firmami nebo omezením konkurence, mohou zneužít svoje výhodné postavení ke zvyšování cen, omezování výroby nebo dočasným prodejem zboží za podnákladové ceny za účelem potlačení konkurence z trhu a podobně.

Obavy ze zneužití dominantního postavení vedou k tomu, že vlády kontrolují fúze a brání takovým fúzím, které by mohly vést ke vzniku dominantního postavení.¹³ Fúze často musejí být schválené antimonopolními úřady.¹⁴

Dalším nebezpečným jednáním v oblasti hospodářské soutěže jsou zakázané dohody nebo kartely uzavřené mezi firmami, které jsou zaměřené na koordinaci různých ekonomických proměnných, jaké jsou například cena a rozsah produkce.¹⁵

¹¹ HOLMAN, R., *Mikroekonomie: středně pokročilý kurz*. 2. 2007, s. 178 – 184.

¹² Tamtéž, s. 164.

¹³ Tamtéž, s. 178 – 184.

¹⁴ V České republice například fúze schvaluje Úřad pro ochranu hospodářské soutěže posouzením míry dominantního postavení dané firmy. Dominantní postavení měří podílem firmy na relevantním trhu, přičemž relevantní trh může být domácí trh, evropský trh nebo dokonce i světový trh. Pokud je spojení vyhodnoceno jako rizikové pro hospodářskou soutěž, může je úřad zakázat.

¹⁵ JUREČKA, V., *Mikroekonomie*. 2. 2013, s. 226.

3.1.2 Kartelové dohody

V rámci hospodářského života dochází k uzavírání velkého množství různých smluv, jaké jsou například dodavatelsko-odběratelské, kupní a další. Některé smluvní vztahy jsou povolené, a některé naopak zakázané, jejichž výsledkem je narušení hospodářské soutěže. Mezi smlouvy, které jsou zakázané, patří i kartely, jejichž cílem je omezení konkurence. Nebezpečnost kartelů pro hospodářskou soutěž spočívá především v ovlivnění podmínek na trhu jinak, než poctivě odvedeným výkonem, což vede ke zkrácení soutěže, ať již jde o cenu, obchodní podmínky soutěžitelů či jejich počet.¹⁶

Kartely mají několik způsobů, jak omezit hospodářskou soutěž. Podle toho se dělí na následující typy:

Cenové kartely: dohody o určování nákupní či prodejní ceny. V důsledku cenových kartelů konkurenti přestávají soutěžit a omezení cenové konkurence vede ke zvýšení prodejních cen.

Segmentační kartely: dohody o rozdělení trhu. Tento typ kartelů je zakázaný zejména z toho důvodu, že by mohl vést ke vzniku tzv. lokálních monopolů.

Restriktivní kartely: dohody o omezení nebo kontrole výroby nebo odbytu. Negativní dopad tohoto typu kartelů spočívá v tom, že se nabídka přestává chovat závisle na poptávce a je limitována, což narušuje soutěžní prostředí.

Tendrové kartely nebo bid rigging: dohoda koordinující činnosti konkurentů ve výběrových či veřejných zakázkách za účelem dosažení výhodnějších podmínek pro členy kartelů. Jde o nebezpečné jednání na trhu, které vede ke zvýšení cen a snížení kvality plnění, čímž odčerpává veřejné finance a poškozují všechny spotřebitele.

Kartelové dohody se většinou udržují v tajnosti, mohou mít složité mechanismy plnění a nemusí ani existovat v písemné formě. Důkazy o jejich existenci se proto hledají velmi těžko. Jejich regulace je však nezbytná.¹⁷

Stejně jako kartelové dohody, které mají za cíl omezit konkurenci, i další nekalá obchodní praxe, dumping, má za cíl vytlačit konkurenci z trhu.

¹⁶ ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE., *Zakázané dohody - kartely* [online]. [cit. 2018-03-19].

¹⁷ ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE., *Úřad v kostce 2014* [online]. s. 16.

3.1.3 Dumping

Dumping je druh cenového podbízení, jehož účelem je vytlačení konkurence z trhu a získání co největšího jeho podílu. Obecně to znamená, že výrobce prodává své výrobky v zahraničí levněji než na domácím trhu. Nebo se jedná o cenu, která je nižší, než jsou výrobní náklady v zemi vývozu po odečtení nepřímých daní.

Dumping poškozují hospodářskou soutěž, proto státy organizují určitá opatření. Mezi tyto opatření patří zejména zavedení cla na dovezené zboží, čím z trhu vyloučí zahraniční soutěž. Souboru těchto opatření se říká antidumping.¹⁸

Antidumpingu se věnuje řada mezinárodních smluv, jako například 6. článek Všeobecné dohody o clech a obchodu (GATT)¹⁹. To znamená, že k pravidlům antidumpingu přistupují všechny členské státy Všeobecné obchodní organizace (WTO)²⁰. K pravidlům antidumpingu se přihlásila i ČR v roce 1994, což se promítnulo do zákona č. 152/1997 Sb. na ochranu před dovozem dumpingových výrobků. Jako ochranný nástroj Česká republika zavedla antidumpingové clo.

Antidumpinem se zabývá i komunitární legislativa. Základní předpisy, týkající se antidumpingu jsou:

- nařízení Rady (ES) č. 1225/2009 o ochraně před dumpingovými dovozy ze zemí, které nejsou členy Evropského společenství
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 765/2012, kterým se mění nařízení Rady č. 1225/2009 o ochraně před dumpingovým dovozem ze zemí, které nejsou členy Evropského společenství
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1168/2012, kterým se mění nařízení Rady č. 1225/2009 o ochraně před dumpingovým dovozem ze zemí, které nejsou členy Evropského společenství.²¹

Nebezpečí dumpingu spočívá zejména v tom, že velké společnosti dumping používají jako prostředek k získání monopolního postavení na zahraničních trzích. Firmy s vysokými zisky si mohou dovolit po určitou dobu existovat i prodejem svých výrobků

¹⁸ MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU., *Antidumping v Evropské unii* [online]. [cit. 2018-03-19].

¹⁹ General Agreement on Tariffs and Trade

²⁰ Všeobecná dohoda o clech a obchodu je mnohostranná dohoda, obsahující pravidla pro řízení obchodu. Slouží Světové obchodní organizaci k jednání o obchodech a obchodních záležitostech a řešení obchodních sporů mezi členy WTO.

²¹ MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU., *Antidumping v Evropské unii* [online]. [cit. 2018-03-19].

se ztrátovými cenami na zahraničních trzích. Takové jednání má za cíl zničit domácí výrobce a zajistit si monopolní či dominantní postavení na trhu.

Dumping, kartelové dohody, zneužívání dominantního či monopolního postavení jsou typy nekalých obchodních praktik, které narušují hospodářskou soutěž. Samozřejmě, vlády se snaží chránit spotřebitele před nezodpovědností výrobců – u některých výrobců stanovují minimální bezpečnostní, ekologické a jiné požadavky, ale nesmí přesáhnout určitou mez, a například uzavírat trhy příchodu nové konkurence, jelikož tyto zásahy mohou uškodit ekonomice. Proto pro zabezpečení nejlepších podmínek pro hospodářskou soutěž je nutné jednání firem regulovat pomocí různých metod.

3.1.4 Regulace nesoutěžního chování

Antimonopolní politika je důležitým nástrojem, který umožňuje koordinovat činnosti v ekonomice. Tato oblast státní politiky zajišťuje volné fungování trhu, odstraňuje bariéry vstupu na trh a výstup z něho, bojuje proti zneužití dominantního nebo monopolního postavení, a dále bojuje proti jiným nekalým obchodním praktikám na trhu.²² Pro tyto účely je uplatňována řada prostředků. Mezi ty nejčastější patří cenové regulace²³, regulace pomocí zvýšení daní²⁴, ekonomická regulace²⁵, a samozřejmě regulace prostřednictvím antimonopolních zákonů, které většinou provádějí speciální instituce, jako jsou antimonopolní úřady.

K antimonopolním zákonům a antimonopolním úřadům se vrátím v dalších částech diplomové práce. V první řadě je ale důležité se seznámit s historií antimonopolní politiky jednotlivých států, která měla vliv na budoucí vývoj této politiky.

3.2 Historie antimonopolní politiky Arménie a Česka

Na hospodářskou soutěž a na způsob provádění politiky na ochranu hospodářské soutěže má určitý vliv i historie jednotlivých zemí. Historie ovlivňuje ekonomické cíle společnosti, vysvětluje ekonomické aspekty rozhodování a ekonomický rozvoj daného státu.

²² PAVOL, V. a kol., *Hospodářská politika*. 2001. s. 210 – 215.

²³ Regulace pomocí maximální stanovené prodejní ceny výrobků a služeb

²⁴ Odčerpávání nejvyššího podílu z nejvyšších zisků

²⁵ Regulace pomocí stanovení pravidel pro cenotvorbu

3.2.1 Historie Antimonopolní politiky Arménie

Arménie se osamostatněla v roce 1991 po rozpadu SSSR. Po většinu 20. století, kdy země byla součástí Sovětského svazu, místní ekonomika se orientovala na moderní průmysl – strojírenství, textile a další odvětví, která dodávala výrobky do dalších republik SSSR. Za doby Sovětského svazu umělé vytvořený státní monopol se rozvíjel bez konkurence, a po osamostatnění Arménská Republika zdědila tuto strukturu ekonomiky, kde převládaly monopolní či oligopolní firmy, a existovalo poměrně málo soukromých podniků. Právě tato přechodná doba odstátnění hrála klíčovou roli v budoucím rozvoji Arménské ekonomiky. Kapitál a majetek po rozpadu SSSR se totiž vrátil do rukou několika málo osob za podmínek korupce a nerovností. Nevedlo to jen ke zvýšení bohatství těchto osob, ale i ke zhoršení hospodaření velké části odstátněných podniků a závodů. Chyběl hlavně právní základ, který by v začínající době odstátnění reguloval a ochránil hospodářskou soutěž.²⁶ Arménská Vláda se začala zabývat legislativou upravující hospodářskou soutěž až v roce 2001, zákon o ochraně hospodářské soutěže byl přijat 6. listopadu 2000.

Po rozpadu Sovětského svazu nastavení politiky na ochranu hospodářské soutěže u znovuzrozené Arménské republiky proběhla s určitými nesrovnalostmi. Nová arménská vláda neuvědomovala si důležitost politiky na ochranu hospodářské soutěže jako základ pro formulování trhu a zdravých tržních vztahů a podcenila důležitost soutěžního prostředí. Vliv na formulování ochrany hospodářské soutěže a vůbec na rozvoj celé ekonomiky měla zároveň i válka mezi Arménií a Ázerbájdžánem o Náhorní Karabach, která potrvávala dlouhých 6 let. Válka potřásla, vyčerpala celou zemi a přinesla velké oběti.

Pokud shrneme hlavní faktory, které měly vliv na rozvoj hospodářské politiky v zemi, tak to budou:

- Zestátnění majetku za doby Sovětského svazu, což negativně ovlivnil hospodářskou soutěž v zemi. V této době totiž převládaly monopolní (hlavně státní monopoly) a oligopolní firmy, na trhu chyběla zdravá konkurence, jednoduše proto, že se firmy nemusely snažit a usilovat se o svoje místo na trhu.

²⁶ ՄԱՐԿՈՍՅԱՆ, Ա. Է. և ԿՈՒՆ, Շուկայական տնտեսության հիմնարկերը. 2002. էջ 34-35.
(MARGOSYAN, A. a kol., *Základy tržní ekonomiky*, 2002, s. 34-35)

- V době ASSR (Arménská sovětská socialistická republika) chyběl právní základ, který by koordinoval a regulovat politiku na ochranu hospodářské soutěže.
- A jak již bylo řečeno, nebyl žádný státní aparát zaujatý o hospodářskou soutěž, který by koordinovat a reguloval soutěž na trhu.

Podle arménských ekonomů v současnosti stát stále má důležitou úlohu v otázkách formulování konkurenčního prostředí v zemi a regulaci monopolů. Problém, podle nich spočívá také v tom, že je nedostatek kvalitních lidí, které by nastavili správný státní aparát pro regulaci trhu a nastavení funkčního konkurenčního prostředí.²⁷

Komunistický režim zanechal svůj sled i na historii a hospodářskou politiku České republiky.

3.2.2 Historie antimonopolní politiky Česka

Česká republika má dlouhodobější vztah a více zkušeností s antimonopolní politikou. Po vzniku Československé republiky došlo k první systematické úpravě práva proti omezování soutěže již v roce 1933. V poválečném období tento zákon zrušen nebyl, ale ani nebyl uplatňován, dokud jej nezbavila účinnosti ČSR (Komunistická strana Československa) v roce 1948.²⁸ Komunistický režim v Čechách, stejně jako v Arménii, vedl k monopolizaci hospodářství.²⁹

KSČ oficiálně převzala moc 25. února 1948 a režim, který byl prosazen komunisty, potlačoval lidská práva a svobody a měl také negativní vliv na ekonomickou sféru.³⁰ Komunisté totiž vedli ekonomický systém směrem ke znárodnění a centrálnímu plánování.³¹ Znárodnění se týkalo řady oblastí národního hospodářství: potravinářského průmyslu, zahraničního obchodu, cestovního ruchu, polygrafického průmyslu, pohostinství, dopravy, velkoobchodu a podobně. Československá vláda se snažila slučovat státní podniky do národních podniků a zákonem byly povoleny jen podniky s maximálně

²⁷ ՀԲԱՅԴ ՄԱՐԿԻՆԻՅԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ. *Մենաշնորհները Հայաստանում*. 2013. էջ 35. (NADACE HRAYR MARUKHYAN., *Monopoly v Arménii*. 2013. s. 35.)

²⁸ Komunistická strana Československa vznikla v roce 1921. Mnoho komunistů bylo v té době i mezi významnými osobnostmi a umělci. Komunismus byl považován za nebezpečný až po roce 1927, kdy předsedou strany stal Gottwald Klement a zahájil postupné směřování k sovětskému komunismu.

²⁹ ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE., *Vývoj soutěžního práva* [online]. [cit. 2018-03-19].

³⁰ TOMEŠ, Z., *Hospodářská politika: 1900-2007*. 2008, s 235- 249.

³¹ Tento režim se udržel až do konce 80. let.

padesáti zaměstnanci.³² Tímto probíhala monopolizace ekonomiky. Legislativní soustava, upravující hospodářskou soutěž, v této době existovala, ale nebylo její funkce využíváno.

Mezi hlavní faktory, které v této době omezovaly hospodářskou soutěž, patřily:

- státní dirigismus, což znamená, že stát zasahoval do všeho a o všem rozhodoval
- neponechání tvorby konkurenčního prostředí v režii podnikatelských subjektů
- zajištění regulace v odvětvích přirozeným monopolem.³³

Po roce 1989³⁴ začala transformace hospodářství, konkrétně přeměna centrálního řízení hospodářství tržní ekonomikou. Byla provedena řada reforem: liberalizace cen, liberalizace zahraničního obchodu, daňová reforma, restituce, privatizace a jiné.³⁵ Reformy přispěly k rychlé stabilizaci ekonomiky a zlepšily se hospodářské výsledky. Výsledky ukazovaly, že transformace přes své nedostatky vedla k růstu tempa potencionálního produktu. K dobrým hospodářským výsledkům země přispěl i vstup země do EU v roce 2004.

Za prvních patnáct let transformace se podařilo položit základy tržního hospodářství a demokracie. V roce 2004 byla ČR již členem EU a plně se integrovala do světového hospodářství.³⁶

3.2.3 Historie antimonopolní politiky EU

Česká republika se stala členem Evropské unie 1. května 2004, a po vstupu do EU v Česku začaly platit i pravidla a zákony unie, týkající se ochrany hospodářské soutěže, proto je důležité se věnovat i antimonopolní politice v EU.

Politika ochrany hospodářské soutěže patří mezi výlučné pravomoci EU. Rozhodovací pravomoci jsou přeneseny na nadnárodní úroveň, EU stanovuje pravidla hospodářské soutěže nezbytné pro fungování jednotného vnitřního trhu.³⁷ Politika ochrany hospodářské soutěže byla stanovená smlouvou o založení Evropského hospodářského

³² Na konci roku 1948 zbyl jen malý počet soukromých podniků s více než jak 20 zaměstnanci.

³³ ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE., *Vývoj soutěžního práva* [online]. [cit. 2018-03-19].

³⁴ Sametová revoluce vedla k pádu komunistického režimu.

³⁵ Většina reforem bylo uskutečněno v roce 1991.

³⁶ TOMEŠ, Z., *Hospodářská politika: 1900-2007.*, s 235 – 249.

³⁷ KÖNIG, P., LACINA L. a PŘENOSIL J., *Učebnice evropské integrace.* 2006. s. 39.

společenství, která³⁸ vstoupila v platnost po ratifikaci všech členských zemích 1. ledna 1958.

Ochrana hospodářské soutěže doplňuje ekonomickou ideu evropské integrace. Jednotný vnitřní trh, tedy prostor volného pohybu zboží, osob, služeb a kapitálu, nemůže existovat bez liberalizace obchodu. Proto byla nutná příprava podmínek pro obchodní soutěž a nástrojů pro odstranění škodlivého stavu. Přičemž evropská úroveň politiky pro ochranu hospodářské soutěže řeší porušení práva na nadnárodní úrovni. Je to užitečné hlavně v boji s protisoutěžním jednáním nadnárodních korporací, protože nekalá činnost může mít vliv na ekonomiky více států. Druhou oblastí, kde existence evropské úrovně této politiky je nutná, je oblast státních podpor. Národní státy jsou totiž hlavním subjektem, který deformuje tržní prostředí státními podporami a jinými omezujícími nástroji.³⁹

Soutěžní právo ES pokrývá tedy oblasti poskytování státních podpor, fúze podniků, liberalizace odvětví (příkladem je energetika, telekomunikace, pošta) a takové dohody podniků a zneužívání dominantního postavení, které by mohli ovlivnit obchod mezi členskými státy a narušit hospodářskou soutěž.^{40 41}

Podobně jako Česká republika v rámci EU musí sledovat zákony a pravidla EU, tak i Arménie je od 2. ledna 2015 členem Euroasijského ekonomického svazu (zkratka EAEU), společně s Ruskem, Běloruskem, Kyrgyzstánem a Kazachstánem. Tato unie je relativně mladá a usiluje o užší integraci členských zemí. Jedná se o ekonomickou integraci, je to tedy nižší stupeň integrace, než je v EU (hospodářská a měnová unie). Členské země odbouraly veškerá cla, používají společný celní sazebník vůči třetím zemím, a je mezi nimi zabezpečen volný pohyb zboží, služeb, práce a kapitálu. Co se týče politiky na ochranu hospodářské soutěže, jak uvádí arménský antimonopolní úřad ve výroční zprávě, je naplánovaná harmonizace arménských legislativních ustanovení s těmi, které jsou platné v EAEU.⁴²

³⁸ Hned v první fázi došlo k vytvoření systému, který by zajišťoval, aby na vnitřním trhu nebyla narušována hospodářská soutěž, a přijaly se postupy, umožňující koordinaci hospodářských politik členských států.

³⁹ KÖNIG, P., LACINA L. a PŘENOSIL J., *Učebnice evropské integrace*. 2006. s. 227.

⁴⁰ Každopádně podobné smlouvy mohou být povolené, pokud bude dokázáno, že tyto dohody přispívají ke zlepšení výroby a distribuce nebo podporují technický či hospodářský pokrok (článek č. 81 Smluv o založení EHS)

⁴¹ EVROPSKÁ UNIE., *Smlouva o založení Evropského společenství* [online]. §81, §82, §87.

⁴² ՀՀ տնտեսական մրցակցության պաշտպանության պետական հանձնաժողով., *2018 թվականի գործունեության ծրագիր*. Էջ 32 (Úřad pro ochranu hospodářské soutěže Arménské republiky., *Plán Úřadu na rok 2018* [online]. [cit. 2018-03-19]. s. 32)

Základním cílem politiky hospodářské soutěže je podpora konkurence, což obsahuje, jak vytváření vhodného legislativního rámce pro zajištění konkurenčního prostředí, tak samotné ovlivňování subjektů trhu, které se dostanou do konfliktu s konstituovaným zájmem.⁴³

3.3 Legislativní soustava zaměřená na hospodářskou soutěž

Antimonopolní politika se v každé zemi provádí na základě účinné legislativy. Hospodářská soutěž potřebuje kromě efektivní organizace institucí, které budou regulovat a kontrolovat konkurenční prostředí, také správnou legislativní soustavu.

Antimonopolní legislativa v každé zemi je jinak stanovená a jinak funguje. Historicky se rozvíjely dva způsoby provedení antimonopolní politiky: americký a evropský způsob. Americký způsob spočívá v zakázání existenci monopolů jako takových. Tento model kromě USA, funguje také v Kanadě, Japonsku a Argentině. Americký systém je, na rozdíl od Evropského, více aktivní, uspořádaný a systematický. Evropský model má jemnější legislativu proti monopolům - monopolní chování nebere jako protizákonné, ale bojuje proti zneužívání dominantního postavení.⁴⁴

První zákony, zabývající se zkoumáním hospodářské soutěže, se vydaly v 19. století v USA. Byl to Shermanův zákon, vydaný v roce 1890, který zakázal „omezující obchod“ a „monopolizaci“ trhu. Tento zákon, který tvoří základ antimonopolního zákonodárství, neposkytl přesnou představu o tom, co přesně výraz monopol znamená.⁴⁵ Shermanův zákon byl posílen Claytonovým zákonem, který prohlásil za ilegální cenovou diskriminaci, zakázal personální unie (při kterých lidé spravují více než jednu firmu v daném odvětví) a fúze, uskutečňované nákupem akcií konkurentů (typické pro USA ve 20. století).⁴⁶

Monopolní či dominantní postavení není v evropské legislativě zakázané, protizákonné je však zneužití této výhodné pozice.⁴⁷ Evropská legislativa je tedy celá

⁴³ SLANÝ, A., *Makroekonomická analýza a hospodářská politika*. 2003, s. 189.

⁴⁴ ՀԻՍՅՐ ՄԱՐՈՒԻԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐՄԱՍ. *Մեկաշնորհները Հայաստանում*. 2013. էջ 35. (NADACE HRAYR MARUKHYAN., *Monopoly v Arménii*. 2013. s. 35.)

⁴⁵ Státní politika zaměřená proti zneužívání dominantního postavení má také původ v USA, kde je největší tradice a podle některých autorů nejpropracovanější antimonopolní zákonodárství.

⁴⁶ SAMUELSON, P., NORDHAUS W., *Ekonomie: 18. vydání*. 2007. s. 351-352.

⁴⁷ V České, i v Arménské legislativě je zakázané zneužití monopolního či dominantního postavení.

zaměřená na boj proti zneužití dominantního či monopolního postavení. Regulace a protimonopolní opatření jsou zaměřeny na zvýšení ekonomické efektivity.⁴⁸

3.3.1 Komunitární soutěžní právo

Politika ochrany hospodářské soutěže je jedním z nejvýznamnějších nástrojů EU pro podporu integrace společného trhu. Ustanovení, upravující ochranu hospodářské soutěže, byla již ve smlouvě o Evropském sdružení uhlí a oceli (1951), i v Římské smlouvě, zakládající Evropské hospodářské společenství z roku 1957.⁴⁹ Římská smlouva zakázala jakákoliv opatření, která by bránila, omezila či narušila hospodářskou soutěž v rámci společného trhu.⁵⁰

Ochrana hospodářské soutěže patří do tzv. „výlučné politiky“ EU. Podle Smluv⁵¹ to znamená, že systém, zaručující nerušenou soutěž uvnitř společného trhu (3. článek Amsterdamské smlouvy), spadá do výlučné působnosti nadnárodních orgánů ES.⁵² Konkrétně Evropská Komise je odpovědná za prosazování spravedlivé hospodářské soutěže, protože Rada ministrů, podle základní myšlenky, by neodolala krátkodobým tlakům zájmových skupin. Komise je tedy nadnárodním orgánem, který má pravomoc zakázat protikonkurenční aktivity. Komise vydává nařízení proti podnikům a má právo dát pokuty firmám, které dopustily protikonkurenční jednání. Pokuty se liší podle závažnosti jednání, maximálně však mohou být do 10 % celosvětového obrátu firmy, porušující zákon.⁵³ Na rozdíl od mnoha jiných oblastí, ve kterých Komise působí, v tomto případě rozhodnutí Komise nepodléhají schválení Radou ministrů, ani Evropským parlamentem. Jedinou oporou je Evropský soudní dvůr. V tomto oboru je autonomní rozhodování členských vlád velice omezeno, členské státy skutečně přesunuly svou suverenitu, aby zajistily lepší výsledek politiky ochrany hospodářské soutěže pro všechny.⁵⁴

Pravidla soutěžní politiky Evropské unie jsou stanovená ve hlavě 7 SFEU „Společná pravidla pro hospodářskou soutěž, daně a sblížování právních předpisů“ (§101 -§109).

⁴⁸ SAMUELSON, P., NORDHAUS W., *Ekonomie: 18. vydání*. 2007. s. 35.

⁴⁹ BYDŽOVSKÁ, Marie. *Hospodářská soutěž*. Euroskop [online]. [cit. 2018-03-20].

⁵⁰ BALDWIN, R., *Ekonomie evropské integrace*. 2008, s. 289.

⁵¹ Lisabonská smlouva

⁵² PELTRÁM, A., *Evropská integrace a Česká republika.*, s. 44-47.

⁵³ V případě podpor má Komise pravomoc nutit firmu k tomu, aby vrátila podpory, které považuje za nezákonné.

⁵⁴ BALDWIN, R., *Ekonomie evropské integrace*. 2008, s. 290.

Soutěžní pravidla Unie se vztahují jak na jednání soukromých podnikatelských subjektů, tak na vládní zásahy samotných členských států.

Článek 101 přímo zakazuje praktiky, které brání, omezují či narušují konkurenční prostředí, pokud Komise neudělí výjimku. Mezi tyto praktiky je zařazeno například přímé nebo nepřímé určování nákupní nebo prodejní ceny, omezení nebo kontrola výroby, technického rozvoje nebo investice, rozdělení trhů nebo zdroje zásobování.

Zneužitím dominantního postavení se zabývá článek 102 SFEU, která odpovídá článku 83 Smlouvy o ES. Podle tohoto článku jsou zakázány takové typy zneužívání dominantního postavení, jako například přímé nebo nepřímé vynucování nepřiměřených nákupních nebo prodejních cen, omezování výroby, odbytu nebo technického vývoje na úkor spotřebitelů, uplatňování rozdílných podmínek pro obchodní partnery při plnění stejné povahy, čímž jsou někteří partneři znevýhodňováni.⁵⁵

Jak již bylo řečeno, v oblasti ochrany hospodářské soutěže se jednotlivé členské státy vzdaly své suverenity a otázky, týkající se evropské úrovně ochrany hospodářské soutěže, řeší Evropská komise. Evropská úroveň politiky pro ochranu hospodářské soutěže řeší tedy porušení práva na nadnárodní úrovni.⁵⁶

3.3.2 České soutěžní právo

Před vstupem ČR do EU byla situace relativně přehledná; na území ČR platilo výhradně české soutěžní právo, které však bylo konstruováno po vzoru práva komunitárního. Tudíž po vstupu ČR do EU, vedle českého soutěžního práva, začalo platit i komunitární soutěžní právo.⁵⁷

Základem moderního českého soutěžního práva byl zákon o ochraně hospodářské soutěže z roku 1991, který se zabýval třemi formami jednání – zakázanými dohodami, zneužíváním dominantního postavení a kontrolou koncentrace. Protože, zákon o hospodářské soutěži z roku 1991 obsahoval některé důležité odchylky od komunitárního práva, byla nutná aktualizace.

⁵⁵ ÚŘEDNÍ VESTNÍK EVROPSKÉ UNIE. *Konsolidované změny smlouvy o fungování Evropské unie*. [online]. [cit. 2018-03-19]. s. 89 – 90.

⁵⁶ ՀՐԱՅՐ ՄԱՐՈՒԽՅԱՆԸ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ. *Մենաշնորհները Հայաստանում*. 2013. էջ 35. (NADACE HRAYR MARUKHYAN., *Monopoly v Arménii*. 2013. s. 35)

⁵⁷ PETR, M., *Zakázané dohody a zneužívání dominantního postavení v ČR*. 2010. s. 32.

Český zákon č. 143/2001 o ochraně hospodářské soutěže vstoupil v platnost v roce 2001. Zákon o ochraně hospodářské soutěže byl tedy konstruován po vzoru komunitárního soutěžního práva. Ve vztahu k chování soutěžitelů reguluje uzavírání zakázaných dohod, zneužívání monopolního či dominantního postavení a i koncentrace. V soutěžním právu je vymezen také okruh subjektů, na které se právo vztahuje. Patří mezi ně jak soutěžitelé, tak i orgány veřejné správy, kterým zakazuje omezovat nebo vylučovat hospodářskou soutěž.⁵⁸

Dozor nad dodržováním zákona o ochraně hospodářské soutěže má na starosti antimonopolní úřad České republiky – Úřad pro ochranu hospodářské soutěže.

Konkrétnější analýzu budu uvádět ve srovnání s Arménským zákonem v další podkapitole.

3.3.3 Arménské soutěžní právo

Arménie, stejně jako hodně zemí bývalého Sovětského svazu, legislativu, zaručující hospodářskou soutěž, přijala poměrně pozdě. Jak jsem uvedla výše, v kapitole o antimonopolní politice, po rozpadu SSSR a osamostatnění Arménie chyběl odpovídající právní základ pro nastavení a regulování soutěžní politiky.⁵⁹ Tato oblast v Arménské legislativě a politice se začala rozvíjet a systematicky fungovat až od roku 2001. I samotný zákon o ochraně hospodářské soutěže byl přijat 6. listopadu 2000.⁶⁰ Hospodářské soutěži se v současnosti věnuje řada zákonů a legislativních aktů. Legislativním základem pro aplikaci antimonopolní politiky v Arménii, mimo zákona o ochraně hospodářské soutěže, tvoří Ústava Arménské republiky, zákon o ochraně vnitřního trhu, zákon o antidumpingu a řada legislativních aktů, přijatých vládou a antimonopolním úřadem.

Ústava Arménské republiky a zákon o ochraně hospodářské soutěže zaručují volnou hospodářskou soutěž, rovnost všech účastníků trhu před zákonem, a to včetně orgánů veřejné správy, zakazují zneužití dominantního či monopolního postavení, stanovením určitých výjimek, definovaných zákonem.⁶¹

⁵⁸ GHAZARYAN, S. *Význam a působení antimonopolního úřadu v ČR se zaměřením na monopol*. 2015. Bakalářská práce. s. 21.

⁵⁹ ՄԱՐԿՈՍՅԱՆ, Ա. Է. և ԿՈՒ., *Շուկայական տնտեսության հիմնարկերը*. 2002. էջ 49-50. (MARGOSYAN, A. a kol., *Základy tržní ekonomiky*, 2002, s. 49-50.)

⁶⁰ Zákon o ochraně hospodářské soutěže byl přijat 6. listopadu 2000 a vstoupil v platnost 15. prosince 2000.

⁶¹ ՀՐԱՅՐ ՄԱՐՈՒԽՅԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ. *Մենաշնորհները Հայաստանում*. 2013. էջ 36. (NADACE HRAYR MARUKHYAN., *Monopoly v Arménii*. 2013. s. 36)

Zákon se zabývá veškerými dohodami mezi podniky, rozhodnutím sdružení podniků a jednání ve vzájemné shodě, který přímým nebo nepřímým způsobem ovlivňuje nebo může ovlivnit, omezit nebo narušit hospodářskou soutěž. Na rozdíl od českého zákona o ochraně hospodářské soutěže, který má účelově stejně zaměřený článek, arménský zákon obsahuje v §5, bodu 8 možnost obrátit se na Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, za účelem posouzení situace ještě před zahájením určité praktiky. Rozdílů mezi českým a arménským antimonopolním zákonem je několik, a bude uvedeno níže v diplomové práci.

Oba zákony se věnují dominantnímu postavení, jsou však drobné rozdíly mezi českým a arménským zákonem. Podle arménského zákona podniky mají monopolní či dominantní postavení, když:

- jsou jediným odběratelem/dodavatelem daného výrobku/zboží/slужby na trhu (totožné s českým zákonem)
- mají tak velkou tržní sílu, že mohou ovlivnit celkové podmínky dodání a prodeje daného výrobku na trhu, vytvořit bariéry pro vstup pro jiné firmy, ovlivnit cenu a další. Vliv jiných podniků, tedy konkurentů, je na trhu zanedbatelný (totožné s českým zákonem)
- podnik/y má/jí alespoň 1/3 tržního podílu (český zákon stanovuje hranici 40%)

Každopádně v obou zemích, i v celé EU, je zneužití monopolního či dominantního postavení zakázané.

Dále se zákon zabývá spojováním soutěžitelů⁶², kde takové jednání podléhá povolení Úřadu, pokud jsou splněny určité podmínky. Arménský zákon ale dále tyto podmínky neurčuje. Ve článku 9 zákona o ochraně hospodářské soutěže je uvedeno, že spojení soutěžitelů podléhá povolení, zda jeden ze soutěžitelů má dominantní postavení na trhu nebo jestli celkový čistý obrat všech spojujících překračuje určitou mez. Není zde uvedené, jakou mez mají spojující dodržovat. Pro zjištění této hranice, spojující musí přejít na stránky antimonopolního úřadu a prostudovat si právní úkony vydané Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže, kde se tyto informace právě nachází. Podle právního

⁶² Drobný rozdíl je ve vymezení „spojování soutěžitelů“ podle českého a arménského soutěžního práva. Oba zákony definují spojování soutěžitelů nabitím účastnických cenných papírů, obchodních nebo členských podílů a dále. Český zákon dále nekonkretizuje procenta nabití nebo část nabití cenných papírů, v Arménské legislativě se jedná o spojování soutěžitelů, pokud nabití akcií překračuje 20% celkových akcií u dané firmy.

úkonu č. 478 vydané arménským antimonopolním úřadem spojování soutěžitelů musí být povolené pokud:

- celkový čistý obrat všech spojujících za poslední účetní období je vyšší než 1,5 mld. AMD⁶³, což odpovídá 2,5 mil. EUR
- celkový čistý zisk všech spojujících za poslední účetní období byl alespoň 3 mld. AMD (5 mil. EUR)⁶⁴

Na rozdíl od arménské legislativy, kde soutěžitelé musejí složitě hledat a zkoumat zákony a právní úkony pro poctivé dodržení soutěžních pravidel, česká legislativa tohoto oboru je mnohem přehlednější. Veškeré podmínky, hranice a meze jsou dané přímo v zákonu.⁶⁵ Arménský zákon má mnohem striktnější přístup ke spojení soutěžitelů. České povolení ke spojení je nutné ve chvíli, kdy celkový čistý obrat všech spojujících se soutěžitelů za poslední účetní období na trhu ČR je vyšší než 1,5 mld. Kč, což odpovídá 55 mil. EUR. V případě Arménie je povolení nutné v případě, kdy obrat dosáhne 2,5 mil. EUR.⁶⁶

Politika na ochranu hospodářské soutěže se ve vyspělých zemích opírá mimo platnou legislativu, i o příslušný institucionální rámec. K dodržování a ochraně hospodářské soutěže jsou zřizovány speciální instituce – antimonopolní úřady.⁶⁷

⁶³ Arménský dram

⁶⁴ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՄՐՅԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ., ՀՀ տնտեսական մրցակցության պաշտպանության որոշումը հայտարարման ենթակա համակենտրոնացումների մասնակցի մասնակիցների ակտիվների և հասույթների արժեքը չափը սահմանելու տնտեսվարող սուբյեկտների համակենտրոնացման հայտարարման կարգի և հայտարարման ձևի մասին. Երևան, 2016, որոշում 478. (ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE ARMÉNSKÉ REPUBLIKY., *Rozhodnutí Arménské republiky číslo 478 o ochraně hospodářské soutěže*, prohlášení o podmínkách spojování podniků a o formulář pro povolení spojování podniků. Jerevan. 2016)

⁶⁵ ČESKÁ REPUBLIKA. *Zákon o ochraně hospodářské soutěže. č. 43/2001 Sb.*, § 13.

⁶⁶ Rozdíl skoro 22 krát.

⁶⁷ KLIKOVÁ, C., KOTLÁN, I., *Hospodářská politika*. 2003. s. 199.

4. Vlastní práce

Politika hospodářské soutěže se snaží najít co nejlepší podmínky pro zvýšení výkonnosti celého hospodářství a je nedílnou součástí hospodářské politiky státu. Antimonopolní politika, jak se jinak říká politice ochrany hospodářské soutěže, má za cíl zajistit podmínky pro fungování tržního mechanismu, podpory konkurence, která podporuje ekonomický růst v případě účinné hospodářské soutěže.⁶⁸ Politika na ochranu hospodářské soutěže se ve vyspělých zemích opírá o platnou legislativu a příslušný institucionální rámec.

Antimonopolní politiku zajišťují antimonopolní úřady, které usilují o zvýšení konkurenceschopnosti tržního prostředí a odstranění překážek, které konkurenci oslabují, prosazují zásady zdravé konkurence, která vede k alokační efektivnosti firem, snižování cen a hlavně k inovaci. Pro splnění těchto cílů je samozřejmě nutné dodržovat antimonopolní zákony.⁶⁹ Hlavními oblastmi, na které je zaměřená pozornost antimonopolních úřadu jsou - veřejné zakázky a koncese, významná tržní síla a veřejné podpory.

V této kapitole diplomové práce jsou zkoumané antimonopolní úřady Arménské a České republiky a jejich činnost v této oblasti. Dále se praktická část bude zabývat dumpingem a konkrétně antidumpingovými opatřeními ve společnosti Zentiva.

4.1 Úřad pro ochranu hospodářské soutěže České republiky

V České republice má agendu antimonopolní politiky Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. Byl zřízen s účinností od 11. října 1996 zákonem č. 273/1996 Sb. o působení Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže. Sídlem Úřadu se nestala Praha, jako centrum všech orgánů státní správy, ale Brno, což mělo zabezpečit nezávislost rozhodování. Přičemž Úřad nahradil Ministerstvo

Obrázek 1 Logo ÚOHS ČR

Zdroj: Úřad pro ochranu hospodářské soutěže., *Logo ÚOHS* [online].

⁶⁸ SLANÝ, A., *Makroekonomická analýza a hospodářská politika*. 2003, s. 181.

⁶⁹ KLIKOVÁ, C., KOTLÁN, I., *Hospodářská politika*. 2003. s. 199.

pro hospodářskou soutěž, které působilo do 1. listopadu 1996.⁷⁰

Činnost a působnost Úřadu je definováno jak výše uvedeným zákonem č. 273/1996 Sb. o působení ÚOHS, tak i zákonem č. 143/2001 Sb. o ochraně hospodářské soutěže. V §5 jsou uvedeny veškeré pravomoci, oprávnění, povinnosti, a také řízení v Úřadu. Další legislativní ustanovení, která podporují Úřad v jeho rozhodovací činnosti, jsou následující:

- zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách
- zákon č. 139/2006 Sb., o koncesních smlouvách a koncesním řízení
- zákon č. 395/2009 Sb., o významné tržní síle při prodeji zemědělských a potravinářských produktů a jejím zneužití
- zákon č. 215/2004 Sb., o úpravě některých vztahů v oblasti veřejné podpory a o změně zákona o podpoře výzkumu a vývoje.⁷¹

Je nezbytné do tohoto seznamu přidat i články 101 a 102 Smlouvy o fungování Evropské Unie. Protože je Česká republika členem Evropské unie, na stát se vztahují i zákony Evropských společenství, včetně zákonodárství, upravující antimonopolní politiku a činnost antimonopolního úřadu.⁷²

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže je ústředním orgánem státní správy. Znamená to, že Úřad je zcela nezávislý ve své rozhodovací činnosti a žádný jiný orgán nestojí na vrcholu správní hierarchie a není ÚOHS nadřazen. Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže není nadřazena ani vláda, na rozdíl od původního Ministerstva pro hospodářskou soutěž. Předseda Úřadu je jmenován prezidentem republiky na návrh vlády.⁷³

Předsedou Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže je od roku 2009 Ing. Petr Rafaj, který v roce 2015 dostal již druhý předsednický mandát od prezidenta republiky na dalších 6 let.⁷⁴ Úřad je v současné době členěn na následujících 5 sekcí:

1. Sekce legislativy a veřejné regulace
2. Sekce hospodářské soutěže
3. Sekce veřejných zakázek

⁷⁰ ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE., *Historie Úřadu* [online]. [cit. 2018-03-19].

⁷¹ ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE., *Úřad v kostce 2014* [online]. [cit. 2018-03-19]. s. 6.

⁷² ČESKÁ REPUBLIKA. *Zákon o ochraně hospodářské soutěže*. č.43/2001 Sb. [online]. [cit. 2018-03-19]. §21h „Řízení Úřadu s unijním prvkem“

⁷³ ČESKÁ REPUBLIKA. *Zákon o působnosti Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže*. č. 273/1996 Sb. §1.

⁷⁴ ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE., *Vedení Úřadu* [online]. [cit. 2018-03-19].

4. Sekce vnějších vztahu a správy Úřadu
5. Sekce druhostupňového rozhodování

Tyto sekce zaměřené na různé oblasti hospodářské soutěže mají za úkol vytvářet podmínky pro podporu a ochranu hospodářské soutěže a vykonávat dozor nad dodržováním zákona o ochraně hospodářské soutěže. V případě odhalení narušení hospodářské soutěže má Úřad pravomoc uložit pokuty, a to až do výše 10% z čistého obrátu soutěžitele za předchozí ukončené účetní období.⁷⁵ V případě odhalení protisoutěžního jednání mezi členskými státy Evropské unie, Úřad spolupracuje s Evropskou komisí.⁷⁶

S cílem zajistit férové a rovné podmínky pro všechny soutěžitele, Úřad:

- dohlíží na dodržování principů soutěžního práva,
- zasahuje proti jednání, narušující hospodářskou soutěž,
- dohlíží na zadávání veřejných zakázek,
- a poskytuje nutné poradenství v otázkách veřejné podpory v České republice.

Pro zajištění své činnosti a splnění cílů politiky ochrany hospodářské soutěže spolupracuje s dalšími orgány státního aparátu: s vládou, soudy a také s Evropskou komisí.

4.1.1 Činnost ÚOHS

Činnost soutěžních úřadů se zaměřuje zejména na tři základní typy jednání, které mohou negativně ovlivnit nebo zcela vyloučit hospodářskou soutěž na daném trhu. Jsou to zakázané dohody mezi soutěžiteli, zneužití dominantního či monopolního postavení a spojování podniků. Tyto jednání, omezující hospodářskou soutěž, již byly vysvětleny v teoretické části diplomové práce a nyní se tedy zaměříme na Úřad pro ochranu hospodářské soutěže a jeho výsledky v boji s nimi. V rámci diplomové práce bude zkoumána oblast hospodářské soutěže, která spojuje oblasti zakázaných dohod, zneužití dominantního postavení, spojování soutěžitelů, a oblast dozoru nad orgány veřejné správy.

⁷⁵ ČESKÁ REPUBLIKA. *Zákon o ochraně hospodářské soutěže*. č.43/2001 Sb. [online]. [cit. 2018-03-19]. §22a

⁷⁶ ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE., *Úřad v kostce 2014* [online]. [cit. 2018-03-19]. s. 14.

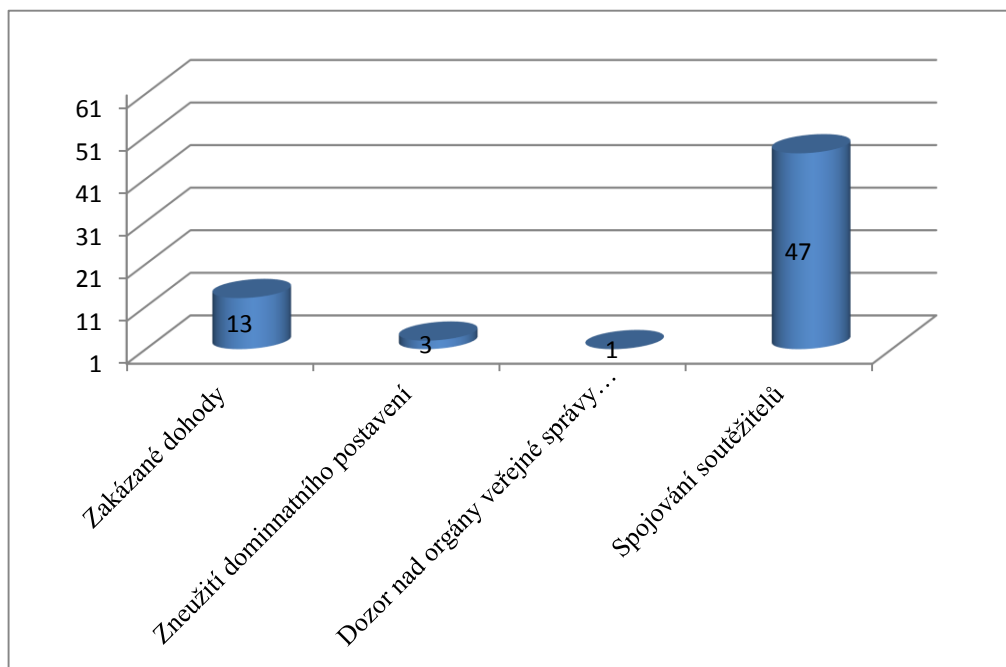
4.1.1.1 Oblast hospodářské soutěže

Politika hospodářské soutěže sleduje konkrétní cíl, kterým je ochrana a rozvoj účinné soutěže. Mezi hlavní jednání, které hospodářskou soutěž omezují, patří zakázané dohody mezi soutěžiteli, zneužití dominantního nebo monopolního postavení, nezákonné spojování soutěžitelů, které také může vést k zneužití dominantního postavení, a narušení hospodářské soutěže orgány správy.⁷⁷

Český antimonopolní Úřad každoročně vydává výroční zprávy, informační listy, na internetových stránkách jsou informace a detaily jednotlivých případů. Úřad tedy informuje o výsledcích a stavu politiky ochrany hospodářské soutěže. Pro účely diplomové práce jak pro Český Úřad, tak i pro ten Arménský, byl vybrán rok 2016, z kterého pochází nejvíce aktuálních dat.

V roce 2016 Úřad obdržel ze strany veřejnosti celkem 454 podnětů. Nejvíce z nich, téměř 300, se přitom týkalo možného zneužití dominantního postavení a zakázaných dohod. Úřad zároveň vydal 64 rozhodnutí a uložil sankce ve výši 466 mil. korun (viz. graf č. 1 a tabulku č. 1).

Graf 1 Počet vydaných rozhodnutí ÚOHS ČR podle jednotlivých oblastí

Zdroj: Úřad pro ochranu hospodářské soutěže., *Výroční zpráva 2016* [online]. s. 11-12.

⁷⁷ ČESKÁ REPUBLIKA. *Zákon o ochraně hospodářské soutěže* [online]. [cit. 2018-03-19]. č.43/2001 Sb., §19a.

Největší poměr uložených pokut připadá na oblast zakázaných dohod (460 mil. v prvostupňovém řízení, viz tabulka č. 1), kde v roce 2016 bylo vydáno celkem 13 rozhodnutí. Mezi nejdůležitější případy patří nesoutěžní dohody mobilních operátorů, pokuta za zákaz exportu Severočeských dolů, pokuta za stavební kartel a jiné. Tyto a ostatní příklady nesoutěžních jednání budou uvedené v příloze č. 1.

Tabulka 1 Přehled uložených pokut ÚOHS ČR

	Výše uložených sankcí v tis. Kč
Zakázané dohody	460 562
Zneužití dominantního postavení	0
Dozor nad orgány veřejné správy § 19a	275
Spojování soutěžitelů	5 383

Zdroj: Úřad pro ochranu hospodářské soutěže., *Výroční zpráva 2016* [online]. s. 11-12.

Spojování soutěžitelů prostřednictvím fúzí a akvizic je běžnou součástí tržního vývoje a pro hospodářskou soutěž je v zásadě prospěšné, jelikož jeho prostřednictvím dochází k zefektivňování a racionalizaci výroby. Nebezpečím pro hospodářskou soutěž se však může stát ve chvíli, kdy by spojením došlo k vytvoření dominantního soutěžitele na trhu, jehož existence by hospodářskou soutěž mohla narušit. Proto se spojování soutěžitelů nachází pod neustálým dohledem antimonopolních úřadů. O tom také vypovídá počet vydaných rozhodnutí Úřadu, který je nejvyšším mezi ostatními oblastmi – celkem 47 vydaných rozhodnutí.⁷⁸ Jednalo se většinou o povolení spojení a jen v jednom případě Úřad rozhodl o porušení zákona. Jednalo se o uskutečňování spojení před vydáním rozhodnutí o povolení, za které uložil společnosti BOHEMIA ENERGY entity s. r. o. sankci ve výši 5 383 000 Kč.

V oblasti protisoutěžního jednání orgánů veřejné správy řešil Úřad pět desítek podnětů, jež se týkaly zejména loterijních vyhlášek měst a obcí. Vydáno bylo jedno prvostupňové rozhodnutí ohledně loterijní vyhlášky města Biliny, které se dopustilo protisoutěžního jednání tím, že povolilo na území města provozování sázkových her

⁷⁸ ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE., *Výroční zpráva 2016* [online]. s. 11-12.

a provozování loterií a jiných podobných her pouze na čtyřech konkrétních místech. Jedná se o historicky první sankci za porušení ustanovení § 19a zákona o ochraně hospodářské soutěže.

V některých případech protisoutěžního jednání, které dosud nebylo implementováno a nedošlo tudíž k negativním dopadům na relevantní trh, může Úřad přistoupit namísto zahájení správního řízení a sankcionování dotčeného soutěžitele k tzv. alternativnímu řešení. Jde o aplikaci leniency programu. Jedná se o speciální program shovívavosti, který nabízí Úřad účastníkům zakázaných dohod. Za protisoutěžní jednání hrozí pokuta až do 10 % dosažené soutěžitelem na relevantním trhu. V rámci leniency programu soutěžiteli je pak dána možnost, aby případný soutěžní problém sám odstranil a pokud Úřad uzná, že byla provedená nápravná opatření dostatečná, pak případ uzavře bez zahájení správního řízení a sankcionování.⁷⁹

V roce 2016 tento program byl využit celkem u 30 případů. Mezi účastníky tohoto alternativního řešení protisoutěžních jednání patří například Letiště Praha a.s.⁸⁰ a Hyundai Motor Czech s. r. o.⁸¹

4.1.1.2 Oblast věřených zakázek

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže také ohlíží nad tím, aby orgány veřejné správy nejednali způsobem, který by mohl vést k narušení hospodářské soutěže a i v tomto případě porušení pravidel hospodářské soutěže ukládá nápravná opatření a sankce.

V oblasti veřejných zakázek bylo v roce 2016 zahájeno celkem 629 správních řízení a vydáno celkem 943 prvostupňových rozhodnutí. Počet rozhodnutí se za posledních 5 let drží na průměru (viz. graf č. 2).

Z grafu je zřejmé, že počet vydaných rozhodnutí se zvýšil skoro dvojnásobně v letech 2010-2012. Podle Úřadu vysvětluje tento jev nabití účinnosti novely č. 55/2012, které přineslo významné snížení finančních limitů pro podlimitní zakázky,⁸² a také

⁷⁹ ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE., *Výroční zpráva 2016* [online]. s. 20-23.

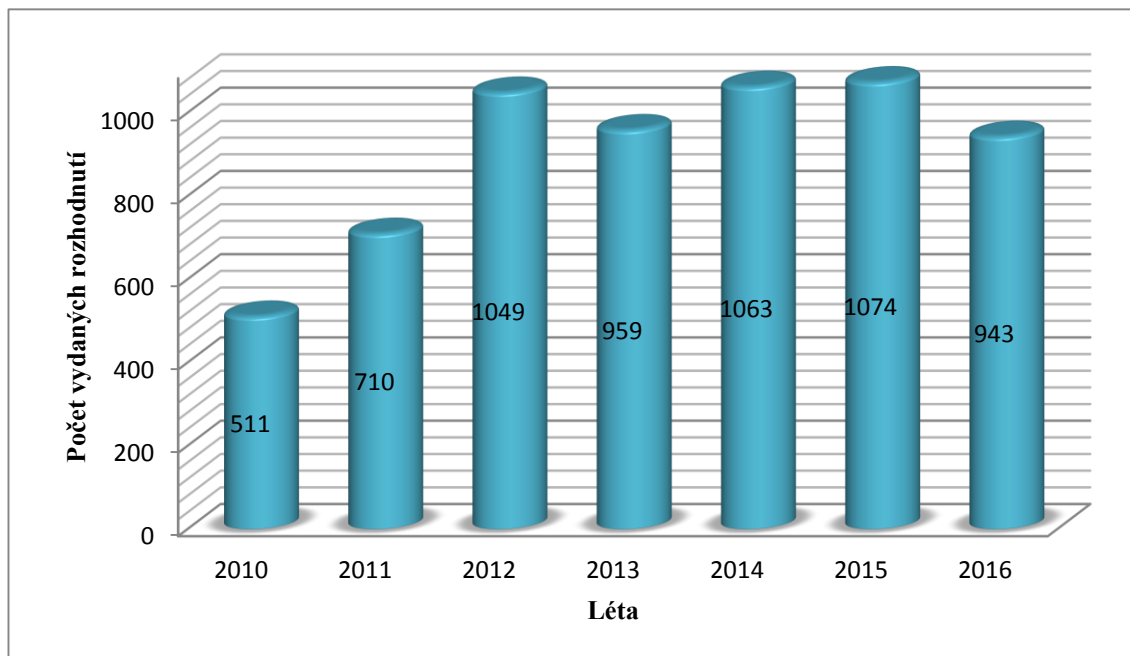
⁸⁰ Společnost Letiště Praha a.s. se dopustila porušení pravidel hospodářské soutěže diskriminací společnosti GO parking s.r.o. na trhu parkovacích služeb. Společnost Letiště provedla nezbytná opatření pro nápravu možného porušování pravidel hospodářské soutěže.

⁸¹ Společnost Hyundai se dopustila nesoutěžního jednání tak, že bránila svým autorizovaným prodejcům v prodeji vozidel zahraničním zákazníkům. Po seznámení společností se situací, Hyundai provedla nezbytná opatření, kterými byla zajištěna účinná náprava.

⁸² ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE., *Výroční zpráva 2012* [online]. [cit. 2018-03-19]. s. 28.

nižší objem prostředků zadavatelů veřejných zakázek, která zvyšuje konkurenci mezi dodavateli.⁸³

Graf 2 Počet vydaných rozhodnutí ÚOHS ČR v oblasti veřejných zakázek 2010-2016

Zdroj: Úřad pro ochranu hospodářské soutěže., *Statistiky z oblasti Veřejných zakázek* [online]. [cit. 2018-03-19].

V roce 2016 bylo uloženo celkem 387 pokut v celkové částce 34 mil. Kč.⁸⁴ K těm nejdůležitějším případům z oblasti veřejných zakázek patří zakázka „Trojský most“, za kterou byla Hlavnímu městu Praha uložena pokuta v hodnotě 11 mil. Kč.⁸⁵ Důvodem pokuty bylo, že zadavatel nepostupoval podle zákona o veřejných zakázkách, když připustil podstatnou změnu podmínek, stanovených ve smlouvě o dílo, a tím i v původních zadávacích podmínkách.

Druhá největší pokuta v této oblasti se týkala prodloužení metra v trase A, za kterou Dopravnímu podniku hlavního města Prahy byla uložena pokuta ve výši 8,5 mil. Kč, kvůli nedodržení postup při zadávání veřejné zakázky stanovený zákonem. Pokuty

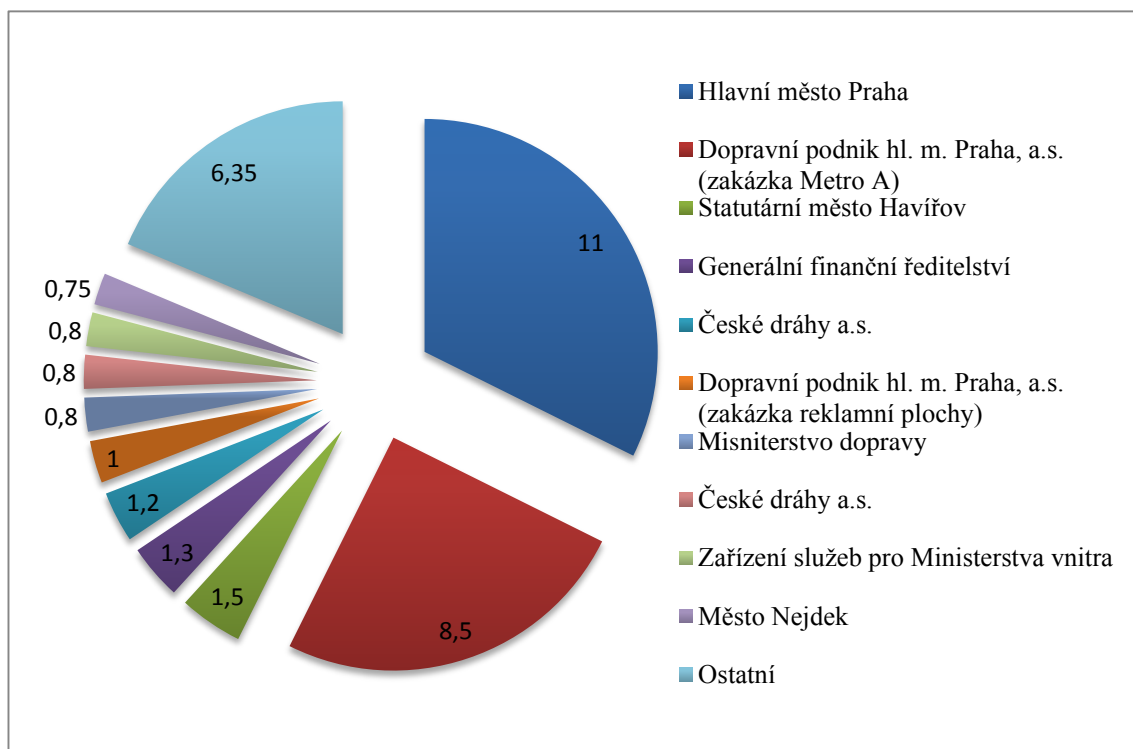
⁸³ ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE., *Výroční zpráva 2011* [online]. [cit. 2018-03-19]. s. 22.

⁸⁴ ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE., *Statistiky z oblasti Veřejných zakázek* [online]. [cit. 2018-03-19].

⁸⁵ Zadavatel nepostupoval podle zákona o veřejných zakázkách, když připustil podstatnou změnu podmínek stanovených ve smlouvě o dílo, a tím i v původních zadávacích podmínkách.

za tyto dvě zakázky tvoří skoro 60 % všech uložených pokut za veřejné zakázky.⁸⁶ Rozpad na ostatní zakázky na celkovou hodnotu je uvedeno na grafu č. 3.

Graf 3 Nejvyšší pokuty z oblasti veřejných zakázek v České republice (v mil Kč.)

Zdroj: ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE., *Výroční zpráva 2016* [online]. [cit. 2018-03-19]. s. 37.

Smyslem těchto opatření a dozoru Úřadu je zajistit volnou a svobodnou soutěž mezi dodavateli veřejných zakázek a současně výběr nejvhodnější nabídky bez diskriminace uchazečů. Tyto opatření pak ve svém konečném důsledku přináší i úspory veřejných financí.

Účinná hospodářská soutěž je velmi důležitým prvkem pro tržní ekonomiku. Soutěž podporuje inovaci, zvyšuje výkonnost a konkurenceschopnost celého hospodářství. Existuje několik mezinárodních organizací, které sledují výkonnost jednotlivých zemí. Patří mezi ně i Světové ekonomické fórum, které zkoumá hospodářské politiky států, a následně hodnotí jejich konkurenceschopnost.

⁸⁶ ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE., *Výroční zpráva 2016* [online]. [cit. 2018-03-19]. s. 37.

4.1.1.3 Hodnocení Světového ekonomického fóra

Hospodářské politiky různých zemí porovnává Světové ekonomické fórum. Světové ekonomické fórum (World Economic Forum) je nezávislá mezinárodní organizace, která usiluje o zlepšení stavu světa bez politických vazeb či národních zájmů. WEF byla založena v Ženevě v roce 1971. S cílem zmapovat vývoj a současné trendy ve světě, WEF vydává řadu reportů, které do detailu zkoumají širokou škálu globálních problémů.

Mezi tyto reporty patří i každoročně sestavovaný světový žebříček konkurenceschopnosti. Pro stanovení žebříčku, WEF porovnává 12 faktorů, které zahrnují infrastrukturu, vzdělání, zdravotnictví, efektivitu pracovního trhu, technologickou připravenost, inovace, velikost trhu, makroekonomické prostředí, transparentnost a výkonnost vlády. Hodnocení jednotlivých faktorů vychází jak z dat OSN, dalších mezinárodních organizací, tak i z vlastního průzkumu. Světový žebříček konkurenceschopnosti vede Švýcarsko.⁸⁷

V Každoročním reportu WEF jsou obsaženy i země, jejichž hospodářská politika je zkoumána v rámci této diplomové práce: Arménie a Česko. Podle výzkumu této nezávislé organizace Česká republika zaujímá 31. místo mezi 138 zkoumanými zeměmi. Podle tohoto výzkumu nejproblematictější oblastí pro zvýšení konkurenceschopnosti jsou zejména daňové regulace a neefektivní vládní byrokracie (viz. graf č. 4).

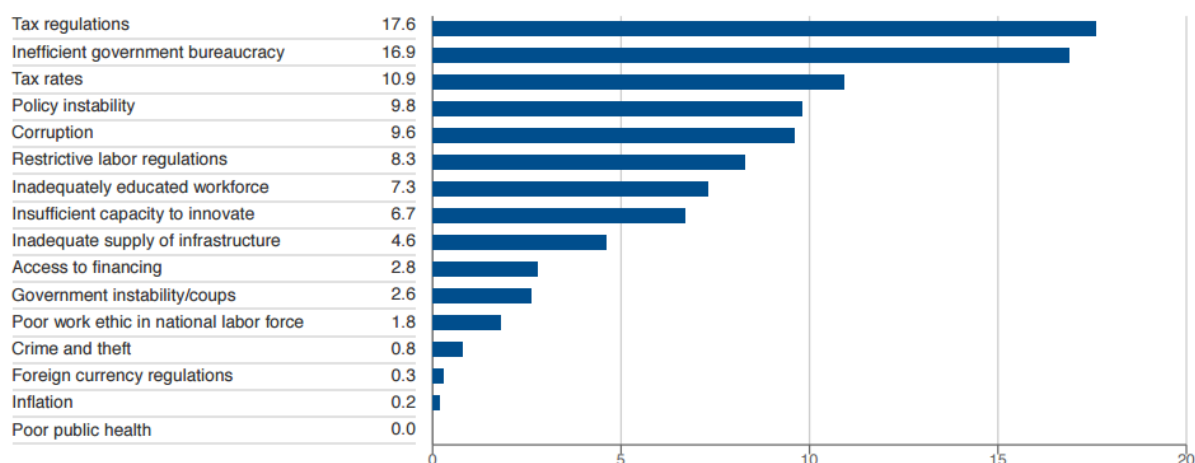
Obrázek 2 Logo Světového ekonomického fóra

Zdroj: *World economic forum logo*.
In: Wikipedia: the free encyclopedia [online].

⁸⁷ MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Světové ekonomické fórum* [online]. [cit. 2018-03-20].

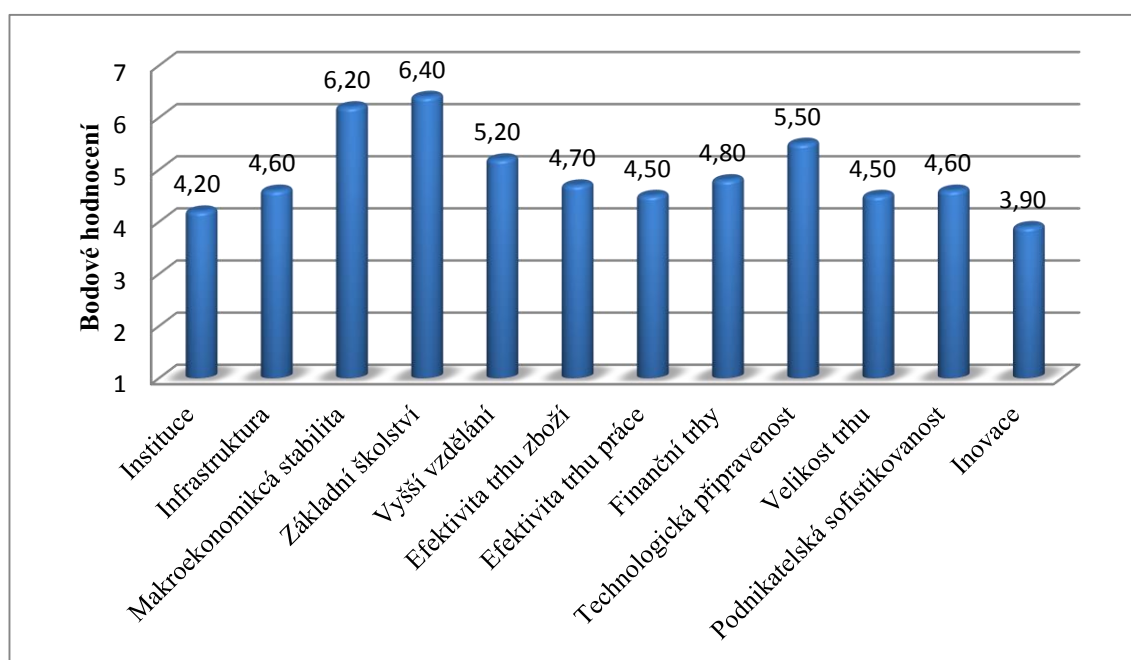
Graf 4 Problematické oblasti české ekonomiky podle hodnocení WEF

Zdroj: WORLD ECONOMIC FORUM. *The Global Competitiveness Report 2017–2018* [online]. [cit. 2018-03-20], s. 102.

WEF zkoumá v rámci reportu 12 pilířů, podle kterých je stanovena míra konkurenceschopnosti země.⁸⁸ Hodnocení jednotlivých kritérií jsou uvedeny v grafu č. 5.

Graf 5 Bodové hodnocení jednotlivých pilířů pro ČR podle WEF

Zdroj: WORLD ECONOMIC FORUM. *The Global Competitiveness Report 2017–2018* [online]. [cit. 2018-03-20], s. 102

⁸⁸ WORLD ECONOMIC FORUM. *The Global Competitiveness Report 2017–2018* [online]. [cit. 2018-03-20], s. 102

Česká republika má nejlepší umístění v pilířích makroekonomického prostředí a základního školství. Relativně slabší je ale Česko v kategoriích, jako jsou instituce, velikost trhu a efektivita trhu práce. Přičemž v Evropě je Česko třináctou nejkonzurenceschopnější zemí a nachází se i před zeměmi PIGS.⁸⁹

Nejslabší oblastí je podle hodnocení WEF oblast inovací, což je vysvětleno nedostatkem vědců a inženýrů v Česku. Naopak Česko má již dlouhodobě dobré výsledky v oblasti makroekonomické stability a v technologické připravenosti, která zahrnuje pilíře, zkoumající moderní technologie a jejich transfer do domácí ekonomiky, přímé zahraniční investice, a například i kvalitu a dostupnost internetu. Makroekonomické prostředí obsahuje data, jako jsou například inflace, hrubé národní úspory nebo vládní zadlužení. V této oblasti se Česku daří poměrně dobře, přičemž reálný růst HPD za posledních pět let meziročně roste v průměru o cca 3 %.⁹⁰ Je zde nízká míra inflace, která se pohybuje okolo 1 % (průměr za posledních 5 let)⁹¹ a nízká míra nezaměstnanosti, která v roce 2017 dosahovala úrovně 2,4 % a je nejnižší v Evropské unii.⁹²

4.2 Úřad pro ochranu hospodářské soutěže Arménské republiky

Arménský úřad pro ochranu hospodářské soutěže byl zřízen zákonem o ochraně hospodářské soutěže, který byl přijat 6. listopadu 2000 a vstoupil v platnost 15. prosince 2000.⁹³ Úřad sídlí v hlavním městě Jerevanu. Arménský antimonopolní úřad je tedy mnohem mladší než český. První český státní orgán, který měl na starost agendu ochrany hospodářské soutěže, byl Ministerstvo pro hospodářskou soutěž, vznikl v roce 1991 a byl rok poté nahrazen nezávislým úřadem.

⁸⁹ Země PIIGS (Portugalsko, Irsko, Itálie, Řecko a Španělsko) jsou nejproblémovější členské země eurozóny (deficit státního rozpočtu a prohlubování veřejného dluhu).

⁹⁰ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Hrubý domácí produkt - Časové řady ukazatelů čtvrtletních účtů* [online]. [cit. 2018-03-23].

⁹¹ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Inflace - druhy, definice, tabulky* [online]. [cit. 2018-03-23].

⁹² ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Zaměstnanost i výdělky rostou* [online]. [cit. 2018-03-23].

⁹³ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ. *ՀՀ օրենքը տնտեսական մրցակցության պաշտպանության մասին*. ՀՕ-112., §18 (ARMÉNSKÁ REPUBLIKA: *AR Zákon o ochraně hospodářské soutěže*, č. 112. §18)

Další legislativní ustanovení, která podporují Úřad v jeho správní a rozhodovací činnosti jsou - Ústava Arménské republiky, Občanský zákoník Arménské republiky a jiné legislativní ustanovení.⁹⁴

V roce 2015 byl předsedou Úřadu jmenován Artak Shaboyan⁹⁵. V Arménii, stejně tak v České republice, jmenuje předsedu antimonopolního Úřad prezident republiky. Pokud se zaměříme na charakteristiky organizační struktury Úřadu, tak ta je u obou Úřadů odlišná. V Arménii má Úřad jedenáct sekcí. Je zde například sekce řízení lidských zdrojů, sekce účetnictví, právní sekce, sekce správy. Dále jsou zde sekce pro mezinárodní spolupráci, pro „pozorování“, pro vnitřní audit, pro řízení projektu a zpracování metodik, pro zpracování analýz a hodnocení hospodářské soutěže a obecná sekce.⁹⁶ Všechny tyto sekce jsou si v organizační struktuře rovné, jsou na stejné úrovni pod předsedou Úřadu.

V ČR jsou sekce v zásadě podobné, neboť v organizační struktuře Úřadu jsou obsažené všechny účely, které plní sekce v Arménském antimonopolním úřadě. Na rozdíl od Arménské republiky, má ÚOHS ČR sekci „Vnějších vztahů a zprávy úřadu“, která do sebe zahrnuje všech podpůrné činnosti pro fungování Úřadu. Tyto podpůrné činnosti plní jednotlivé oddělení (oddělení tiskové, mezinárodní, ekonomické, personální,

Obrázek 3 Logo ÚOHS AR

Zdroj: ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՄԻՑԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ. *Պատմությունը* [online] . [cit. 2018-03-23]. (ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE ARMÉNSKÉ REPUBLIKY. *Historie*. [online]. [cit. 2018-03-23].)

⁹⁴ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՄԻՑԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ. *Պատմությունը* [online]. [cit. 2018-03-23]. (ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE ARMÉNSKÉ REPUBLIKY. *Historie*. [online]. [cit. 2018-03-23].)

⁹⁵ Předseda Úřadu je jmenován na dobu 5 let, na rozdíl od české republiky, kde je předseda jmenován na 6 let.

⁹⁶ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՄԻՑԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ. *Կառուցվածքը* [online]. [cit. 2018-03-23]. (ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE ARMÉNSKÉ REPUBLIKY. *Organizační struktura Úřadu*. [online]. [cit.2018-03-23])

hospodářské správy a oddělení autodopravy), které v případě Arménie mají rovné postavení.⁹⁷

Na rozdíl od ČR, kde Úřad pro ochranu hospodářské soutěže je ústředním orgánem, v Arménské republice je Ministerstvo financí a ekonomiky orgánem, který má zpracovávat politiku v oblasti ochrany hospodářské soutěže podle rozhodnutí vlády č. 1229. Fakticky ale politiku na ochranu hospodářské soutěže zpracovává samotný úřad v rámci plánu, jenž vydává každoročně. Úřad je tedy podle arménských ekonomů nezávislým orgánem v oblasti politiky hospodářské soutěže.⁹⁸

Mezi hlavní cíle a úkoly antimonopolního úřadu patří rozvoj podnikání, ochrana hospodářské soutěže, zajištění volného konkurenčního prostředí, odhalení a zastavení protisoutěžních jednání a dohlížení na volnou hospodářskou soutěž.⁹⁹ V případě odhalení narušení hospodářské soutěže má Úřad právo uložit pokuty, a to až do výše 200 mil. AMD (cca 11 mil Kč).¹⁰⁰

Úřad, pro splnění všech výše uvedených cílů podle §17 zákona č. 112 o ochraně hospodářské soutěže,

- dohlíží na dodržování principů soutěžního práva
- zasahuje proti jednání, narušující hospodářskou soutěž
- organizuje určitá opatření, která zabraňují porušení zákona o ochraně hospodářské soutěže
- rozvíjí hospodářskou soutěž v zemi.¹⁰¹

Pro efektivní činnost Úřadu je samozřejmě nutná spolupráce s ostatními orgány státního aparátu, což je však podle samotného Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže někdy nedostatečné pro efektivní provádění této politiky.

⁹⁷ ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE., *Historie Úřadu* [online]. [cit. 2018-03-19].

⁹⁸ ՀԲԱՅՐ ՄԱՐԿԻՆԻՅԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՍ. *Մենաշնորհները Հայաստանում*. 2013. էջ 55. (NADACE HRAYR MARUKHYAN., *Monopoly v Arménii*. 2013. s. 55)

⁹⁹ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ. ՀՀ օրենքը տնտեսական մրցակցության պաշտպանության մասին. ՀՕ-112. §18 (ARMÉNSKÁ REPUBLIKA: *Zákon o ochraně hospodářské soutěže AR.*, č. 112. §18)

¹⁰⁰ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ. ՀՀ օրենքը «Տնտեսական մրցակցության պաշտպանության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ եւ լրացումներ կատարելու մասին. ՀՕ-137-Ն. §36 (ARMÉNSKÁ REPUBLIKA: *AR Zákon provedení změn a dodatků v zákoně "O ochraně hospodářské soutěže AR.*, č. 137-N. §36)

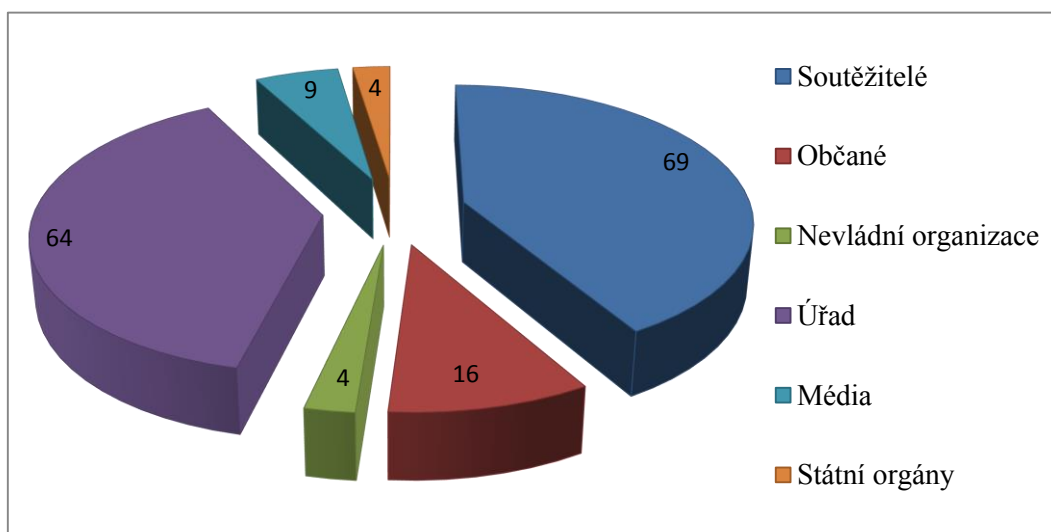
¹⁰¹ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ. ՀՀ օրենքը տնտեսական մրցակցության պաշտպանության մասին. ՀՕ-112. §17 (ARMÉNSKÁ REPUBLIKA: *AR Zákon o ochraně hospodářské soutěže.*, č. 112. §17)

4.2.1.1 Činnost Úřadu

Cíle Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže Arménské republiky již byly uvedeny výše, nyní se tedy zaměřím na výsledky Úřadu v boji s nekalými obchodními praktikami.

V roce 2016 Úřad provedl celkem 166 výzkumů a studií, které se týkaly zejména oblasti fúzí, zneužití dominantního či monopolního postavení, nerovných podmínek pro konkurenci, a podobně. Přičemž podněty na výzkum Úřad obdržel jak od občanů, státních orgánů, médií, soutěžitelů, tak část výzkumů zahajoval i z vlastní iniciativy, přičemž nejvíce těchto výzkumů Úřad provedl na základě podnětů od soutěžitelů a na základě své vlastní iniciativy. Celkový přehled obdržených podnětů od jednotlivých skupin je přehledně uveden v grafu č. 6.

Graf 6 Přehled přijatých podnětů pro posouzení o narušení pravidel hospodářské soutěže (Arménská republika)

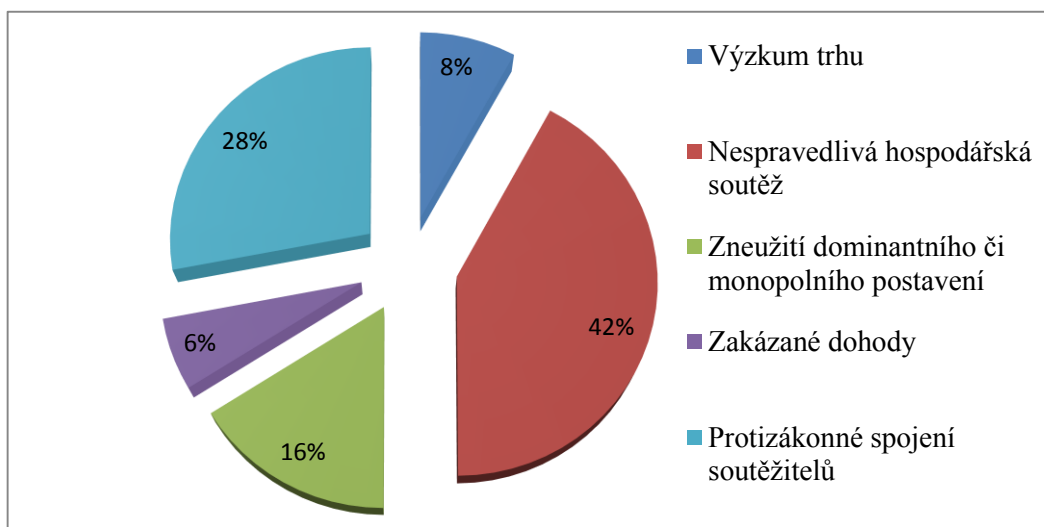

Zdroj: ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՄՐՅԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԸ. ՀՀ տնտեսական մրցակցության պաշտպանության պետական հանձնաժողովի 2016 թվականի գործունեության հաշվետվություն [online]. [cit. 2018-03-23]. Էջ 10. (ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE., *Výroční zpráva 2016*. [online]. [cit. 2018-03-23]. s. 10.)

Výzkumy se týkají různých oblastí, konkrétně byly zkoumány zdravotnické zařízení, různé sociální instituce, vysoké školy a další. Nejvíce výzkumů bylo provedeno v oblastech obchodu, služeb a potravinářských výrobků. Byly zkoumány ale také oblasti veřejných zakázek, výroby elektrické energie, stavebnictví a nepotravinářských výrobků.

Dále se podle výzkumu Úřadu nejvíce přijatých podnětů týkalo nespravedlivé hospodářské soutěže a zakázaných dohod. Do této statistiky Úřad zařazuje taktéž studie trhu, při které se sledovalo, zda neexistují překážky pro vstup na trh nebo výstup z něj. Celková struktura odhalených nesoutěžních jednání je uvedena v grafu č. 7.

Graf 7 Rozklad přijatých podnětů v oblasti ochrany hospodářské soutěže Arménské republiky

Zdroj: ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՄՐՅԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՐ. ՀՀ տնտեսական մրցակցության պաշտպանության պետական հանձնաժողովի 2016 թվականի գործունեության հաշվետվություն [online]. [cit. 2018-03-23]. Էջ 11 (ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE., *Výroční zpráva 2016*. [online]. [cit. 2018-03-23]. s. 11)

Úřad ve výroční zprávě často odkazuje na studie Světového ekonomického fóra. Podle tohoto výzkumu Arménie zaujímá 51. místo podle počtu firem, které mají dominantní postavení v zemi. Podle Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, jde o výrazné zlepšení celkové situace, jelikož v roce 2010 země zaujímala 133. místo.¹⁰²

Co se týče uložených pokut, Úřad neuvádí žádné konkrétní informace o celkové částce nebo počtu subjektů, které byly sankcionovány. Výsledky jsou totiž uvedeny jen procentuálně. Podle výzkumu Úřadu narušení hospodářské soutěže bylo

¹⁰² ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՄՐՅԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՐ. ՀՀ տնտեսական մրցակցության պաշտպանության պետական հանձնաժողովի 2018 թվականի գործունեության ծրագիր [online]. [cit. 2018-03-23]. Էջ 7-8(ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE ARMÉNSKÉ REPUBLIKY. *Plán činnosti Úřadu pro rok 2018*. [online]. [cit. 2018-03-23]. S. 7-8)

odhaleno u 31 % zkoumaných případů, přičemž sankcionovány byly jen 2 %. Zbýlých 29 % bylo informováno a dostaly upozornění o nápravě.

I Arménský Úřad pro ochranu hospodářské soutěže každoročně vydává výroční zprávu, kde prezentuje ty nejdůležitější události z politiky hospodářské soutěže. Mimo jiné Úřad vydává plán, kde jsou uvedené slabiny a nedokonalosti z této oblasti a zároveň i plán, jak tyto slabiny napravit.

Mezi tyto slabiny Úřad zahrnul například oblast veřejných zakázek. Tato oblast je pro stát opravdu důležitá, protože zajišťuje svobodnou soutěž, a v případě správně aplikované politiky hospodářské soutěže vede k úspoře veřejných financí.

V případě Arménie je kritická oblast veřejných zakázek ve zdravotnictví. Je zde řada porušení zákona, která uvádí samotný Úřad. Jsou zde případy diskriminace¹⁰³, špatné zadávání veřejných zakázek¹⁰⁴, absence soutěže. Vyskytly se zde dokonce případy, kdy zdravotnické zařízení nakupovalo od soutěžitelů dobrovolně zboží za vyšší částku, než za předem stanovenou smluvní cenu. Docházelo také k případům, kdy různá zdravotnická zařízení nakupovala od stejného soutěžitele zboží za různé ceny, jednoduše proto, že neměly k dispozici konečný stav stanovených cen.

Úřad samozřejmě na těchto nedokonalostech pracuje a snaží se najít způsoby, jak jim předcházet. Například v oblasti zdravotnictví se pracuje nad možným „souběžným dovozem“ léčivých přípravků na území Arménie. Souběžný dovoz znamená, že lék může být dovezen do Arménie nejen od přímých výrobců léčivých přípravků nebo jejich distributorů, ale i ze zemí, kde je tento lék zaregistrován. Může to výrazně snížit náklady na tuto strategicky významnou komoditu.¹⁰⁵

Další výzkum Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže se týká konkurenceschopnosti země. Mezi hlavní důvody, proč země nemůže dosáhnout vysokého stupně konkurenceschopnosti, patří v prvním místě lokace země. Země se nachází v Zakavkazsku, bez přístupu k moři. S dvěma (Ázerbájdžán a Turecko) z čtyř sousedů (Írán a Gruzie) má uzavřené hranice, proto zde není příliš možností, jak dovážet nebo vyvážet zboží a služby.

¹⁰³ Veřejnou zakázku dostal soutěžitel, který nabízel horší podmínky.

¹⁰⁴ Zdravotnické zařízení u veřejné zakázky zadal buď konkrétní značku, kterou nabízel soutěžitel nebo ve veřejné zakázce zadal takové detaily, které odpovídaly jen jednomu soutěžiteli.

¹⁰⁵ V České republice tento systém funguje, ale dovoz léčivých přípravků je podmíněn povolením o dovozu Státního ústavu pro kontrolu léčiv.

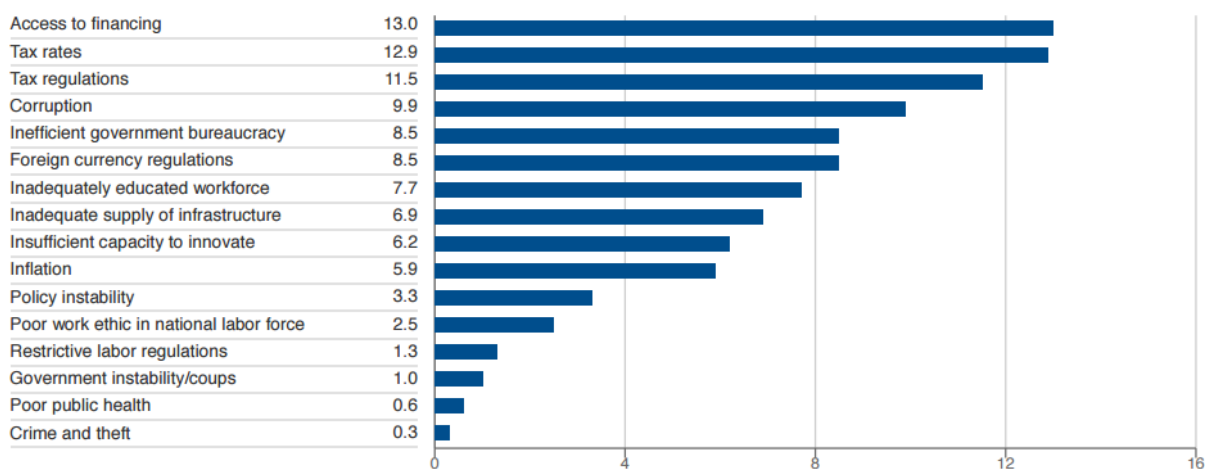
Druhou položkou, která negativně ovlivňuje konkurenceschopnost, jsou finance země. V zemi jsou omezené finanční možnosti a vysoká procenta úvěrů.¹⁰⁶

Konkurenceschopnost země hodnotí i mezinárodní nezávislá organizace - Světové ekonomické fórum.

4.2.1.2 Hodnocení konkurenceschopnosti Světového ekonomického fóra

Podle hodnocení Světového ekonomického fóra Arménie zaujímá 73. místo na světovém žebříčku konkurenceschopnosti. Mezi hlavní problémy konkurenceschopnosti Arménské republiky patří přístup k financování pro podnikání, vysoké daňové sazby, neefektivní systém regulace daní a korupce, která vede k oslabení správy veřejných věcí a politiky (podrobný přehled je uveden níže v grafu č. 8). Problémy jsou tedy docela závažné a kmenové. Současné působení těchto problémů může vést a vede k oslabení ekonomiky, růstu chudoby a nezaměstnanosti, která je Arménii vysoká. Podle oficiálních informací v roce 2016 nezaměstnanost dosahovala 18 %.¹⁰⁷

Graf 8 Problematické oblasti arménské ekonomiky podle hodnocení WEF

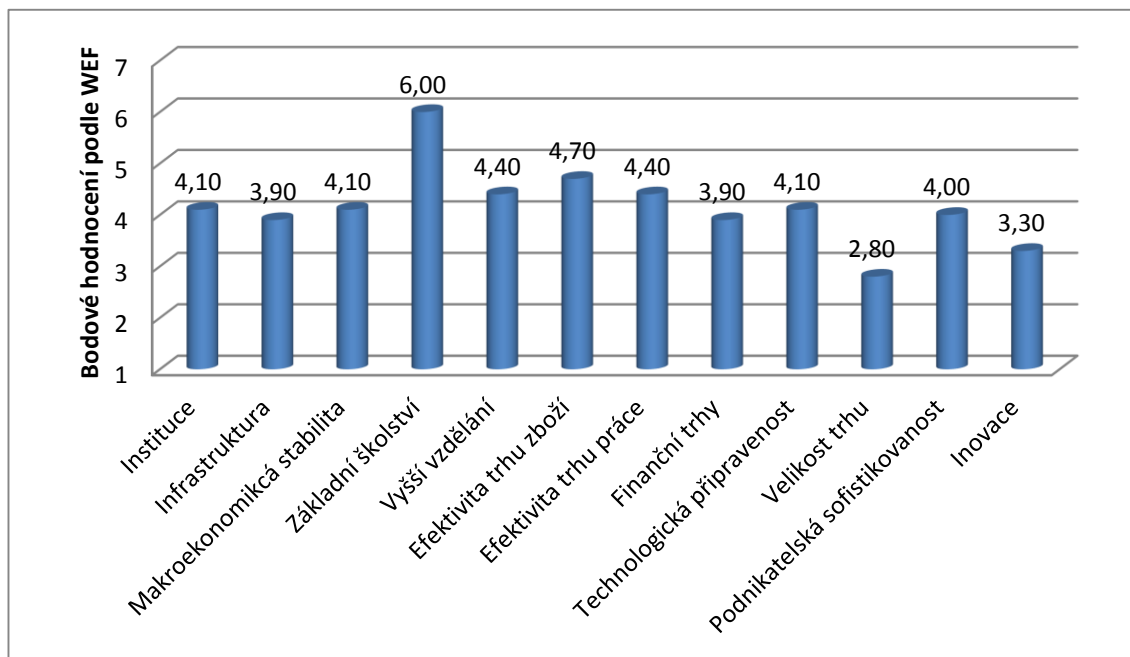
Zdroj: WORLD ECONOMIC FORUM. *The Global Competitiveness Report 2017–2018* [online]. [cit. 2018-03-20], s. 28.

¹⁰⁶ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՄՐՑԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՐ. ՀՀ տնտեսական մրցակցության պաշտպանության պետական հաճախողի 2018 թվականի գործունեության ծրագիր [online]. [cit. 2018-03-23]. Էջ 31-32(ՄԱՐԿԱՆԱԿԱՆ ԿԱՌԱՐԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՄՐՑԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՐ. ՀՀ տնտեսական մրցակցության պաշտպանության պետական հաճախողի 2018 թվականի գործունեության ծրագիր [online]. [cit. 2018-03-23]. Տ. 31-32)

¹⁰⁷ *Arménie: Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled* [online]. [cit. 2018-03-23].

Index konkurenceschopnosti zemí se podle metodiky WEF počítá podle dvanácti charakteristik (pilířů). Tyto charakteristiky a hodnocení pro Arménii jsou uvedeny v tabulce číslo 9 (bodové hodnocení od 1-7, 1 – nejhorší, 7 – nejlepší).

Graf 9 Bodové hodnocení jednotlivých pilířů pro Arménii podle WEF

Zdroj: WORLD ECONOMIC FORUM. *The Global Competitiveness Report 2017–2018* [online]. [cit. 2018-03-20], s. 48

Arménské instituce v tomto hodnocení mají průměrných 4,1 bodů. Samotný antimonopolní Úřad informuje, že je zde nízká úroveň vzájemné spolupráce mezi jednotlivými orgány státního aparátu. Celkové výsledky nejsou přívětivé - nízká úroveň inovace a malý, špatně dostupný trh. Ostatní nedokonalosti trhu již byly komentovány výše.¹⁰⁸

4.3 Konkrétní případ na antidumpingovou politiku

Pro praktickou část jsem zvolila problematiku dumpingu, který také patří mezi nekalé obchodní praxe. Dumping poškozují hospodářskou soutěž, protože slouží velkým firmám jako prostředek pro získávání monopolního či dominantního postavení.

¹⁰⁸ WORLD ECONOMIC FORUM. *The Global Competitiveness Report 2017–2018* [online]. [cit. 2018-03-20], s. 48

Dle arménských ekonomů navíc antidumpingová politika patří mezi oblasti s největšími slablinami v Arménii. I přes to, že 19. června 2002 byl přijat zákon o antidumpingu v Arménii, tato legislativní opatření neměla žádný vliv na ekonomiku země. Podle arménských ekonomů Ministerstvo ekonomiky zaujalo za odpovědnost za hospodářskou politiku velmi pasivní pozici. Nebyly zatím podniknuté žádné akce pro regulaci a koordinaci hospodářské soutěže a zajištění fungování legislativních norem. Navíc roste zahraniční konkurence v zemi, roste import, zahraniční konkurenti zaujímají obory a oblasti, kde se dříve dařilo i arménským podnikatelům a výrobním firmám.¹⁰⁹

Dumping obecně znamená, že výrobce prodává své výrobky v zahraničí levněji než na domácím trhu. Nebo se jedná o cenu, která je nižší, než jsou výrobní náklady v zemi vývozu po odečtení nepřímých daní. Jedná se tedy o druh cenového podbízení, jehož účelem je vytlačení konkurence z trhu a získání co největšího jeho podílu.

Jak již bylo podrobněji zkoumáno v teoretické části této práce, antidumpingem se zabývá řada mezinárodních smluv. V Evropské Unii je hlavním dokumentem, upravujícím antidumpingovou politiku Nařízení Rady č. 1225/2009 o ochraně před dumpingovým dovozem ze zemí, které nejsou členy Evropského společenství. Ve článku 1 tohoto nařízení je definice dumpingového výrobku, podle které se výrobek považuje za dumpingový, jestliže:

*„Vývozní cena výrobku vyváženého do Společenství je nižší, než je v běžném obchodním styku srovnatelná cena obdobného výrobku určeného pro spotřebu v zemi vývozu“.*¹¹⁰

Tato nařízení EU je hodně provázaná s další mezinárodní smlouvou – Všeobecnou dohodou o clech a obchodu (GATT). Jak je uvedeno v Nařízení:

„Dohoda o provádění článku VI GATT 1994 („antidumpingová dohoda 1994“) obsahuje podrobná pravidla, zejména pro výpočet dumpingu, postupy pro zahájení a provádění šetření, včetně zjišťování a zpracování informací, zavádění prozatímních

¹⁰⁹ ՀԲԱՅԸ ՄԱՐԿԵԻՆՅԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ. *Մենաշնորհները Հայաստանում*. 2013. էջ 51-52. (NADACE HRAYR MARUKHYAN., *Monopoly v Arménii*. 2013. s. 51-52)

¹¹⁰ ČESKÁ REPUBLIKA. *Zákon na ochranu před dovozem dumpingových výrobků a o změně a doplnění některých zákonů*. č. 152/1997 Sb. §1 [online]. [cit. 2018-03-19].

opatření, zavádění a vybírání antidumpingových cel, doby trvání a přezkumu antidumpingových opatření, jakož i zveřejňování informací v souvislosti s antidumpingovými šetřeními. S cílem zajistit řádné a transparentní uplatňování těchto pravidel by měla být ustanovení dohody co nejvíce přejata do právních předpisů Společenství.“

Všeobecná dohoda o clech a obchodu (GATT) slouží Světové obchodní organizaci (WTO) k jednání o obchodech a obchodních záležitostech. GATT umožňuje zavést vyrovnávací opatření proti dovozu výrobku k prodeji za „nižší než normální cenu“. Vyrovnávací opatření spočívají zpravidla ve stanovení antidumpingových cel, jak je tomu například v České republice. Určení „normální“ ceny se posuzuje podle toho, jestli jeho vývozní cena je nižší ceny podobného výrobku, která se prodává ve vývozní zemi. Pokud podobné výrobky na trhu nejsou, tak se vývozní cena výrobku srovnává s „vykonstruovanou“ hodnotou výrobku, která se počítá podle nákladů výroby ve vyvážející zemi a rozumným navýšením o prodejní náklady a zisk.

Jak již bylo řečeno výše, dumping patří mezi nekalé obchodní praxe, které se snaží vytlačit konkurenty z trhu. Jednotlivé státy samozřejmě nastavují určitá opatření, aby předcházely dumpingu, ale je i společenskou odpovědností jednotlivých firem, vyhýbat se dumpingu a nepoužívat nekalé prostředky k získání tržní moci. Některé firmy jsou vnitřními pravidly a předpisy chráněny před stanovením dumpingové ceny. Jednou z takových firem, která dbá na stanovení antidumpingových cen, je společnost působící ve farmaceutickém průmyslu Zentiva k.s., na kterou bude zaměřena tato kapitola diplomové práce.

4.3.1 Historie „Zentivy k. s.“

Počátky společnosti Zentiva se datují do 15. století a pojí se s jednou z nejstarších lékáren v České republice – s lékárnou „U černého orla“. Lékárnu „U černého orla“ od roku 1857 vlastnila rodina Fragnerů. První vlastník lékárny Benjamin Fragner, který v době studií

Obrázek 4 Logo Společnosti Zentiva

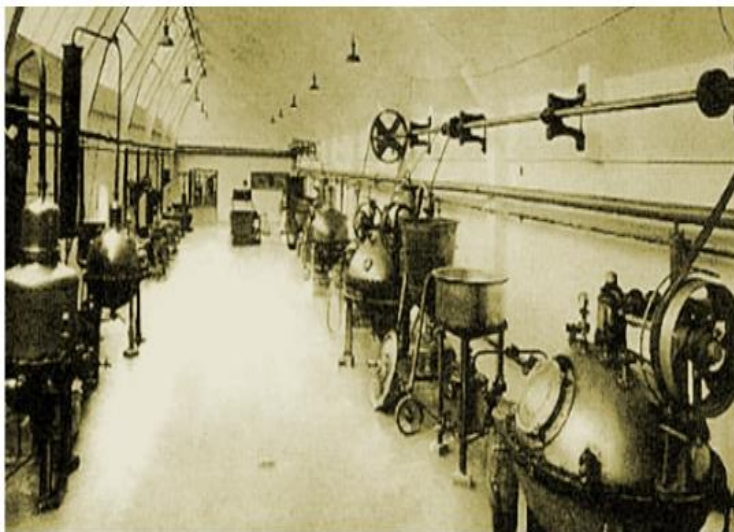
Zdroj: *Historie Zentivy*. In: Zentiva Česká republika [online]. [cit. 2018-03-23].

na pražské univerzitě v lékárně pracoval, ji obdržel jako svatební dar. Začal vyrábět velké množství léků, které se staly velmi známými. Výroba léků se neustále rozšiřovala a prostory lékárny již byly malé, tak Benjamin Fragner a jeho syn Karel zbudovaly farmaceutický závod ve vesnici Dolní Měcholupy u Prahy. Právě zde až do dnešního dne sídlí centrála a výrobní závod společnosti.

Výroba v Dolních Měcholupech začala v roce 1930 a závod měl název „Továrna Benjamina Fragnera“. Rodina Fragnerů řídila závod až do konce druhé světové války, kdy závod sloužil jako útočiště pro mnoho významných odborníků v oblasti farmakologie.

Po druhé světové válce došlo ke znárodnění společnosti. Léta 70. - 90. byla příznivá pro společnost, zdokonalovala se výroba nejmodernějšími technologiemi, Zentiva se stala

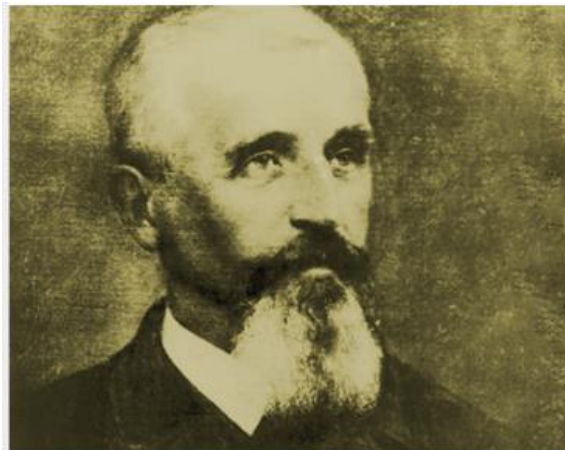
Obrázek 6 Továrna Benjamina Fragnera

Zdroj: *Historie Zentivy*. In: Zentiva Česká republika [online]. [cit. 2018-03-23].

Sanofi Aventis s podílem 24,9% a v roce 2009 se Zentiva stává součástí skupiny Sanofi.

Obrázek 5 Benjamin Fragner

Zdroj: *Historie Zentivy*. In: Zentiva Česká republika [online]. [cit. 2018-03-23].

prvním osvědčeným českým výrobcem antibiotik. Společnost začala dále expandovat na nové trhy a v roce 2003 se zavedla korporátní značka Zentiva. Po té společnost vstoupila na pražskou a londýnskou burzu, došlo k akvizici rumunské společnosti Sicomed a slovenské Slovakofarmy. V roce 2006 se stala největším akcionářem Zentivy společnost

V současnosti je Zentiva třetím největším a nejrychleji rostoucím výrobcem generik v Evropě. Společnost působí na padesáti trzích a stará se o více než jednu miliardu lidí.¹¹¹

4.3.2 Specifika farmaceutického průmyslu

Pro lepší pochopení problematiky stanovování výrobních a prodejních, případně dumpingových cen, je nutné zaměřit se na oblast, kde společnost Zentiva působí. Farmaceutický průmysl je obecně velmi specifický. Významným faktorem je silná regulace farmaceutického trhu ze strany státu, na rozdíl od jiných odvětví národního hospodářství.

Ve farmaceutickém průmyslu je kladen velký důraz na vysokou kvalitu a stabilitu výsledného produktu, stejně jako celého výrobního procesu. Veškeré postupy a procesy musí odpovídat doporučení autorizovaného orgánu státního dozoru, tzv. správné výrobní praxi (SVP). V České republice dozor nad farmaceutickým trhem vykonává Státní ústav pro kontrolu léčiv (SÚKL), který také dohlíží na dodržování svých nařízení.

Výrobci léčiv se musejí mimo jiné vyrovnat s řadou regulačních opatření:

- přísné a kontrolované standardy výroby (výše uvedená správná výrobní praxe),
- zdoluhavé schvalování bezpečnosti a účinnosti léku před uvedením na trh,
- vyjednávání o cenách a úhradách nových léků,
- nákladové limity pro lékaře,
- marketingové omezení,
- náročné standardy skladování, distribuce a výdeje (správná distribuční praxe),
- vysoké náklady na výzkum a vývoj.^{112 113}

Co se týče stanovení cen výrobků, tak i cena je pod silným vlivem zásahu státu. Jak po celé EU, tak i v ČR je silný tlak ze strany státu na snižování cen léků, respektive jejich hrazení z veřejných zdrojů, tedy z veřejné zdravotní pojišťovny.

V České republice jsou regulovány pouze ty léky, které jsou hrazeny zdravotní pojišťovnou a jsou dva způsoby této regulace - stanovení maximální ceny u výrobce

¹¹¹ *Historie Zentivy*. In: Zentiva Česká republika [online]. [cit. 2018-03-23].

¹¹² MILEROVÁ, Jana. *Faktory ovlivňující vývoj farmaceutického průmyslu*. MEDICAL TRIBUNE CZ [online]. 2007, (14/2007) [cit. 2018-03-23].

¹¹³ Farmaceutické firmy jsou důležitým zdrojem tvorby hrubého domácího produktu. V EU farmaceutické firmy tvoří cca 18 % všech investic v zemi. V samotných firmách na investice jde jedna čtvrtina celkových výnosů.

a stanovení obchodní přírážky. Přičemž přesný způsob cenové regulace pro hrazené léky stanovuje Ministerstvo zdravotnictví České republiky.¹¹⁴

V případě léků, jejichž ceny musí být regulovány stanovením maximálních cen u výrobce, se stanoví horní limit výrobce, za který je možné lék dodat na český trh. Stanovení maximální ceny (MVC) je regulováno Státním ústavem pro kontrolu léčiv.¹¹⁵

Podle článku 39 zákona č. 48/1997 Sb. o veřejném zdravotním pojištění se maximální cena stanovuje jako průměr výrobních cen nejméně ze tří zemí referenčního koše pro přípravek shodný s posuzovaným přípravkem.¹¹⁶ Do referenčního koše patří všechny země EU, kromě Estonska, Bulharska, Lucemburska, Rakouska, Kypru, Německa a Malty. Pokud ale tyto ceny není možné získat nebo stanovit podle těchto kritérií, je možné stanovit maximální cenu ve výši ceny výrobce, která byla ve veřejném zájmu písemně sjednána zdravotní pojišťovnou, a pokud nebylo možné takto dospět k maximální ceně, stanoví se ve shodě s výrobní cenou nejbližšího terapeutického léku v zemích referenčního koše nebo přípravku v ČR.¹¹⁷

Pokud léky hrazené veřejnou zdravotní pojišťovnou nemusejí být regulovány maximální cenou výrobce, jsou regulovány obchodní přírážkou. Držitel rozhodnutí o registraci je u těchto produktů povinen ohlásit cenu, za kterou bude přípravek uváděn na trh, tedy cenu původce. Na základě této ceny je totiž spočítaná maximální obchodní přírážka, za kterou je přípravek prodán konečnému zákazníkovi. Přičemž i u léků, kde je stanovená maximální cena výrobce, musí se regulovat maximální obchodní přírážka. Konečnou cenu v tomto případě je možné spočítat pomocí následujícího jednoduchého vzorce:

$$\text{Konečná cena farmaceutického výrobku} = \text{cena původce} + \text{obchodní přírážka} + \text{DPH} \quad (1)$$

Obchodní přírážka je stanovena Ministerstvem zdravotnictví. Stanovuje se maximální obchodní přírážka, která je závislá na ceně výrobce. Je dáno osm cenových

¹¹⁴ JANKŮJ, Miroslav a Daniela KANDILAKI. Léčivé přípravky v České republice a vliv změny DPH. HPI - Stredo-európsky inštitút pre zdravotnú politiku [online]. 2014 [cit. 2018-03-23].

¹¹⁵ I u léků, kde je stanovená maximální cena výrobce, musí se regulovat maximální obchodní přírážkou.

¹¹⁶ Metodika stanovení maximální ceny posuzovaného léčivého přípravku / potraviny pro zvláštní lékařské účely. Státní ústav pro kontrolu léčiv [online]. [cit. 2018-03-23].

¹¹⁷ Encyklopedie SÚKL. O léčích.cz [online]. [cit. 2018-03-23].

pásem, podle nichž marže nabývá 37% u nejlevnějších a 4 % u nejdražších přípravků (viz tabulka č. 2). K stanovené procentuální sazbě se ještě přičítá pevně daná částka, tzv. nápočet, který se liší podle ceny původce.

Tabulka 2 Maximální obchodní přírážky stanovené Ministerstvem zdravotnictví ČR

Pásmo	Základ od (v Kč)	Základ do (v Kč)	Sazba	Nápočet* (v Kč)
1	0,00	150,00	37 %	0,00
2	150,01	300,00	33 %	6,00
3	300,01	500,00	24 %	33,00
4	500,01	1 000,00	20 %	53,00
5	1 000,01	2 500,00	17 %	83,00
6	2 500,01	5 000,00	14 %	158,00
7	5 000,01	10 000,00	6 %	558,00
8	10 000,01	9 999 999,00	4 %	758,00

Zdroj: JANKŮJ, Miroslav a Daniela KANDILAKI. *Léčivé přípravky v České republice a vliv změny DPH*. HPI - Stredo-európsky inštitút pre zdravotnú politiku [online]. 2014 [cit. 2018-03-23].

V tomto případě je pro regulaci cen rozhodující cena výrobce, na základě čehož je stanovena marže.

Obchodní přírážka je rozdělena mezi distributorem a lékárnou. Podle výzkumu Středoevropského institutu pro zdravotní politiku mají větší část této přírážky právě lékárny. Co se týče další složky konečné ceny, DPH, tak se od ledna 2015 pro léky, knihy a kojeneckou výživu uplatňuje snížená sazba DPH 10 %.¹¹⁸

Léky, které se ze zdravotního pojištění nehradí, výrobci mohou uvést na trh za jakoukoliv cenu a lékárny a distributoři mohou nastavit jakoukoliv přírážku, ceny těchto léků jsou dány trhem.

4.3.3 Kalkulace výrobní ceny

Na konkrétním příkladu společnosti Zentiva k.s. si ukážeme, jak se počítá celková výrobní cena farmaceutických výrobků. Následující části diplomové práci budou

¹¹⁸ JANKŮJ, Miroslav a Daniela KANDILAKI. *Léčivé přípravky v České republice a vliv změny DPH*. HPI - Stredo-európsky inštitút pre zdravotnú politiku [online]. 2014 [cit. 2018-03-23].

obsahovat malé množství citovaných zdrojů a to proto, že většinu informací jsem osobně vyvozovala během působení ve společnosti.

4.3.3.1 Jednotlivé složky kalkulačního vzorce

Výrobní cena produktů se skládá z dvou částí - materiálové náklady a přidaná hodnota (added value). Materiálové náklady představují veškeré náklady na suroviny a obalové materiály, které vstupují do hotového výrobku. Přidaná hodnota (added value) je hodnota přidaná zpracováním. Je to tedy hodnota, která se přidává úsilím firmy k hodnotě nakupovaných surovin a materiálům. Kalkulační vzorec společnosti je uveden v tabulce níže (viz. tabulka č. 3):

Tabulka 3 Kalkulační vzorec společnosti Zentiva k.s.

Jednotlivé položky kalkulačního vzorce	Skupiny nákladů	
Účinná látka (API)	Materiálové náklady	Přímé náklady
+ Pomocné suroviny/látky (Raw materials)		
+ Obalové materiály (packaging materials)		
+ Přímé osobní náklady (MOD)	Přidaná hodnota	Nepřímé náklady
+ „nepřímé“ osobní náklady ve výrobě (MOS)		
+ náklady na stroje (MAC)		
+ nepřímé ostatní náklady výroby mimo MOD a MOS		
+ nepřímé ostatní náklady logistiky, nákupu atd.		
+ ostatní náklady závodu (FO)		
= Celkové výrobní náklady		

Zdroj: Interní materiály společnosti Zentiva

Do materiálových nákladů spadají následující položky:

- Účinná látka (API): Základní složkou materiálových nákladů je účinná látka, která je samotným nositelem vlastních účinků léků. Cena API se pohybuje ve velmi širokém rozmezí – některé účinné látky jsou skutečně velmi drahé a mohou dosahovat částky i několik set tisíc českých korun za kilogram. Závisle na

přípravku účinná látka samozřejmě může, ale nemusí být nejnákladnější/nejdražší položkou v kalkulačním vzorci.

- Pomocné látky (raw materials): Lék je tvořen jen účinnými látkami ve velmi výjimečných případech. Za normálních podmínek je léčivý přípravek směsí účinných a pomocných látek. Pomocné látky (neboli excipienty) nemají žádné léčebné účinky, jejich hlavní funkci je umožnit nebo usnadnit výrobu. Do některých přípravků vstupuje hodně malé množství účinné látky, ze které by nebylo možné udělat tabletu. Pomocné látky dále svými vlastnostmi ovlivňují například rozpad tablety v organismu nebo uchování léku, například potahové materiály. Pomocné látky zpravidla nenabývají moc velkých cen, ale výjimečně i excipienty mohou být stejně drahé jako účinné látky. Dále do kalkulace je nutné zahrnout i materiály, které do léku přímo nevstupují, ale jsou nezbytné pro výrobu, například různé filtry, voda na proplachování výrobních zařízení atd.
- Obalové materiály: Do této skupiny materiálových nákladů patří všechno, co čeho nebo čím jsou lékové přípravky zabaleny. Patří sem: lahvičky, tuby, kartony, krabičky, návody a jiné. Jejich cena je hodně závislá na tom, jaké množství je objednáno.
- Přímé osobní náklady (MOD): Jedná se o přímé osobní náklady pracovníků ve výrobě. Jejich hodnota v kalkulačním vzorci se rovná počtu hodin pracovníků ve výrobě vynásobeno odpovídající sazbou, která je stanovená v rámci ročního rozpočtu. Počet hodin se rozděluje na fixní část a variabilní. Variabilní část se mění závisle na vyrobeném množství, fixní část je vždy stejná, patří sem například nastavování strojů nebo čištění, které není závislé na vyrobeném množství. Pro MOD je tedy platná sazba za hodinu, která je stejná po celý rok.
- „Nepřímé“ ostatní náklady ve výrobě (MOS): do výrobní ceny produktu jsou také započítány náklady pracovníků výroby, kteří zrovna nepracují. Jedná se o čas, který se nedá přiřadit k výrobě nějakého konkrétního výrobku. Tento čas pracovníky výroby věnují různým školením, přestávkám na jídlo, převlékání a další. MOS je počítá procentem z přímých nákladů a zase stejně po celý rok pro všechny lékové formy.
- Náklady na stroje (MAC): Náklady na chod strojů se také započítávají do kalkulačního vzorce. Princip zařazení strojových nákladů do ceny výrobku je

stejný jak u MOD – přímých nákladů pracovníků výroby. Náklady za stoje se dělí na fixní a variabilní část. Variabilní část je zas závislá na vyrobeném množství, tedy množství kolik přípravku se vyrobí nebo zabalí. Fixní část vyjadřuje potřebný čas pro nastavení strojů na výrobu a následné uvedení do původního stavu po dokončení výroby.

- Nepřímé osobní náklady výroby mimo MOD a MOS (PO): Do výrobní ceny se dále řadí i personální náklady pracovníků výroby, které nepracují přímo u výrobní linky. Řadí se sem zejména práce technologů, managementu, administrativních pracovníků pro výrobu a jiné. PO se dán procentuální sazbou ze součtu předcházejících položek přidané hodnoty.
- Nepřímé ostatní náklady logistiky, nákupu atd. (PRC): Do PRC spadají personální i ostatní náklady spojené s nákupem, skladováním, kontroly kvality výrobků a logistiky. Tyto náklady jsou dané fixní částkou platnou vždy na celý rok, přičemž tato částka představuje cenu 1 šarže meziprojektu nebo 1000 balení hotových výrobků.
- Ostatní náklady závodu (FO): Do režijních nákladů výrobků se ještě zahrnují všechny personální a ostatní náklady, které podporují činnost závodu. FO je dané procentní sazbou ze součtu všech předcházejících složek přidané hodnoty. Jsou to ostatní i personální náklady financí, controllingu, IT, lidských zdrojů, údržby atd. Význam FO spočívá v tom, že každý výrobek přispívá na fungování závodu.

4.3.4 Kalkulační systém

Důležitou základní informací ještě před vysvětlením kalkulací výrobní ceny, která bude užitečná i v dalších kapitolách diplomové práce, je způsob, jakým jsou ve společnosti zkalkulované (oceněné) náklady. V Zentivě se používá metoda standardních nákladů, tzn. předem stanovení standardních přímých a nepřímých nákladů. Tato metoda vychází ze zásady, že hospodárnost a efektivnost společnosti je třeba zajistit předem.

V případě přímých nákladů se stanoví standardy v hodnotovém vyjádření (standardní cena), které je po celý rok stejný. Nástrojem pro stanovení standardních cen režijních, tedy nepřímých nákladů, je rozpočet. V rámci rozpočtu se stanovují jednotlivé sazby (hodnotové nebo procentuální) pro všechny typy režijních nákladů. Pro kalkulaci výrobní ceny výrobku se spotřebované množství nenásobí skutečnou pořizovací cenou, ale předem

stanovenou standardní cenou. Rozdíl mezi skutečnou pořizovací cenou a standardní cenou (odchylka) by neměl být příliš velký, ale ne vždy se to podaří.

Výrobky jsou ve firmě zkalkulovány ve dvou fázích. První je kalkulace pro fáze prvovýroby, tzn., že se vyrobí přímo přípravek, ať to je tableta, mastička (meziprodukt) nebo jiné. Druhá fáze je fáze adjustace, kdy se zabalí již vyrobený přípravek.

Základem pro tvorbu kalkulací jak pro meziprodukty, tak i pro hotové výrobky, je kalkulační kusovník a kalkulační receptura. Kalkulační kusovník představuje materiálové náklady, které jsou nutné pro výrobu. V případě kalkulace meziproduktu do kalkulačního kusovníku vstupují suroviny: účinné (API) a pomocné látky (excipienty). Při kalkulaci hotových výrobků do kalkulačního kusovníku vstupuje již zkalkulovaný meziprodukt a ostatní materiálové náklady, tedy obalové materiály.

Kalkulační receptura představuje technologický postup, který je nutný dodržovat při výrobě. Jsou v něm uvedeny všechny výrobní úkony v hodinovém vyjádření, který úkon, kolik času potrvá. U každého úkonu je uvedeno rozdělení na lidskou práci a chod strojů, dále i na fixní a variabilní složku (závislost na vyrobeném množství). V případě kalkulace meziproduktů, receptura obsahuje úkony, spojené se samotnou výrobou, jako například granulace, potahování, tabletování a další. Úkony pro adjustaci jsou například optická kontrola, balení, údržba a dále. Kalkulační receptura slouží jako základ pro stanovení přidané hodnoty (added value), od ní jsou odvozeny jednotlivé složky přidané hodnoty.

Všechny materiály používané společností jsou evidované v programu SAP. Zároveň v SAPu jsou zadané ceny materiálů. Po založení kusovníků a receptur, se zde rovněž i kalkulují meziprodukty a hotové výrobky. SAP je velmi užitečným nástrojem, u kterého je možné vyexportovat, stáhnout detail kalkulace a ověřit si správnost výpočtu. Aby se mohl výrobek začít vyrábět, kalkulace musí být uvolněná, jinak je výrobek zablokovaný a systém nedovolí výrobu daného produktu.

4.3.4.1 Příklad kalkulace

Po teoretickém vysvětlení kalkulačního systému a kalkulačního vzorce ve firmě Zentiva, si pro získání kompletní představy uvedeme příklad kalkulace. Pro účel diplomové práce bude zkalkulován modelový přípravek Sonidel 200 mg. Upozorňuji, že přípravek je pouze modelový, včetně materiálových nákladů a technologického postupu

a slouží pouze pro názornou kalkulaci výrobní ceny produktu a pro další účely diplomové práce.

Bude se jednat o tablety s 200 mg API (účinné látky) a na výrobu jedné šarže Sonidelu budou potřeba suroviny a pomocné látky v množství a za cenu, uvedené v tabulce č. 4 níže. Jedna šarže Sonidelu by vážila 200 kg, což odpovídá sumě všech surovin, vstupujících do přípravku (voda do výsledného přípravku nevstupuje).

Tabulka 4 Kusovník přípravku Sonidel 200 mg

Materiál	Název materiálu	Množství	Měrná jednotka	Cena
1	Sonidel	100	KG	20 000 CZK/KG
2	Magnesium	60	KG	1 000 CZK/KG
3	Kandesartan - cilexetil	30	KG	2 000 CZK/KG
4	Lovastatin	10	KG	300 CZK/KG
5	Voda	100	KG	0,02 CZK/KG

Zdroj: vlastní zpracování

Účinná látka Sonidel také tvoří 50 % celého obsahu tablety, to lze vyčíst i ze složení kusovníku. Pokud tedy půlku složení jedné tablety tvoří 200 mg, tak jedna celá tableta váží 400 mg. Můžeme tedy spočítat, kolik tablet nám vyjde po výrobě jedné 200 Kg šarže. Pro zjednodušení výpočtu nejdřív 200 kg převedeme na mg, vynásobíme tedy 1 000 000. Jedna šarže meziprojektu v tomto případě bude vážit 200 000 000 mg a po vydělení 200 000 000 mg váhou jedné tablety, tedy 400, vyjde 500 000 tablet z 200 kg šarže.

Pro výrobu přípravku bude potřeba sledovat technologický postup, uvedený v tabulce číslo 5. Je zde také u jednotlivých výrobních korekú uvedené, kolik lidského a strojního času je zapotřebí pro výrobu 200 KG šarže meziprojektu Sonidel.

Tabulka 5 Receptura přípravku Sonidel 200 mg

Technologický postup	Množství	Měrná jednotka	Machin e set up	Machin e run	Machin e clean	Direct labor set up	Direct labor run	Direct labor clean
Navazování	200	KG		1			1	
Granulace	200	KG	1	5	1	2	3	1
Tabletování	200	KG	1	7	1	2	3	2
PRC MZP	1	KS	1					

Zdroj: vlastní zpracování

Pro výpočet výrobní ceny přípravku potřebujeme ještě sazby jednotlivých složek režijních nákladů. Pro účely diplomové práce využijeme smyšlené hodnoty z tabulky č. 6. Tyto sazby jsou běžně stanovené během tvorby rozpočtu na další rok.

Tabulka 6 Sazby nepřímých nákladů pro výpočet výrobní ceny MZP

Zkratka	Název nepřímého nákladu	Sazba	Měrná jednotka
MOD	Přímé osobní náklad pracovníků výroby	500	Kč/HOD
MOS	„Nepřímé“ ostatní náklady ve výrobě	30	%
MAC	Náklady na stroje	500	Kč/HOD
PO	Nepřímé osobní náklady výroby mimo MOD a MOS	30	%
PRC	Nepřímé ostatní náklady logistiky, nákupu atd.	5000	CZK/šarži
FO	Ostatní náklady závodu	30	%

Zdroj: vlastní zpracování

Již máme všechny potřebné údaje pro výpočet výrobní ceny (viz. tabulka č. 7).

Tabulka 7 Kalkulace meziprojektu Sonidel 200 mg

Materiálové náklady	1	Sonidel	100 KG x 20 000 Kč =	2 000 000 Kč
	2	Magnesium	60 KG x 1 000 Kč =	60 000 Kč
	3	Kandesarta - cilexetil	30 KG x 2 000 Kč =	60 000 Kč
	4	Lovastatin	10 KG x 300 Kč =	3 000 Kč
	5	Voda	100 KG x 0,02 Kč	2 Kč
	Celkové materiálové náklady			
Přidaná hodnota	MOD	Přímé osobní náklad pracovníků výroby	14 HOD x 500 Kč =	7 000 Kč
	MOS	„Nepřímé“ ostatní náklady ve výrobě	7 000 Kč x 30 %	2 100 Kč
	MAC	Náklady na stroje	17 HOD x 500 Kč =	8 500 Kč
	PO	Nepřímé osobní náklady výroby mimo MOD a MOS	(7 000 Kč + 2 100 Kč + 8 500 Kč) x 30 % =	5 280 Kč
	PRC	Nepřímé ostatní náklady logistiky, nákupu atd.	5 000 CZK/šarže	5 000 Kč
	FO	Ostatní náklady závodu	(7 000 Kč + 2 100 Kč + 8 500 Kč + 5 000 Kč) x 30 %	8 364 Kč
	Celková přidaná hodnota			
Celkové výrobní náklady				2 159 246 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Celkový náklad na výrobu meziprojektu přípravku Sonidel 200 mg tvoří 2 159 246 Kč. Zde nejsou započítány náklady na balení, které budou vypočteny v následujícím kroku, při kalkulaci nákladů na hotový výrobek. Budeme počítat s tím, že celá vyrobená šarže se bude balit, jedno balení bude obsahovat 20 tablet. Z celé 200 kg šarže tedy budeme mít 25 000 balení (500 000 tablet/ 20 = 25 000 balení). Pro účely diplomové práce výpočet zjednodušíme a řekneme si, že výroba a balení projde hladce a nevzniknou žádné ztráty.

Jedno balení hotového výrobku bude obsahovat 8 g účinné látky Sonidel (200 kg /25 000 bal). Stejně jak u kalkulace meziprojektu, i pro hotový výrobek potřebujeme kusovník a recepturu, které jsou uvedené níže:

Tabulka 8 Kusovník hotového výrobku Sonidel 200 mg

Číslo materiálu	Název materiálu	Množství	Měrná jednotka	Cena za MJ
100	Sonidel 200 Mg	200	KG	10 796,23
10	skládačka Sonidel 30x20x80 CZ	25000	KS	0,8
11	návod Sonidel 150x300 CZ	25000	KS	0,5
12	Al-folie Sonidel 0,01x75 CZ	40	KG	400
13	karton třívrstvý 300x200x400	250	KS	10
14	páska 50mmx50mm	10	KG	60
15	samolepící stítek Logo Zentiva 50x50	250	KS	0,2

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 9 Receptura hotového výrobku Sonidel 200 mg

Technologický postup	Množství	Měrná jednotka	Machine set up	Machine run	Machine clean	Direct labor set up	Direct labor run	Direct labor clean
Balení	25 000	BAL	2	14	1	28	14	2
Manipulace	25 000	BAL					2	
PRC HV	25	KS	1					

Zdroj: vlastní zpracování

Receptura pro kalkulaci hotového výrobku taktéž obsahuje složku PRC, kde je obsažený personální náklad pracovníků. PRC je vždy daná fixní částkou pro 1000 balení hotového výrobku. Následná kalkulace výrobních nákladů vypadá následovně:

Tabulka 10 Kalkulace hotového přípravku Sonidel 200 mg

	Číslo materiálu	Název materiálu	Množství	Měrná jednotka	Cena za MJ	Celkem cena	
Materiálové náklady	100	Sonidel 200 Mg	200	KG	10796,23	2 159 246,00	
	10	skládačka Sonidel 30x20x80 CZ	25 000	KS	0,8	20 000,00	
	11	návod Sonidel 150x300 CZ	25 000	KS	0,5	12 500,00	
	12	Al-folie Sonidel 0,01x75 CZ	40	KG	400	16 000,00	
	13	karton třívrstvý 300x200x400	250	KS	10	2 500,00	
	14	páska 50mmx50mm	10	KG	60	600,00	
	15	samolepicí stítek Logo Zentiva 50x50	250	KS	0,2	50,00	
	Celkové materiálové náklady						2 210 896,00
	Přidaná hodnota	MOD	Přímé osobní náklad pracovníků výroby	46	HOD	500	23 000,00
MOS		„Nepřímé“ ostatní náklady ve výrobě	23 000	CZK	30%	6 900,00	
MAC		Náklady na stroje	17	HOD	500	8 500,00	
PO		Nepřímé osobní náklady výroby mimo MOD a MOS	38400	CZK	30%	11 520,00	
PRC		Nepřímé ostatní náklady logistiky, nákupu atd.	50	KS	10000	500 000,00	
FO		Ostatní náklady závodu	549 920	CZK	30%	164 976,00	
Celková přidaná hodnota						714 896,00	
Celkové výrobní náklady hotového výrobku						2 925 792	

Zdroj: vlastní zpracování

Celkové náklady na výrobu 25 000 balení přípravku Sonidel 200 mg tvoří 2 925 792 Kč. Jedno balení v přepočtu stojí 117 Kč. Tento příklad neslouží jen jako přehledný příklad pro vysvětlení stanovení výrobní ceny, ale také dokazuje to, že výroba ve velkém množství je více efektivní. Na uvedeném příkladu je efektivní využití fixního kapitálu.

Po výrobě léčivých přípravků a nastavení výrobní ceny, se cena ještě navyšuje o marže, náklady za distribuci a případné likvidace. Podrobněji to bude zkoumáno v další kapitole o nastavení prodejních cen ve firmě.

4.3.5 Prodejní cena

Je snadné si všimnout, že v kalkulačním vzorci jsou uvedené pouze náklady, spojené se samotnou výrobou. Zentiva k. s. totiž léčivé přípravky pouze vyrábí. Prodej a další cenové politiky má na starost Zentiva Group, a.s. a mateřská společnost.¹¹⁹

Na stanovení prodejních cen léčivých přípravků mají velký vliv specifika farmaceutického průmyslu. Farmaceutický trh je pod silnou regulací ze strany státu, jak z hlediska například kvality přípravků, tak i z hlediska cenotvorby. V mnoha zemích je stanovena maximální cena nebo dochází k regulaci obchodní přírážky. Proto v tomto konkrétním odvětví není moc možností, jak prodat výrobky levněji než je výrobní cena, než cena ve vývozní zemi.

Pro případ Zentivy bychom se na celou situaci podívali ze dvou uhlů. Když se výrobek, vyrobený v Praze, prodává v České republice, a když se vyváží do jiných zemí.

4.3.5.1 Prodej v České republice

Po tom, co se výrobek vyrobí v Dolních Měcholupech, kde se nachází výrobní závod společnosti, prodá se distributorovi. Vzhledem k tomu, že od roku 2009 je Zentiva v globální farmaceutické skupině Sanofi, jako distributor se uvádí Sanofi Aventis ČR (sanofi – aventis s.r.o).

Sanofi ze Zentivy odebírá léky za určitou cenu, této ceně se říká transferová. Transferová cena je cena, do které jsou započteny náklady na výrobu, tedy výrobní cena, distribuční náklady, náklady spojené s likvidací materiálů a samozřejmě určité procento zisku. Konkrétní čísla a procenta není možné v diplomové práci uvést, jelikož to patří do obchodního tajemství firmy.

Cena je poté navýšena o náklady spojené s prodejem výrobků. Patří sem zejména náklady spojené s propagací a marketingem, náklady za skladování, režijní náklady, transport, případné likvidace a určitá marže. Tato cena je dle terminologie Státního ústavu pro kontrolu léčiv považována za cenu původce. Tyto ceny jsou také hlášeny SÚKLu.

Jak již bylo uvedeno výše, u farmaceutických výrobků jsou státem regulované ceny léčiv hrazené zdravotní pojišťovnou. Cena se reguluje buď stanovením maximální ceny výrobce nebo maximální obchodní přírážkou. V případě regulace ceny stanovením

¹¹⁹ Od roku 2009 Zentiva je součástí skupiny SANOFI.

maximální ceny výrobce, SÚKL stanovuje cenu, a je na výrobcu, jak si s touto regulací poradí. A naopak, v případě regulace ceny obchodní přírážkou, výrobce dodává svoji cenu, tedy cenu původce, a podle této ceny je SÚKLe dána maximální obchodní přírážka, a je na distributorovi a lékárně, jak si tuto marži mezi sebou rozdělí.

Po stanovení prodejní ceny, se produkt v rámci logistického řetězce posune na velkoobchod, odtud přes nemocnice, lékárny či drogerie do spotřeby zákazníků.

Stanovení prodejní ceny bychom si ukázali na konkrétním příkladu již zkalkulovaného výrobku „Sonidel 200 mg“. V případě regulace ceny stanovením maximální ceny původce, je situace poměrně jednoduchá. SÚKL stanoví maximální cenu a firma případnou úpravou se svojí marží musí vejít do této stanovené meze. Pro diplomovou práci se zaměříme na regulaci stanovení maximální obchodní přírážkou.

4.3.5.1.1 Maximální obchodní přírážka výrobku Sonidel

Maximální obchodní přírážkou se regulují léky, které jsou hrazeny zdravotní pojišťovnou a nemusejí být regulovány maximální cenou výrobce. Obchodní přírážka se reguluje na „úrovni“ distributora a lékáren, které léky prodávají. Počítá se to na základě cen původce, které výrobní firmy hlásí SÚKLu.

Obecný vzorec pro výpočet konečné ceny pro zákazníka je možné vyjádřit následujícím vzorcem:

$$\text{Konečná cena} = \text{cena původce} + \text{obchodní přírážka} + \text{DPH} \quad (2)$$

Pro výpočet prodejní ceny „Sonidel 200 mg“ je nejdříve za potřeby stanovit transferovou cenu, a následně cenu původce. Jak se ve firmě počítá transferová cena, je uvedeno výše, pro účely diplomové práce není možné uvést konkrétní čísla nebo procenta. Pro stanovení transferové ceny, výrobní cenu Zentivy k. s. navýšíme o 30 %. Připomínám, že toto navýšení má krýt náklady za distribuci, případné likvidace materiálu a zisk. Pro přípravek „Sonidel 200 mg“ bude transferová cena 117 Kč/Bal x 30 %, tedy 152,1 Kč.

Pro stanovení ceny původce, jak bylo již řečeno výše, se transferová cena navyšuje o náklady spojené s marketingem, skladováním, distribucí, likvidací a samozřejmě s určitým ziskem. Pro účely diplomové práce cenu původce spočítáme navýšením transferové ceny o 15 %, kdy cena původce, tedy cena držitele rozhodnutí o registraci, bude 152,1 Kč x 15 %, což je 174,9 Kč. Jedná se o cenu, za kterou bude výrobek prodán

velkoobchodníkovi. Upozorňuji, že veškeré sazby uvedené v diplomové práci jsou smyšlené a neodpovídají reálným sazbám, používané v Zentivě při kalkulaci cen.

Cena přípravků Sonidel 200 mg tedy tvoří 174,9 Kč/bal a spadá do 2. pásma maximálních obchodních přírážek, stanovených Ministerstvem zdravotnictví ČR (viz tabulku č. CISLO). Maximální cena, za kterou může být přípravek „Sonidel“ prodán zákazníkovi, může být navýšena maximálně o 33 % z výrobní ceny (cena původce nebo cena držitele rozhodnutí o registraci). Nápočet, tedy pevně stanovená částka, která se přičítá k ceně, je v našem případě 6 Kč.

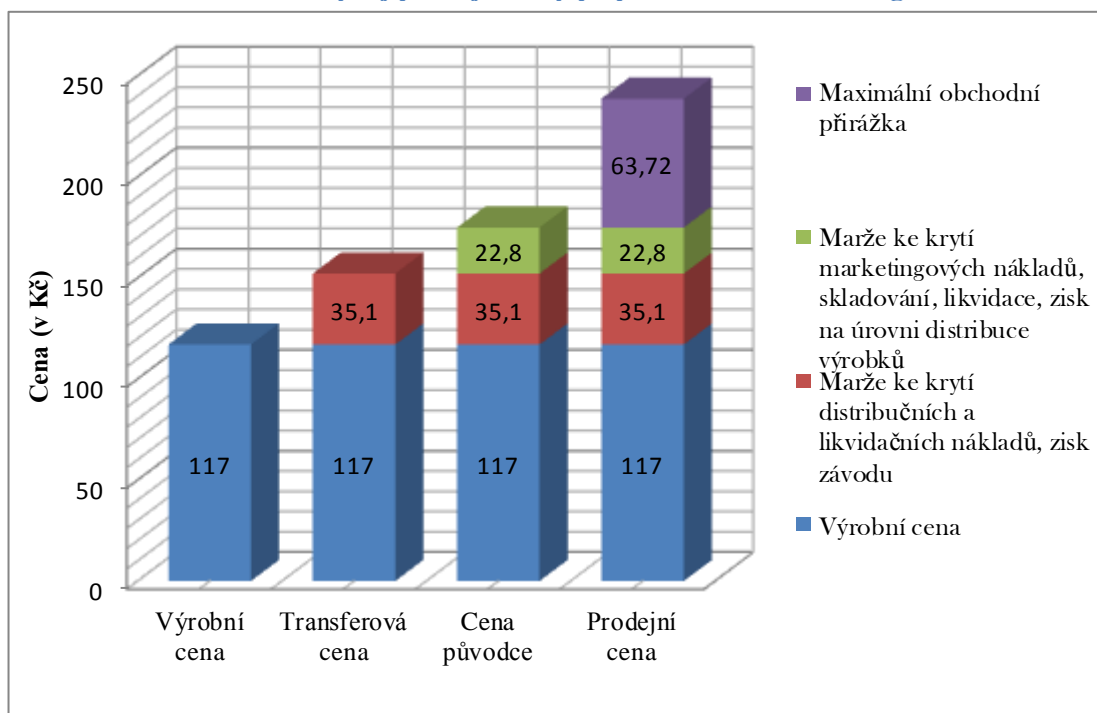
$$\text{Prodejní cena Sonidel 200 mg} = 174,9 \times 33 \% + 6 \text{ Kč (nápočet)} \quad (3)$$

$$\text{Prodejní cena Sonidel 200 mg} = 238,62 \text{ (po zaokrouhlení na celé číslo 239 Kč)} \quad (4)$$

Celková maximální obchodní přírážka, která se dělí mezi distributorem a lékárnou, může tvořit 63,72 Kč. Maximální cena, za kterou může být výrobek prodán na českém trhu zákazníkovi je 239 Kč. Samozřejmě se cena v jednotlivých lékárnách může lišit, je to dáno přístupem ke stanovení maximální ceny. Jedna lékárna výrobek prodá za maximální možnou cenou a druhá se rozhodne, že produkt prodá za cenu nižší cenu, a tím získá konkurenční výhodu.

Pokud bychom měli shrnout vývoj ceny od výrobní k prodejní, tak vývoj bude vypadat následovně:

Graf 10 Vývoj prodejní ceny přípravku Sonidel 200 mg

Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu je patrné, že největší složkou ceny konečného výrobku je přímo výrobní cena. Maximální obchodní přírážka zajišťuje, aby zprostředkovatelé prodeje (velkoobchod a lékárna) příliš nenavýšovali cenu výrobků.

4.3.5.2 Vývoz do jiných zemí

Podnikání společnosti Zentiva má dnes v Evropě silnou pozici - firma zaujímá třetí místo v oboru a stará se více než o jednu miliardu lidí. Společnost aktuálně působí na padesáti trzích světa a výrobky Zentivy se vyvázejí jak do Evropy, tak i Asie nebo Afriky. Proto je důležité, aby prodejní ceny stanovené společností nenarušovaly hospodářskou soutěž v tolika zemích.

Vývoz výrobků Zentivy na zahraniční trhy probíhá trochu jinak. Spojovacím článkem mezi Zentivou k. s. a zahraničním trhem je centrální distribuční centrum, které také posílá požadavky „co vyrábět“, „kolik toho vyrábět“, a „pro koho vyrábět“.

Nastavení prodejní ceny probíhá metodou nákladů a přírážky, známé také pod pojmem „Cost plus“ nebo „COST +“. Stanovení prodejní ceny touto metodou spočívá v tom, že základem pro stanovení prodejní ceny jsou výrobní náklady, k nimž se přičítá marže a předem stanovené procento nepřímých nákladů (NCOGS), které mají krýt náklady za skladování, případné likvidace, opravy a další. Hrubý vzorec v Zentivě vypadá pro stanovení prodejní ceny touto metodou následovně:

$$\text{Prodejní cena} = \text{COGS} + \% \text{NCOGS} + \text{marže, kde} \quad (5)$$

GOGS je zkratka pro výrobní náklady (Cost of Goods Cost)

NCOGS - předem stanovené procento z přímých nákladů, které zajišťuje krytí nepřímých nákladů, jako jsou například opravy, likvidace a ještě.

Marže – do prodejní ceny je samozřejmě započítaná i určité marže

Pokud bychom si tedy chtěli shrnout problematiku stanovení prodejní ceny pro zahraniční trh, klíčovým bodem je požadavek, za který zahraniční trh bude chtít koupit výrobky. Tento požadavek se po předběžné kalkulaci schválí nebo neschválí speciálním týmem pracovníků.

4.3.6 Antidumpingové opatření v Zentivě

Ke stanovení nižší ceny než je výrobní, může dojít ve velmi výjimečných případech, ale i takové situace mohou nastat. Příkladem takové situace je, když je firma externě nucená prodat výrobky za nižší cenu, protože jde zrovna o přípravek, který může zachránit něčí život a na trhu chybí, existuje stará smlouva o dodání za konkrétní cenu a jiné.

Ale i tak je Zentiva vnitřními pravidly a opatřeními chráněná před touto nekalou praxí.

Ve chvíli, když Sanofi prodává výrobek na trh, tak se dává pozor na stanovení ceny, aby tato cena nebyla nižší, než výrobní cena. Stává se to málokdy, ale může se stát, že za účelem zaujmout určité procento na trhu, firma výrobek prodá za nižší cenu. Jaká opatření jsou organizována pro tento případ, bude uvedeno v této kapitole.

4.3.6.1 Opravná položka k zásobám

Představme si situaci, že firma za účelem výhry tendru, která v budoucnu firmě zajistí velké objemy výroby, musí jít pod výrobní cenu u jednoho z přípravků, který je součástí tendru. Na rozhodování, kdo z potencionálních výrobců daný tendr vyhraje, má určitý vliv hodně faktorů, jako například kvalita nabízených výrobků, ale bohužel, občas nejsilnějším faktorem pro rozhodování pro určité trhy je cena. Proto jsou firmy občas donucené jít pod výrobní cenu.

Pro vyrovnání tohoto rozdílu mezi výrobní, tedy standardní cenou a prodejní cenou, se ve firmě v rámci měsíční závěrky vypočte rozdíl mezi těmito dvěma cenami. Týče se to logicky jen již hotových přípravků.

V rámci měsíční závěrky se z programu SAP stáhnou všechny zásoby se standardními cenami, které pak slouží i pro vytvoření či zrušení opravných položek k zásobám. Na základě dat ze SAPu se u každého hotového výrobku zjistí standardní cena za měrnou jednotku a porovná se s ceníkovou cenou za jednu měrnou jednotku, pokud ta už existuje. Stanovení a schválení ceníkové ceny určitou dobu trvá, a ne všechny zásoby musí mít potvrzené ceny na měsíční bázi. Pokud se zjistí záporný rozdíl mezi ceníkovou cenou a výrobní cenou (výrobní cena bude nižší než ceníková), tak se zaúčtuje do nákladů. Konkrétně se na tento rozdíl vytvoří opravná položka k zásobám pro celou zásobu, a to znamená, že tento zjištěný rozdíl na úrovni jedné měrné jednotky, se vynásobí celou zásobou a zaúčtuje se do nákladů.

Vytvořením opravné položky k zásobám se dočasně sníží hodnota zásob hotových výrobků. Jde o účetní zásadu opatrnosti v případě nebezpečí, kdy se výrobek může prodat za nižší, než výrobní cenu.¹²⁰

Opravné položky se tedy odrážejí do nákladů a do poklesu vykazovaného zisku. Do zisku se promítají všechny očekávané a předpokládané ztráty a rizika, které ještě nenastaly. V případě, že se výrobek prodá za ceníkovou cenu, opravná položka se zruší a odrazí se na celkových výnosech. Pokud se ale výrobek prodá za nižší než standardní cenu, tak se opravná položka zruší a sníží se čistá současná hodnota zásoby. Výpočet a účtování opravných položek k zásobám pro antidumpingové účely bychom si ukázali na názorném příkladu.

4.3.6.1.1 Účtování opravné položky k přípravku Sonidel 200 mg

Standardní cena přípravku Sonidel 200 mg je 117 Kč/Bal a transferová cena (ceníková cena) je 152,1 Kč/Bal. Výpočet obou cen je uveden výše. Představme si situaci, kdy hrozí nebezpečí, že se hotový výrobek prodá za nižší, než výrobní cenu - řekněme za 116 Kč/balení.

Rozdíl mezi touto novou transferovou a standardní cenou tvoří 1 Kč/Bal. Vytvoříme tedy opravnou položku na celou zásobu 25 000 Balení. Celková opravná položka bude tvořit 25 000 Kč, kterou zaúčtujeme následovně:

Tabulka 11 Účtování tvorby opravné položky

<i>Účetní operace</i>	<i>Částka za měrnou jednotku</i>	<i>Množství</i>	<i>Celková částka</i>	<i>MD</i>	<i>D</i>
Tvorba OP k výrobkům	1 Kč/Bal	25 000 Bal	25 000 Kč	559 Tvorba a zúčtování opravných položek v provozní činnosti	194 Opravná položka k výrobkům

Zdroj: vlastní zpracování

¹²⁰ ČESKÁ REPUBLIKA. *Zákon o účetnictví. č. 563/1991 Sb.*[online]. [cit. 2018-03-19]. §25, odst. 3.

OP se vytváří, aby se snížila cena konkrétní zásoby, tedy výrobků. Tvorba OP se účtuje na vrub nákladů. Opravné položky k zásobám se tvoří z různých důvodů, například:

- blížící se datum expirace (prodej za nižší cenu)
- sezónnost zboží a jeho prodej se slevou
- u výrobků vlastní výroby ocenění vlastními náklady je vyšší než prodejní cena a podobně.

V našem případě vycházíme ze zásady, že účetní hodnota zásoby nikdy nesmí být vyšší, než potenciál, tedy prodejní cena tohoto výrobku. Po zaúčtování opravné položky jsou dva možné scénáře. Buď se výrobek prodá za výrobní nebo vyšší cenu, nebo za nižší cenu.

Scénář č. 1

Výrobek se nakonec prodal za výrobní (standardní) nebo vyšší cenu. Znamená to, že nebezpečí uplynulo, a již nemáme důvod držet opravnou položku. V tomto případě se opravná položka zruší následnou operací:

Tabulka 12 Zrušení OP Sonidel 200 mg

<i>Účetní operace</i>	<i>Částka za měrnou jednotku</i>	<i>Množství</i>	<i>Celková částka</i>	<i>MD</i>	<i>D</i>
Zrušení OP k výrobkům	1 Kč/Bal	25 000 Bal	25 000 Kč	194 Opravná položka k výrobkům	559 Tvorba a zúčtování opravných položek v provozní činnosti

Zdroj: vlastní zpracování

Zrušení OP se provede ve prospěch nákladů a na vrub účtu OP k výrobkům.

Scénář č. 2

Výrobek se prodal za nižší než výrobní cenu. V tomto případě tedy došlo k situaci, kdy se dočasné snížení hodnoty zásob změnilo na trvalou. Je za potřebí vytvořenou

opravnou položku k výrobkům zrušit a zaúčtovat škodu, čímž se sníží čistá současná hodnota zásoby (Net present value). Účetní operace vypadají následovně:

Tabulka 13 Zaúčtování škody

<i>Účetní operace</i>	<i>Částka za měrnou jednotku</i>	<i>Množství</i>	<i>Celková částka</i>	<i>MD</i>	<i>D</i>
Zrušení OP k výrobkům	1 Kč/Bal	25 000 Bal	25 000 Kč	194 Opravná položka k výrobkům	559 Tvorba a zúčtování opravných položek v provozní činnosti
Škoda, která povede snížení hodnoty zásob na skladě	1 Kč/Bal	25 000 Bal	25 000 Kč	549 Manka a škody z provozní činnosti	123 Výrobky

Zdroj: vlastní zpracování

Hodnota, na kterou byla vytvořena opravná položka, stejně zůstane v nákladech, ale pod jiným účtem.¹²¹

4.3.6.2 Zajištění marží

Jak již bylo uvedeno výše, při stanovování vývozních prodejních cen se firma řídí především metodou „cost plus“. Základem pro stanovení prodejní ceny touto metodou je výrobní cena, která je následně navýšená o určité procento nepřímých nákladů, a taktéž procentuálně vyjádřenou marží.

Antidumpingové opatření vychází ze samotné povahy metody „Cost +“. Marže, při stanovení prodejní ceny, zajišťuje to, že prodejní cena výrobků v zahraničí nemůže být

¹²¹ VANČUROVÁ, Pavlína. *Jak a kdy použít opravné položky*. Mzdová praxe [online]. 2013. [cit. 2018-03-23].

nižší, než výrobní náklady ve vývozní zemi, tedy v České republice. Stanovením marže tedy společnost předchází stanovení dumpingové ceny.¹²²

Tímto logickým a poměrně jednoduchým opatřením Zentiva předchází nekalé obchodní praxi a narušení hospodářské soutěže v jiných zemích, kam vyváží své léčivé přípravky.

4.3.7 Neočekávané změny

Pozorný čtenář by si jistě všiml určitých faktorů a mezí, které by mohly způsobit nechtěné nastavení nižších prodejních cen, než jsou výrobní. Vychází to ze samotné metody stanovování/oceňování nákladů ve firmě – metody standardních nákladů.

Můžeme si představit různé scénáře, kdy se skutečná cena pod vlivem různým faktorů odliší od standardních cen natolik, že povede ke zkreslení celé situace. Odchytky mezi skutečnou pořizovací cenou a standardní cenou, nastavenou při rozpočtu, mohou být opravdu velké, a to jak záporné, tak i kladné. Tyto odchytky mohou vznikat z různých důvodů, například se cena účinné látky během roku několikanásobně změní, což nebude zachyceno v rozpočtu, anebo se mzdy za poslední rok několikrát zvýší. Další odchytky mohou nastat například:

- u materiálových nákladů,
- u osobních nákladů
- u přímé výrobní režie
- u nepřímých nákladů a jiné.

Tyto důvody mohou připadat nerelevantní, dokonce i absurdní, ale s těmito odchylkami se společnost musí umět vyrovnat pro zlepšení efektivity výroby a stanovení relevantních cen.

Tyto odchytky se odhalují na měsíční bázi, při měsíčních závěrkách, v rámci kterých se účtují do nákladů nebo do výnosů (závislé na typu odchylky). Tyto odchytky v rámci diplomové práce nebudu podrobněji zkoumat, jelikož se jedná o velmi rozsáhlé téma. Pro účely diplomové práce je jen důležité zmínit, že i s těmito odchylkami se společnost

¹²² LÍNEK, J. a SVOBODOVÁ J.. *Účetnictví podle mezinárodních standardů účetního výkaznictví 2013*. 3. Praha: 2013. s. 99

musí vyrovnat v případě, že by došlo k nechtěnému stanovení nižších prodejních cen, než jsou výrobní.

5. Zhodnocení výsledků a doporučení

Antimonopolní politika má zásadní význam pro fungování tržního hospodářství. Koordinuje a reguluje činnosti v ekonomice, odhaluje nesoutěžní jednání firem a zajišťuje rovné podmínky pro všechny soutěžitele na trhu. Efektivně aplikovaná politika ochrany hospodářské soutěže zvyšuje celkovou konkurenceschopnost státu a přispívá k příznivým ekonomickým výsledkům. Pro diplomovou práci byla vybrána oblast antimonopolní politiky Arménské a České republiky, a v samotné práci byly popsány hlavní charakteristiky a odlišnosti této oblasti v obou zemích. Dále je práce rozšířena na oblast dumpingu a antidumpingových opatření ve společnosti Zentiva.

Pro přehledné představení všech získaných výsledků, bude tato kapitola diplomové práce rozdělena do tří částí. První část se bude zabývat základem pro provádění antimonopolní politiky v obou zemích, druhá konkrétními výsledky antimonopolních úřadů České a Arménské republiky, a to jak z výročních zpráv a jiných statistik, které vydávají úřady, tak i z výzkumu mezinárodní nestranné organizace, zkoumající výkonnost zemí - Světového obchodního fóra. Třetí podkapitola se zabývá představením antidumpingových opatření, využívaných v Zentivě.

5.1 Základ pro antimonopolní politiku

Arménská i Česká republika se snaží provádět efektivní politiku na ochranu hospodářské soutěže. Pro tento účel slouží řada nástrojů a opatření, jejichž příkladem jsou legislativní opatření, na které dohlížejí antimonopolní úřady. Na hospodářskou soutěž a na způsob provádění politiky na ochranu hospodářské soutěže měla určitý vliv i historie zkoumaných zemí.

Obě země, Arménie a Česko, měly odlišnou historii, přičemž společným bodem pro obě země byl komunistický režim ve 20. století. Komunistický režim vedl k monopolizaci hospodářství obou republik, přičemž převládaly státní monopoly. V České republice byla zákonem například povolena existence podniků s maximálně padesáti zaměstnanci a koncem roku 1948 již zbyl jen malý počet soukromých podniků s více než dvaceti zaměstnanci. Na obou trzích v této době chyběla zdravá konkurence a to jednoduše proto, že se firmy nemusely snažit a usilovat se o svoje místo na trhu. Legislativní soustava v tomto období v obou zemích také chyběla buď celkově, jako například v Arménské republice, kde první zákon o ochraně hospodářské soutěže byl přijat

až v roce 2000, anebo existovala, ale zůstala prakticky nepoužitá, jako v České republice. Legislativní soustava tedy byla slabinou pro nastavení konkurenčního prostředí obou zemí.

V 90. letech 20. století se v historii zemí objevily odlišnosti, které ovlivnily vývoj antimonopolní politiky v obou zemích. Padl totiž komunistický režim v obou republikách. V Československu v důsledku sametové revoluce v roce 1989 a v Arménii po výstupu země ze SSSR a po osamostatnění se v roce 1991. V Československu začala po sametové revoluci transformace hospodářství – přeměna centrálního řízení hospodářství na tržní ekonomiku. Byla provedena řada reforem: liberalizace cen, liberalizace zahraničního obchodu, daňová reforma, restituce a privatizace. Tyto reformy vedly ke stabilizaci ekonomiky a zlepšení hospodářských výsledků. K hospodářským výsledkům přispěl i vstup země do EU v roce 2004.

Na rozdíl od České republiky, kde se díky různým reformám povedlo celkově stabilizovat ekonomiku, Arménská republika po osamostatnění zdědila strukturu ekonomiky z SSSR, kde převládaly monopolní a oligopolní firmy. Tato přechodná doba odstátnění hrála klíčovou roli v budoucím rozvoji Arménské ekonomiky. Kapitál a majetek po rozpadu SSSR se totiž vrátil do rukou několika málo osob za podmínek korupce a nerovností. Zhoršilo se hospodaření velké části odstátněných podniků a závodů. Vliv na formulování ochrany hospodářské soutěže, a vůbec na rozvoj celé ekonomiky, měla zároveň válka mezi Arménií a Ázerbájdžánem o Náhorní Karabach, která trvala dlouhých šest let.

V současnosti mají obě země úřady, které se starají o ochranu hospodářské soutěže a hlídají dodržování antimonopolních zákonů. Antimonopolní zákony i jiné opatření jsou zaměřené proti nekalým praktikám, které soutěž narušují. Tyto praktiky se vyskytují v každé zemi, a patří mezi ně například zneužití monopolního či dominantního postavení, kartelové dohody, dumping a jiné.

V každé zemi je efektivní politika na ochranu hospodářské soutěže aplikována na základě účinné legislativy. Samozřejmě, každý stát má specifika legislativní soustavy, které se od sebe liší, a týká se to samozřejmě i České a Arménské republiky. Legislativy Česka a Arménie spadají do tzv. „Evropského způsobu“ aplikace antimonopolní politiky. To znamená, že v obou zemích není zakázáno dominantní nebo monopolní postavení, ale zakázáno je zneužití takového výhodného postavení na trhu. Legislativa zaměřená na ochranu hospodářství je v zásadě v obou zemích podobná. Omezení hospodářské

soutěže je zakázané jak pro soutěžitele, tak i pro orgány veřejné správy. Státním orgánem, který se zabývá vykonáváním dozoru nad dodržením zákona o ochraně hospodářské soutěže, je antimonopolní úřad a další. I přes to, existují zde určité odlišnosti mezi zákony, upravující tuto oblast. Mezi takové odlišnosti patří například celková organizovanost struktur legislativ. Nebylo těžké zaznamenat, že Arménská legislativa je mnohem nepřehlednější, než česká. Týká se to například oblasti „spojování soutěžitelů“. Na rozdíl od české legislativy, kde jsou přímo v zákonu přehledně uvedeny všechny podmínky, hranice a meze, nutné pro případ povolení spojování soutěžitelů antimonopolním úřadem, pro arménské soutěžitele je situace složitější a vyžaduje více zkoumání a hledání soutěžních pravidel. Soutěžitel, který v Arménii chce poctivě dodržovat soutěžní pravidla, si nemůže vystačit se zákonem, kde nejsou konkrétní údaje o pravidlech. V antimonopolním zákoně je totiž jen odkaz na antimonopolní úřad a soutěžící si musí sám najít aktuální právní úkon pro svůj konkrétní případ.

Jak již bylo řečeno výše, dohled nad dodržováním zákonů o ochraně hospodářské soutěže mají antimonopolní úřady. Antimonopolní úřady usilují o zvýšení konkurenceschopnosti tržního prostředí a o odstranění překážek, které konkurenci oslabují. V případě odhalení jednání, které překáží hospodářské soutěži, úřady mají pravomoc uložit pokutu. Přičemž český a arménský úřad narušení hospodářské soutěže posuzuje jinak. V případě České republiky, soutěžitel může dostat pokutu až do výše 10 % z čistého obrátu za předchozí ukončené účetní období. Jedná se tedy o relativní podíl na rozdíl od Arménské republiky, kde maximální uložená pokuta je daná pevnou částkou, a to až 200 mil. AMD, což odpovídá 11 mil Kč.

Pokud bychom měli srovnat samotné antimonopolní úřady České a Arménské republiky, tak by bylo vhodné mluvit o velmi důležitém politickém požadavku – požadavku transparentnosti. Jedná se o požadavek na průhledné a veřejně přístupné jednání, který je zároveň považováno za nejlepší boj proti korupci. U České republiky je možné konstatovat, že splnění tohoto požadavku je v pořádku. Stránky antimonopolního úřadu (v provedení Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže) jsou přehledné, rozdělené na jednotlivé oblasti v rámci ochrany hospodářské soutěže, Úřad každoročně vydává výroční zprávy, informační listy a různé jiné publikace, různé statistiky a články. Na stránkách Úřadu jsou dostupné Úřadem vydané rozhodnutí a vše v podrobnostech, s konkrétně uvedenými zúčastněnými subjekty, a v konkrétních číslech. Český

antimonopolní Úřad tedy splňuje požadavek transparentnosti. To samé ale nelze tvrdit o Arménském antimonopolním úřadě.

Webové stránky arménského antimonopolního úřadu jsou v první řadě nepřehledné, což je velkým nedostatkem vzhledem k tomu, že na antimonopolní úřad občas odkazuje samotný antimonopolní zákon. Pro soutěžitele, kteří chtějí dodržovat zákon o ochraně hospodářské soutěži, je tedy komplikované hledat konkrétní legislativní ustanovení nebo právní úkony. Co se týče transparentnosti, tak je vhodné tvrdit, že Arménie tento požadavek nespĺňuje. Úřad sice vydává výroční zprávy, dokonce plán činnosti Úřadu na další rok, nejsou zde ale uvedené skoro žádné konkrétní údaje, například ohledně sankcí (pokutování soutěžitelů). Velké množství údajů a statistik je uvedeno jen procentuálně, není možné konkrétní tržní subjekty identifikovat, ověřit správnost nebo logickou provázanost mezi různými statistiky a reporty, které vydává Úřad. Může z toho vyplývat pocit, že se Úřad snaží schovávat a utajovat určité informace. Jako doporučení pro Arménský antimonopolní úřad bude rozhodně zvýšení stupně transparentnosti v oblasti ochrany hospodářské soutěže.

Dalším velkým rozdílem mezi Českým a Arménským antimonopolním úřadem je přímo institucionální zařazení těchto orgánů zajišťujících svobodnou konkurenci na trhu. Antimonopolní úřad České republiky v provedení Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže je ústředním orgánem státní správy v oblasti ochrany hospodářské soutěže. Úřad je zcela nezávislý ve své rozhodovací činnosti. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, stejně jako například Český statistický úřad, Energetický regulační úřad a Úřad pro ochranu osobních údajů, je na vrcholu správní hierarchie a není mu nadřazena ani vláda. Předseda Úřadu je jmenován prezidentem republiky na návrh vlády. Na rozdíl od České republiky, Ministerstvo financí a ekonomiky Arménské republiky je orgánem, který má zpracovávat politiku v oblasti ochrany hospodářské soutěže podle rozhodnutí vlády č. 1229. Fakticky ale politiku zpracovává samotný úřad v rámci plánu, jenž vydává každoročně. V plánu jsou obsažené veškeré důležité případy a novinky v oblasti hospodářské soutěže, také oblasti s největšími slabými a nedokonalostmi, na kterých Úřad pracuje a snaží se najít možnost nápravy. Úřad je tedy nezávislým orgánem v oblasti politiky hospodářské soutěže

a je zbytečná komplikace a nastavení nadřízeného státního orgánu, jak je to v případě Arménie.¹²³

Bohužel, institucionální nepřehledná zorganizovanost není jedinou slabinou Arménské politiky hospodářské soutěže. Poslední dobou je situace napjatá i v oblasti cen výrobků, zboží a služeb, které stále rostou. Úřad je kritizován médii za neorganizovaná opatření pro jejich regulaci. Regulace cen a dalších opatření pro ochranu spotřebitele má na starosti Ministerstvo financí a ekonomiky Arménské republiky, stejně jako například Ministerstvo financí v České republice. Fungování oblasti stanovení maximálních prodejních cen nebo maximální obchodní přírážky je přehledně ukázáno a vysvětleno na příkladu společnosti Zentiva, působící ve farmaceutickém průmyslu.

Českou republikou je používaná metoda cenové regulace, kdy se buď přímo stanovuje, nebo se usměrňuje výše ceny. Tato problematika je vysvětlená v praktické části diplomové práce. Samozřejmě státy provádějí cenové a jiné typy regulací, aby ochránili hospodářskou soutěž před nekalými obchodními praktikami, a je zde nutná spolupráce mezi všemi složkami státního aparátu. Tento základní a velmi důležitý požadavek bohužel neplatí v Arménské republice. Uvádí to i samotný antimonopolní Úřad, že je slabá spolupráce mezi jednotlivými úřady a ministerstvy, což negativně ovlivňuje oblast politiky ochrany hospodářské soutěže.

5.2 Výsledky antimonopolní politiky

V předcházející podkapitole byly uvedeny hlavní rozdíly v oblasti ochrany hospodářské soutěže u České a Arménské republiky, které zajišťují fungování a slouží jako funkční základ pro tuto politiku. Nyní je nutné se zaměřit na výsledky antimonopolní politiky v obou zemích.

Antimonopolní úřady jsou samozřejmě jiné, což se dalo očekávat, protože i samotné země se liší historií, úrovní vyspělosti, počtem obyvatel a jiné. Země jsou odlišné i v otázkách zaujatosti v případě ochrany hospodářské soutěže. Podle studií a dat antimonopolních úřadu lze odvodit, že česká veřejnost je v oblasti ochrany hospodářské soutěže více zaujatá. Mluví o tom počet přijatých podnětů ze strany veřejnosti (český

¹²³ ՀԲԱՅԲ ՄԱՐԿԵԻԻՅԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ. Մենաշնորհները Հայաստանում. 2013. էջ 55. (NADACE HRAYR MARUKHYAN., Monopoly v Arménii. 2013. s. 55)

antimonopolní úřad obdržel 454 podnětů a Arménský úřad jen 166, a to včetně podnětů z vlastní iniciativy).

Dále bylo v České republice nejvíce vydaných rozhodnutí v oblasti spojování soutěžitelů. Tato oblast patří mezi hodně zkoumané oblasti i Arménským antimonopolním úřadem, připadá sem 28 % přijatých a zkoumaných podnětů Arménským antimonopolním úřadem. Je to pochopitelné, jelikož spojování soutěžitelů je běžnou reakcí firem na ekonomickou globalizaci. Konkurenci v této době mohou obstát jen silné a efektivní firmy a fúze umožňují snížení nákladů. Fúze ale, jak v Arménii, tak v České republice, musejí být schváleny antimonopolními úřady.

Jak již bylo řečeno výše, Český antimonopolní úřad každoročně vydává výroční zprávu a informuje soutěžitele o svých výsledcích v oblasti ochrany hospodářské soutěže.

I Arménský Úřad pro ochranu hospodářské soutěže každoročně vydává výroční zprávu s výsledky v boji s nekalými obchodními praktikami za předcházející rok. Úřad v nejnovější zprávě například tvrdí, že monopoly v zemi sice existují, ale jsou to buď přirozené monopoly¹²⁴ nebo firmy, kterým stát udělil výsadní právo monopolního podnikání. A firmy, které mají dominantní postavení, jsou pod neustálým dohledem antimonopolního úřadu, aby nezneužívaly svou výhodnou pozici. Veškerá tato tvrzení a statistiky arménského antimonopolního úřadu jsou těžko obhajitelná a dohledatelná. Většina dat a statistik, uvedená úřadem, jsou příliš obecná a není zde například ani celková částka sankcí, které Úřad uložil soutěžitelům nebo informace, kolik firem bylo sankcionováno.

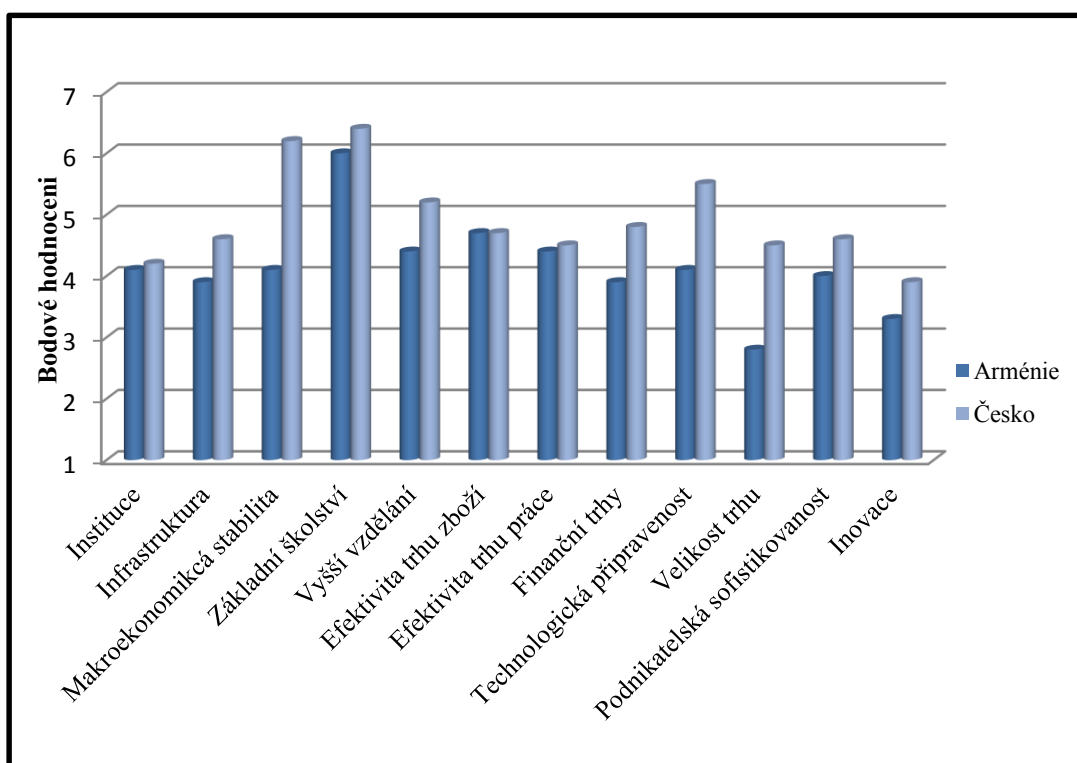
Arménský antimonopolní úřad je sice diskrétní v poskytnutí dat, země je ale zkoumaná řadou mezinárodních organizací. Pro diplomovou práci byla vybrána mezinárodní nezávislá organizace Světový ekonomický fórum (World economic forum), založená v Ženevě. WEF sleduje výkonnost jednotlivých zemí a následně hodnotí jejich konkurenceschopnost. Dále WEF vydává světový žebříček konkurenceschopnosti, kde země hodnotí dvanácti faktory. Arménie i Česko byly také zkoumány v rámci výzkumu WEF, což je skvělá možnost pro nestanné srovnání zemí.

¹²⁴ Přirozené monopoly vznikají z přirozených bariér vstupu na trh – když jsou dodávky vázány na přenosovou síť, jejíž zbudování vyžaduje vysoké fixní náklady. Nejčastěji se jedná o distribuce elektřiny, vody, tepla, kanalizace, dálnice atd.

Česko zaujímá 31. místo podle žebříčku konkurenceschopnosti WEF a Arménie je na 73. místě ze 138 zkoumaných zemí. Nejvyšší stupeň konkurenceschopnosti zaujímají především země západní Evropy, kde je i světová jednička podle konkurenceschopnosti - Švýcarsko.

Pokud bychom měli srovnat Arménii a Česko podle jednotlivých kritérií zkoumaných WEF, tak situace bude, jak ukazuje graf č. 11.

Graf 11 Porovnání Arménie a Česka podle 12 pilířů WEF

Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu je patrné, že mezi oběma republikami je mnoho rozdílů. Největší rozdíly jsou v kategoriích infrastruktury, makroekonomické stability, finančních trhů, technologické připravenosti a velikosti trhu. Oblast inovací není silná u obou zemí, což vysvětluje také relativně nižší pozice ve světovém žebříku konkurenceschopnosti u obou zemí. Podle WEF totiž více konkurenceschopné jsou ty země, které mají vysokou úroveň inovací.

Co se týče ostatních kategorií, tak velký rozdíl mezi zeměmi je v makroekonomické stabilitě, kde Arménie zaostává o 2 body, a u Česka se jedná o jednu nejsilnějších kritérií. Hodnocení tohoto kritéria je založené hlavně na makroekonomických ukazatelích, jako je například míra inflace, vládní zadlužení, míra nezaměstnanosti a další. Již bylo uvedeno v samotné práci, nezaměstnanost Česka je nejnižší v celé Evropě, je zde meziroční rostoucí

tendence u HPD a i nízká míra inflace. Na rozdíl od Česka, Arménie sice má rychlý růst HDP, ale má vysokou úroveň nezaměstnanosti, podle oficiálních údajů až 18 % (rok 2016).

Arménie dále ztrácí v technologické připravenosti, která zahrnuje pilíře, zkoumající moderní technologie a jejich transfer do domácí ekonomiky, přímé zahraniční investice a například i kvalitu a dostupnost internetu.

Co se týče kritéria velikosti trhu, tak u obou zemí tento ukazatel nenabývá vysokých hodnot. Nejen, že arménský trh je mnohem menší, než český, je i mnohem těžko přístupný z geografického hlediska. Země leží v Zakavkazsku, bez přístupu k moři. S dvěma (Ázerbájdžán a Turecko) z čtyř sousedů (ještě Írán a Gruzie) má zavřené hranice, není zde tedy moc možností, jak dovážet nebo vyvážet zboží a služby. I arménský antimonopolní úřad uvádí, že prvním důvodem, proč země nemůže dosáhnout vysoké stupně konkurenceschopnosti je lokace země, což ovlivňuje konkurenceschopnost cca z 25 %. Druhou položkou, která negativně ovlivňuje konkurenceschopnost, jsou finance - v zemi jsou omezené finanční možnosti a vysoká procenta úvěrů.

Na druhou stranu je pozitivní, že Arménský antimonopolní Úřad si je některých svých problémů vědom a pracuje na zlepšení. Každoročně vydává plán, kde tyto nedostatky popisuje a organizuje určitá opatření pro jejich předcházení. Mezi nejčastější chyby a nedostatky podle Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže podle každoročního reportu patří výsadní obchody, kdy firma zavazuje své odběratele nebo dodavatele k výsadním dodávkám nebo odběrům, a to ve více oblastech - ve farmaceutickém průmyslu, potravinářském a dalších. Dále mezi velké nedostatky, ke kterým dospěl sám Úřad, patří, že chybí jednotný informační systém, kde by byly zaregistrovány všechny fúze. Úřad jednoduše nemá jak přijít na fúze a posoudit, zda se jedná o narušení podmínek hospodářské soutěže nebo ne.

Další část práce je zaměřená na dumping, který patří mezi nekalé obchodní praxe a poškozuje hospodářskou soutěž na mezinárodní úrovni. Souboru opatření, které bojují proti dumpingu, se říká antidumpingové opatření a tyto opatření v rámci diplomové práce byly ukázány na příkladu společnosti Zentiva.

5.3 Antidumpingové opatření na příkladu společnosti Zentiva

Dumping patří mezi nekalé obchodní praxe, které se snaží vytlačit konkurenty z trhu. Jednotlivé státy samozřejmě nastavují určitá opatření, aby předcházely dumpingu, ale je

i společenskou odpovědností jednotlivých firem vyhybat se dumpingu a nepoužívat nekalé prostředky k získávání tržní moci. Některé firmy jsou vnitřními pravidly a předpisy chráněny před stanovením dumpingových cen. Jednou z takových firem, která dbá na stanovení antidumpingových cen, je společnost působící ve farmaceutickém průmyslu Zentiva k.s. Nejnižší úrovní, kde je možné dumping regulovat, jsou právě firmy, které mimo země původu dodávají své výrobky do jiných zemí a fungují tedy v mezinárodním měřítku.

Pro diplomovou práci byla vybrána společnost Zentiva, a antidumpingová opatření společnosti jsou ukázána na příkladu modelového produktu „Sonidel 200 mg“. Je nutné uvést, že oblast farmaceutického průmyslu je hodně specifická. Vyznačuje se tím, že je zde silná regulace ze strany států. Je kladem velký důraz jak na kvalitu a skladování, tak i na cenu výsledného produktu.

Pro přehledné vysvětlení antidumpingových opatření nebo souboru operací, které mají za cíl překážet stanovení dumpingových cen výrobků, byla v práci zkalkulována výrobní cena, dále i prodejní cena na základě pravidel a postupů, stanovených ve firmě i v zákoně o veřejném zdravotním pojištění. Byl uveden způsob stanovení ceny jak u výrobků, které jsou určeny pro Český trh, tak i pro zahraniční. Jedním z kritérií pro souhlas k vyrábění pro danou konkrétní zemi je marže, která právě zajišťuje to, aby nebyla stanovená dumpingová cena nebo cena, která bude nižší, než výrobní náklady v zemi vývozu. Tato marže nebo určité procento, kterým se navyšuje výrobní cena, má za cíl krýt nejenom zisk, ale i případné náklady za distribuci a likvidace výrobků.

Druhým typem opatření, které sleduje stejný cíl, je tvorba opravné položky k zásobám. Vytvořením opravné položky se dočasně sníží hodnota zásoby. Jedná se o účetní zásadu opatrnosti v případě nebezpečí, že by se výrobek mohl prodat za nižší, než výrobní cenu. Pokud nebezpečí pomine, tak se opravná položka zruší. Pokud se tedy nakonec výrobek prodá za nižší, než výrobní cenu, opravná položka se zruší, ale hodnota, za kterou byla vytvořena opravná položka, zůstane v nákladech, ale na jiném účtu (například manka a škody). Tím se tedy trvale sníží hodnota zásoby.

Těmito opatřeními se Zentiva snaží předcházet dumpingu a stanovení dumpingových cen a nenarušování hospodářské soutěže tolika zemí, kam vyváží své výrobky.

Cílem všech typů opatření, ať se jedná o antidumpingové opatření ve firmách nebo legislativní opatření v jednotlivých zemích nebo organizačních opatření, pomocí

antimonopolních úřadů je podporována konkurence. Antimonopolní politika se ve všech svých provedeních snaží podporovat konkurenci a zajistit rovné podmínky pro všechny účastníky trhu. Efektivní ochrana hospodářské soutěže zvyšuje konkurenceschopnost států a v některých oblastech a oborech má strategický význam pro danou zemi.

6. Závěr

Zdravá konkurence je pro tržní ekonomiku zásadní. Je důležitá nejen z hlediska státního hospodářství a jako nástroj pro dosažení ekonomického růstu, ale má i svůj nepopíratelný efekt pro spotřebitele. Konkurence vede k tomu, že se firmy snaží o zlepšení kvality svých výrobků a služeb a neustále usilují o své místo na trhu.

Antimonopolní politika je ta státní politika, která usiluje o hospodářskou soutěž a rovné podmínky na trhu pro všechny účastníky. Jedná se o důležitou a zároveň velmi širokou oblast ekonomiky státu. Správná aplikace této politiky, při optimální regulaci konkurence zvyšuje celkovou konkurenceschopnost celého hospodářství a vede k příznivějším ekonomickým výsledkům.

Antimonopolní politika, také politika na ochranu hospodářské soutěže, využívá řadu nástrojů a opatření pro boj proti nekalému jednání, které narušuje hospodářskou soutěž, což jsou například kartelové dohody, zneužívání monopolního či dominantního postavení, protizákonné spojování soutěžitelů, dumping a další. Mezi nástroje, které regulují a koordinují nesoutěžní jednání v ekonomice, patří cenové regulace, ekonomické regulace a regulace pomocí antimonopolních zákonů.

Podstatná část nástrojů a opatření, k regulaci nežádoucích jevů v ekonomice, které byly zvoleny pro diplomovou práci, je společná pro obě země - Arménii a Českou republiku. Některé odlišnosti jsou odůvodnitelné například odlišnou historií, geografickým umístěním zemí a dalšími faktory. Část odlišností však vychází z institucionálního a legislativního nastavení antimonopolní politiky. Díky srovnání antimonopolních politik obou zemí, bylo možné odhalit některé nedostatky, zejména arménské antimonopolní politiky, které jsou uvedeny v předchozí kapitole této diplomové práce.

Mezi nejzásadnější nedostatky bych zařadila například nepřehlednou institucionální organizovanost, kde chybí spolupráce mezi jednotlivými státními orgány, dále nepřehledné stránky antimonopolního úřadu, což může být pro spotřebitele v praxi zásadní, vzhledem k tomu, že na stránky antimonopolního úřadu odkazuje samotný zákon o ochraně hospodářské soutěže (soutěžitel zde musí být schopen dohledat aktuální právní úkony a podmínky pro plnění pravidel hospodářské soutěže). Znepokojující je taktéž nesplnění požadavku transparentnosti – požadavek na průhledné a veřejně přístupné jednání. Tento požadavek je považován za nejlepší prevenci v boji proti korupci, která je dle výzkumu Světového obchodního fóra jedním z hlavních problémů Arménské ekonomiky a má

nepříznivý vliv na konkurenceschopnost země. Činnost antimonopolních úřadů je tedy klíčová pro celou řadu segmentů, dokonce i v záležitostech informativního rázu.

Mezi nekalé obchodní jednání, které navíc prokazatelně existuje v mezinárodním měřítku, patří dumping. Jde o techniku vytlačování konkurence. Své místo zde proto mají tzv. opatření proti dumpingu. V diplomové práci byla uvedena antidumpingová opatření ve známé farmaceutické firmě Zentiva. Dumping je třeba zastavovat na té nejnižší úrovni. Jedná se především o firmy, které působí na mezinárodní úrovni a vyváží své produkty do zahraničí.

Závěrem lze říci, že antimonopolní politika je pro ekonomiku státu důležitá a správně aplikovaná politika ochrany hospodářské soutěže přispívá k příznivým ekonomickým výsledkům, ke zvýšení konkurenceschopnosti státu a ke spokojenosti spotřebitelů. Samozřejmě při aplikaci antimonopolní politiky je nutné brát v úvahu cíle rozvoje ekonomiky a fungovat v souladu s nimi. Ani správně nastavená antimonopolní politika při veškeré snaze samozřejmě nemůže zasáhnout hned všechny cílové subjekty plošně, je ale potřeba postupně snižovat počet případů omezujících konkurenci mezi firmami, eliminovat škodlivé jevy v ekonomice a průběžně plnit svůj hlavní účel, kterým je podpora zdravě konkurenčního prostředí na trh.

7. Seznam použitých zdrojů

7.1 Tištěné dokumenty

BALDWIN, Richard E. *Ekonomie evropské integrace*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-1807-1.

GHAZARYAN, Sona. *Význam a působení antimonopolního úřadu v ČR se zaměřením na monopol*. ČZU v Praze, 2015. Bakalářská práce. Česká zemědělská univerzita v Praze. Vedoucí práce Ing. Roman Svoboda, Ph.D.

HEISLER, Herbert, Radim VALENČÍK a Petr WAWROSZ. *Mikroekonomie: základní kurz*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2010. Eupress. ISBN 978-80-7408-039-5.

HOLMAN, Robert. *Mikroekonomie: středně pokročilý kurz*. 2., aktualiz. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2007. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7179-862-0.

ՀՐԱՅՐ ՄԱՐՈՒԽՅԱՆ ԶԻՄՆԱԴՐԱՄ. *Մենաշնորհները Հայաստանում*. Երևան: Տիգրան Մեծ, 2013. ISBN 978-99941-2-789-4 (NADACE HRAYR MARUKHYAN., Monopoly v Arménii, 1. vydání, Jerevan: Tigran Mec. ISBN 978-99941-2-789-4)

JUREČKA, Václav. *Mikroekonomie: středně pokročilý kurz*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2013. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-4385-1.

KLIKOVÁ, Christiana a Igor KOTLÁN. *Hospodářská politika: aktualizované vydání*. Ostrava: Sokrates, 2003. ISBN 80-865-7204-8.

KÖNIG, Petr, Lubor LACINA a Jan PŘENOSIL. *Učebnice evropské integrace: 1900-2007*. Brno: C.H. Beck, 2006. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 80-736-4022-8.

LÍNEK, Josef a Jitka SVOBODOVÁ. *Účetnictví podle mezinárodních standardů účetního výkaznictví 2013*. 3. Praha: GRADA Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-8430-4.

ՄԱՐԿՈՍՅԱՆ, Աշոտ, Ռաֆիկ ՄԱՖԱՐՅԱՆ և Դավիթ ՀԱԽՎԵՐԴՅԱՆ. *Շուկայական տնտեսության հիմունքները*. 1. Երևան: Տիգրան Մեծ, 2002. ISBN 9993052647. (MARGOSYAN, Ashot, SAFARYAN, Rafik a HAKHVERDYAN, David. Základy tržní ekonomiky, 1. vydání, Jerevan: Tigran Mec. ISBN 9993052647)

Pavol Vincúr a kol., *Hospodárska politika*. Bratislava: Sprint, 2001. ISBN 80-888-4867-9.

PELTRÁM, Antonín. *Evropská integrace a Česká republika*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2849-0.

SAMUELSON, Paul Anthony a William D. NORDHAUS. *Ekonomie*. 18. vydání. Praha: NS Svoboda, 2007. ISBN 978-80-205-0590-3.

SLANÝ, Antonín a William D. NORDHAUS. *Makroekonomická analýza a hospodářská politika*. 18. vydání. Praha: C.H. Beck, 2003. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 80-717-9738-3.

TOMEŠ, Zdeněk. *Hospodářská politika: 1900-2007*. V Praze: C.H. Beck, 2008. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-002-7.

7.2 Elektronické dokumenty

Arménie: Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled [online]. Businessinfo.cz [cit. 2018-03-23]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/armenie-zakladni-charakteristika-teritoria-18981.html#sec3>

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ. ՀՀ օրենքը «Տնտեսական մրցակցության պաշտպանության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ եւ լրացումներ կատարելու մասին. ՀՕ-137-Ն. Հասանելի է: <http://www.arlis.am/DocumentView.aspx?docid=67506> (ARMÉNSKÁ REPUBLIKA: *Zákon AR o provedení změn a dodatků v zákoně "O ochraně hospodářské soutěže AR"*, č. 137-N. Dostupné také z: <http://www.arlis.am/DocumentView.aspx?docID=90816>)

BYDŽOVSKÁ, Marie. *Hospodářská soutěž*. Euroskop [online]. [cit. 2018-03-20]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8927/sekce/hospodarska-soutez/>

ČESKÁ REPUBLIKA. *Zákon o ochraně hospodářské soutěže. č. 143/2001 Sb.* [online]. [cit. 2018-03-19]. Dostupné také z: <https://business.center.cz/business/pravo/zakony/ohs/cast1h1.aspx>

ČESKÁ REPUBLIKA. *Zákon o účetnictví. č. 563/1991 Sb.* [online]. [cit. 2018-03-19]. Dostupné také z: <https://business.center.cz/business/pravo/zakony/ucto/>

ČESKÁ REPUBLIKA. *Zákon o působnosti Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže. č. 273/1996 Sb.* [online]. [cit. 2018-03-19]. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1996-273>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Zaměstnanost i výdělky rostou* [online]. [cit. 2018-03-23]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/zamestnanost-i-vydelky-rostou>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Hrubý domácí produkt - Časové řady ukazatelů čtvrtletních účtů* [online]. [cit. 2018-03-23]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/hdp_cr

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Inflace - druhy, definice, tabulky* [online]. [cit. 2018-03-23]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/mira_inflace

Encyklopedie SÚKL. O lécích.cz [online]. [cit. 2018-03-23]. Dostupné z: <http://www.olecich.cz/encyklopedie/kdo-stanovuje-cenu-leku>

EVROPSKÁ UNIE., *Smlouva o založení Evropského společenství* [online]. [cit. 2018-03-19]. Dostupné také z: http://www.euroskop.cz/gallery/2/756-smlouva_o_es_nice.pdf
Historie Zentivy. In: Zentiva Česká republika [online]. [cit. 2018-03-23]. Dostupné z: <https://www.zentiva.cz/cs-CZ/about-us/history>

JANKŮJ, Miroslav a Daniela KANDILAKI. *Léčivé přípravky v České republice a vliv změny DPH*. HPI - Stredoeurópsky inštitút pre zdravotnú politiku [online]. 2014 [cit. 2018-03-23]. Dostupné z: <http://www.hpi.sk/2014/09/lecive-pripravky-v-ceske-republice-a-vliv-zmeny-dph/>

Metodika stanovení maximální ceny posuzovaného léčivého přípravku / potraviny pro zvláštní lékařské účely. Státní ústav pro kontrolu léčiv [online]. [cit. 2018-03-23]. Dostupné z: <http://www.sukl.cz/leciva/metodika-stanoveni-maximalni-ceny-posuzovaneho-leciveho-1>

MILEROVÁ, Jana. *Faktory ovlivňující vývoj farmaceutického průmyslu*. MEDICAL TRIBUNE CZ [online]. 2007, (14/2007) [cit. 2018-03-23]. Dostupné z: <https://www.tribune.cz/clanek/10578-faktory-ovlivnujici-vyvoj-farmaceutickeho-prumyslu>

MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU., *Antidumping v Evropské unii* [online]. [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/dokument7567.html>

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Světové ekonomické fórum* [online]. [cit. 2018-03-20]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/mission.geneva/cz/odborne_organizace/svetove_ekonomicke_forum/index.html

ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE., *Historie Úřadu* [online]. [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/o-uradu/historie-uradu.html>

ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE., *Logo ÚOHS* [online]. [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/logo-uohs.html>

ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE., *Statistiky z oblasti Veřejných zakázek* [online]. [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/statistiky/statistiky-z-oblasti-verejnych-zakazek.html>

ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE., *Úřad v kostce 2014* [online]. [cit. 2018-03-19]. KLEINWÄCHTER holding s. r. o. Dostupné z <https://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/informacni-listy.html>

ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE., *Vedení Úřadu* [online]. [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/o-uradu/vedeni-uradu.html>

ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE., *Výroční zpráva 2011* [online]. Tiskárna Didot, spol. s r.o., 2012 [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/vyrocní-zpravy.html>

ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE., *Výroční zpráva 2012* [online]. Metoda spol. s r. o, 2013 [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/vyrocnizpravy.html>

ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE., *Výroční zpráva 2016* [online]. KLEINWÄCHTER holding s. r. o, 2017 [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: file:///C:/Users/I0339651/Downloads/Vyrocnizprava-2016_web.PDF

ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE., *Vývoj soutěžního práva* [online]. [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/o-uradu/historie-uradu/vyvoj-soutezniho-prava.html>

ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE., *Zakázané dohody - kartely* [online]. [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/verejne-zakazky/osveta-a-transparentnost-verejnych-zadavatelu/zakazane-dohody-bid-rigging/zakazane-dohody-kartely.html>

ÚŘEDNÍ VESTNÍK EVROPSKÉ UNIE. *Konsolidované změny smlouvy o fungování Evropské unie.* [online]. [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/54/16334-fungovani_eu.pdf

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՄՐՑԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ. *Գառնիզիաձքք* [online]. [cit. 2018-03-23]. Հասանելի է: <http://www.competition.am/index.php?menu=253&lng=1> (ՄԱՐԿԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ. *Organizační struktura Úřadu.* [online]. [cit. 2018-03-23] Dostupné z: <http://www.competition.am/index.php?menu=253&lng=1>)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՄՐՑԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ, *2018 թվականի գործունեության ծրագիր.*, Հասանելի է: http://www.competition.am/uploads/resources/Annual_Program_2018.pdf (Մարկային Պաշտպանության Պետական Հանձնաժողով, *Plán Úřadu na rok 2018* [online]. [cit. 2018-03-19]. Dostupné také z: http://www.competition.am/uploads/resources/Annual_Program_2018.pdf)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՄՐՑԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ, *ՀՀ տնտեսական մրցակցության պաշտպանության որոշումը հայտարարման ենթակա համակենտրոնացումների մասնակցի մասնակիցների ակտիվների եւ հասույթների արժեքը չափը սահմանելու տնտեսվարող սուբյեկտների համակենտրոնացման հայտարարման կարգի եւ հայտարարման ձեւի մասին.* Երևան, 2016, որոշում 478. Հասանելի է: <http://www.arlis.am/DocumentView.aspx?DocID=110494> (Մարկային Պաշտպանության Պետական Հանձնաժողով, *Plán Úřadu na rok 2018* [online]. [cit. 2018-03-19]. Dostupné také z: http://www.competition.am/uploads/resources/Annual_Program_2018.pdf)

soutěže Arménské republiky., *Rozhodnutí Arménské republiky číslo 478 o ochraně hospodářské soutěže, prohlášení o podmínkách spojování podniků a o formulář pro povolení spojování podniků*. Jerevan. 2016)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՄՐՑԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՐ. ՀՀ տնտեսական մրցակցության պաշտպանության պետական հանձնաժողովի 2016 թվականի գործունեության հաշվետվություն [online]. [cit. 2018-03-23]. Հասանելի է: http://www.competition.am/uploads/resources/Report_2015.pdf (Úřad pro ochranu hospodářské soutěže., *Výroční zpráva 2016*. [online]. [cit. 2018-03-23]. Dostupné z: http://www.competition.am/uploads/resources/Report_2015.pdf)

World economic forum logo. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2018-03-24]. Dostupné z: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:World_economic_forum_logo.png

WORLD ECONOMIC FORUM. *The Global Competitiveness Report 2017–2018* [online]. [cit. 2018-03-20]. 2017. Geneva. ISBN 978-1-944835-11-8. Dostupné z: <http://www3.weforum.org/docs/GCR2017-2018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2017%E2%80%932018.pdf>

7.3 Další zdroje

Interní materiály společnosti Zentiva

Znalostí a zkušeností získané prací ve společnosti Zentiva

Rozhovory s vedoucí controllingu ve společnosti Zentiva Ing. Tatianou Gažovičovou

Rozhovory se specialistou na stanovení standardních cen ve společnosti Zentiva Ing. Michalem Vaculou

8. Přílohy

8.1 Důležité případy narušování hospodářské soutěže v ČR

Protisoutěžní dohody mobilních operátorů: pokuta 99 mil. Společnosti Vodafone Czech Republic a. s. (dále jen „Vodafone“) a Eurotel Praha, spol. s r. o., jejímž právním nástupcem je od 1. července 2006 společnost O2 Czech Republic a. s. (dále jen „O2“), ve Smlouvě o propojení ze dne 22. března 2001 uzavřely a následně plnily dohody, dle nichž si dohodly realizaci propojení sítí výhradně přímým propojením. Původní rozhodnutí v této věci vydal Úřad již v roce 2003, pravomocné pak o rok později, po soudním přezkumu se nyní zabýval věcí opakovaně. Vzhledem k tomu, že účastníci řízení po celou dobu zakázané dohody dále plnili, byly jim sankce za dlouhodobý delikt přiměřeně zvýšeny.

Pokuta za zákaz exportu Severočeských dolů: pokuta 30,4 mil. Společnost porušila zákon o ochraně hospodářské soutěže i Smlouvy o fungování Evropské unie o dodávkách hnědého tříděného uhlí.

Pokuta za stavební kartel: pokuta 39 mil. Soutěžitelé působící v oblasti stavebnictví porušili zákon o ochraně hospodářské soutěže tím, že koordinovali svou účast a nabídky ve výběrových řízeních, jejichž předmětem byly stavební práce v oblasti inženýrského stavitelství v Jihočeském kraji. Správní řízení se týkalo celkem sedmi veřejných zakázek z let 2007 až 2013.

Bid rigging v oblasti zdravotnických přístrojů: Pokuta 2 mil., protože soutěžitelé porušili zákon o ochraně hospodářské soutěže tím, že koordinovali svou účast a nabídky ve třech výběrových řízeních na dodávky zdravotnických přístrojů.

Pokuta za uskutečňování nepovoleného spojení: Pokuta 5,3 mil. Společnost BOHEMIA ENERGY entity s.r.o. dopustila protisoutěžní jednání, které spočívalo v nepovoleném spojení se soutěžitelem České energetické centrum a.s.¹²⁵

¹²⁵ ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE., *Výroční zpráva 2016* [online]. s. 10-23.

